

Plenum

Måndag 16.12.2024 kl. 12.00—1.04

3. Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2025

Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av budgetpropositionen för 2025 (RP 109/2024 rd)

Regeringens proposition RP 109/2024 rd
Regeringens proposition RP 191/2024 rd
Budgetmotion BM 1—280, 282—333/2024 rd
Utskottets betänkande FiUB 25/2024 rd

Enda behandlingen

Talman Jussi Halla-aho: Ärende 3 på dagordningen presenteras för enda behandling. Till grund för behandlingen ligger finansutskottets betänkande FiUB 25/2024 rd.

Förfaringssättet vid behandlingen av budgetpropositionen för 2024 godkändes i plenum 11.12.2024 och betänkandet bordlades till detta plenum. Nu följer en allmän debatt.

Finansutskottets ordförande presenterar betänkandet och därefter fortsätter debatten med gruppanföranden som får vara högst fem minuter långa. Därefter håller finansministern ett anförande på högst sju minuter. Övriga på förhand anmälda anföranden hålls i gruppanförandeordning och de får vara högst fem minuter långa. Talmanskonferensen rekommenderar att också de anföranden som hålls efter snabbdebatten är högst fem minuter långa.

De allmänna debatterna om huvudtitlarna förs enligt en separat tidtabell som delats ut till ledamöterna. Ordförandena för finansutskottets delegationer presenterar betänkandet för respektive huvudtitel, varefter ministern eller ministrarna ges ett fem minuter långt anförande innan replikskiftet börjar. Anföranden som ledamöterna anmält sig för på förhand får vara högst fem minuter långa. Talmanskonferensen rekommenderar att även de anföranden som hålls efter dessa är högst fem minuter långa.

Allmän debatt. Utskottets ordförande, ledamot Lohi håller presentationsanförandet, varsågod.

Debatt

12.02 **Markus Lohi kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen valtiovarainvaliokunnan mietinnön koskien ensi vuoden talousarviota yleisperustelujen osalta. Vuoden 2025 talousarvioesitys pohjautuu valtiovarainministeriön syyskuun ennusteeseen, jonka perusteella talouskasvun odotetaan vauhdittuvan. Bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 1,7 prosenttia vuonna 2025 ja 1,5 prosenttia vuonna 2026. Kotitalouksien kuluksen ennustetaan lisääntyvän, kun inflaatio on hidastunut, korot laskevat ja tulot kasvavat kohtuullisesti. Myös tuotannollisten investointien arvioidaan kasvavan energiasiirtymän vauhdittamana ja rakentamisen kääntyvän nousuun.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa valtiovarainministeriön talousennustetta pidettiin realistisena mutta jonkin verran positiivisempänä kuin muita syksyille laadittuja ennusteita. Esimerkiksi Suomen Pankki arvioi kasvun jäävän 1,1 prosenttiin vuonna 2025. Syksyn 2024 edetessä odotukset talouskasvun käänteestä ovat siirtyneet eteenpäin. Tilastokeskuksen mukaan talous on kuitenkin toipumassa taantumasta ja kääntynyt heikkoon kasvuun.

Valtiovarainministeriö ennustaa Suomen työllisyysasteen paranevan ja työttömyyden vähenevän vuonna 2025. Tilastokeskuksen tiedot kertovat, että työllisyysaste on pidemmän aikavälin tarkastelussa noussut merkittävästi mutta viimeisen kahden vuoden trendi on laskeva. Lokakuussa 2024 työllisyysasteen trendiluku oli 76,3 prosenttia ja työttömyysaste 8,7 prosenttia. Kumpikin on heikentynyt vuoden takaisesta reilun prosenttiyksikön verran. Pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi noin 13 prosenttia, ja uusien avoimien työpaikkojen määrä lähes puolittui edellisvuoden lokakuusta. Työttömyystilanne on EU-maiden heikoimpia.

Julkisen talouden alijäämän ennustetaan pienenevän 3,7 prosentista 3,2 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen ja julkisyhteisöjen velkasuhteen olevan noin 84 prosenttia vuonna 2025.

Valtionhallinto on julkisen talouden sektoreista alijäämäisin, ja sen velkaantuminen jatkuu ensi vuonnakin. Myös paikallishallinto on edelleen alijäämäinen sekä hyvinvointialueiden että kuntatalouden osalta. Työeläkelaitosten ylijäämän arvioidaan olevan noin 1,5 prosenttia suhteessa bkt:hen, ja muiden sosiaalirahastojen arvioidaan pysyvän lähellä tasapainoa. Valtiovarainministeriön syyskuun ennusteen mukaan EU:n perussopimuksen mukainen alijäämän 3 prosentin viitearvo ylittyisi vuosina 24 ja 25 mutta palaisi alle 3 prosentin tasolle vuonna 2026.

Valtiovarainvaliokunta on huolissaan pitkittyneestä heikosta suhdannetilanteesta ja talouskasvun viivästymisestä. Yleiseen talouskehitykseen liittyy edelleen paljon riskejä, kuten Saksan, Euroopan ja koko maailman talouden kehittyminen mukaan lukien mahdolliset vientirajoitteet sekä globaali turvallisuustilanne. Myös kuluttajien ostokäyttäytymistä on vaikea ennustaa, vaikka ostovoima kasvaa. Talouskehitys voi siten olla talousarvioesityksen pohjana olevaa ennustetta heikompa.

Epävarmuuden keskellä valtiovarainvaliokunta pitää hallituksen kasvutoimia ja julkisen talouden tasapainottamista aiempaakin tärkeämpänä. Tulo- ja menorakenteen kriittinen tarkastelu on välttämätöntä, jotta voidaan vastata muun muassa väestön ikääntymisen tuomiin menopaineisiin.

Valiokunta pitää saadun selvityksen perusteella hallituksen finanssipolitiikan linjaa ja mittaluokkaa oikeansuuntaisena. Suhdannekäänteeseen ajoituksen epävarmuus huomioon ottaen valiokunta pitää myös perusteltuna, ettei hallitus päättänyt syksyn budjettiriihessä lisäsopeutuksesta, vaikka julkisen talouden alijäämä valtiovarainministeriön arvion mukaan ylittääkin 3 prosentin rajan ja velkasuhteen taittamiseen liittyy epävarmuutta.

Asiantuntijakuulemisessa pidettiin perusteltuna hallituksen finanssipoliittisia tavoitteita julkisen talouden vahvistamisesta ja velkaantumiskehityksen kääntämisestä. Valiokunta yhtyy kuulemiensa asiantuntijoiden arvioon siitä, että heikonkaan talouskasvun oloissa ei ole mahdollista viivyttää sopeutustoimien toteuttamista. Tärkeää on lisäksi, että hallitus samanaikaisesti tukee kasvun liikkeelle saamista.

Valiokunta pitää hyvänä, että velkasuhteen kasvu hidastuu ja julkisyhteisöjen alijäämän arvioidaan vähitellen supistuvan talouden elpymisen ja hallituksen toimien myötävaiku-

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

tuksella. Velkasuhde jatkaa kuitenkin kasvua, ja julkisen talouden alijäämä on ylittämässä hallituksen tavoitetasoa. Tähän vaikuttavat muun muassa vaimean talouskasvun tuottama heikko verotulojen kasvu, puolustushankinnat, ikäsidonnaisten menojen kasvu sekä velanhoitomenojen nousu. Huomioon on otettava, että velkasuhteen kehityksen arviointiin liittyy epävarmuuksia monen vaikeasti ennustettavan tekijän yhteisvaikutuksesta ja ilman hallituksen toimia velkaantuminen todennäköisesti olisi arvioitua voimakkaampaa. [Ben Zyskiewicz: Totta!]

Valiokunta toteaa, että talous- ja työllisyyskasvun vauhdittaminen on tärkein keino julkisen talouden vakauttamiseksi. Kasvua vauhditetaan parantamalla reilua kilpailua, panostamalla t&k-toimintaan, nostamalla osaamistasoa, kehittämällä työmarkkinoita ja vahvistamalla Suomen kilpailukykyä sekä yrittämisen edellytyksiä. Myös valiokunnan asiantuntijakuulemisissa korostettiin kasvutoimien merkitystä sekä tarvetta työn tuottavuuden parantamiseen. Keskeistä on niin ikään panostaa Suomen houkuttelevuuteen yritysten ja osaajien kohdemaana.

Arvoisa puhemies! Muutama sana myös valtiontalouden vastuista ja riskeistä. Valiokunta on nimittäin aiempien mietintöjen tavoin huolissaan kasvavista valtion taloudellisista vastuista ja etenkin valtionvelan ja korkokulujen noususta. Valtionvelan korkokulujen arvioidaan olevan noin 3,2 miljardia euroa vuonna 2025. Lisäksi valtiolle voi syntyä lisävastuita esimerkiksi yhteiskunnallisten toimintojen jatkuvuuden turvaamisesta. Julkisen talouden tasapainottamiseen tähtäävät toimet ovat tästäkin näkökulmasta aivan välttämättömiä. Valtiota sitovia taloudellisia päätöksiä, vastuiden hallinnointia ja riskinhallintaa tulee seurata ja arvioida huolellisesti.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta on lisännyt talousarvioon käsittelyn aikana menoja 50 miljoonalla eurolla, joka kohdistetaan muun muassa liikenneväylien korjausvelan vähentämiseen, maanpuolustuksen ja ylipäättään kokonaisturvallisuuden vahvistamiseen, osaamiseen sekä ulkoilun ja luonnossa liikkumisen edistämiseen. Valiokunta on ottanut mietinnössään huomioon myös eduskuntakäsittelyssä kesken olevien budjettilakiesitysten vaikutukset, budjettilakiesityksiin tehtyjen muutosten taloudelliset vaikutukset sekä muutamia teknisiä korjauksia.

Kaiken kaikkiaan valtiovarainvaliokunnan esitys valtion talousarvioksi vuodelle 2025 on 89,2 miljardia euroa. Se on 1,3 miljardia euroa enemmän kuin vuoden 2024 varsinainen talousarvio. Määrärahan kasvua vuoteen 24 verrattuna selittävät suurimpina tekijöinä hyvinvointialueiden rahoituksen jälkikäteistarkistus sekä vuoden 25 lakisääteiset ja sopimusperusteiset indeksitarkistukset. Toisaalta menotasoa alentavat hallitusohjelmassa ja keväällä 24 linjatut uudistukset ja menosäästöt.

Valtion budjettitalouden tuloiksi ilman nettolainanottoa arvioidaan 76,7 miljardia euroa. Tulojen ennakoidaan kasvavan 0,3 miljardia euroa vuoden 24 varsinaisesta talousarviosta.

Vuoden 2025 talousarvioesitys on 12,5 miljardia euroa alijäämäinen. Tämä katetaan ottamalla lisää velkaa. Vuoden 25 lopussa talousarvion mukaisen valtionvelan arvioidaan olevan 181 miljardia euroa, mikä on 63 prosenttia suhteessa meidän bruttokansantuotteen.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnan mietintöön on jätetty neljä vastalauseetta, jotka tullaan luonnollisesti tämän viikon budjettikäsittelyssä erikseen esittelemään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, edustaja Lohi. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

12.12 **Janne Jukkola kok** (ryhmäpuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Vuoden 2025 budjettia on valmisteltu haastavassa julkisen talouden tilanteessa. Pitkään jatkuneen velkaantumisemme vuoksi käytämme ensi vuonna yksistään valtion velan korkomenoihin enemmän rahaa kuin poliisin ja Rajavartiolaitoksen menoihin yhteensä. Velkaantumiskertyksen hillintä onkin Orpon hallituksen talouspolitiikan keskiössä. Se on lupauksemme tuleville sukupolville siitä, että haluamme jättää myös heille turvallisen maan ja hyvinvointivaltion palveluineen. Tähän talouden tasapainottamistyöhön olemme sitoutuneet, ja sen me myös teemme.

Arvoisa puhemies! Hallituksen hyväksymä, yhteensä 9 miljardin euron sopeutusohjelma on täysin välttämätön Suomen velkakierteen katkaisemiseksi. Ennusteiden mukaan tuon sopeutuksen täysimääräinen toimeenpano riittäisi velkaantumisvauhdin taittamiseen tällä vaalikaudella.

Lyhyen aikavälin sopeutustoimien lisäksi hallitus uudistaa myös taloutemme rakenteita perusteellisesti. Esimerkiksi hallituksen uudistukset työmarkkinoille ovat tärkeitä koko Suomen menestykselle. Työllisyysasteemme on edelleen merkittävästi jäljessä muun muassa Ruotsia ja Tanskaa, joissa vastaavat uudistukset on tehty jo yli vuosikymmen sitten.

Erityisen hieno uudistus on tässä salissa äskettäin hyväksytty paikallisen sopimisen edistäminen. Paikallinen sopiminen mahdollistuu näin tuhansille uusille yrityksille, ja pitkään odotettu uudistus saatiin nyt viimein maaliin.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden vakavasta tilasta huolimatta taloudessamme on näkyvissä merkkejä paremmasta. Elinkeinoelämän suhdannebarometri kertoo yritysten näkemysten talouden tilasta parantuneen, ja teollisuuden tilaukset ovat kasvussa. Lisäksi olemme saaneet lukea uusista investoinneista, joita ympäri Suomea kaavaillaan. Esimerkiksi kotiseudulleni Kokkolaan on kaavailtu jopa 1 500 ihmistä työllistävää alumiinituotantolaitosta.

Nämä uutiset kertovat ennen kaikkea luottamuksesta Suomeen ja tulevaisuuden uskosta. Onkin hienoa, että Orpon hallitus on pitänyt määrätietoisesti huolta maamme kilpailukykyistä, oli kyse sitten luvituksen sujuvoittamisesta, työmarkkinoista tai veropolitiikasta. Erityisesti mittavat panostukset tutkimus- ja kehitystoimintaan ovat avainasemassa kasvun kannalta.

Arvoisa puhemies! Hallitus on vaikeiden aikojen keskellä panostanut kaikkein tärkeimpiin asioihin. Olemme halunneet varmistaa, että jokaisella suomalaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus laadukkaaseen opetukseen. Koulujen viikkotuntien määrä kasvaa ensi vuonna kolmella, ja vahvistamme myös oppimisen tukea.

Ensi vuoden budjetissa turvataan vahvasti resurssit myös maamme turvallisuudesta huolehtimiseen. Puolustusvoimien rahoitusta lisätään. Poliisin resurssit turvataan, ja etenemme kohti hallituksen tavoitetta poliisien määrän kasvattamisesta 8 000 poliisiin. Huolehdimme myös huoltovarmuudesta ja ruokaturvasta, ne ovat koko kriisinkestävyyskenttämme ytimessä.

Arvoisa puhemies! Syksyn aikana on ollut hämmäntävää seurata pääoppositiopoikue SDP:n talouspolitiikan tempoilua. Olette täällä salissa kovaan ääneen vastustaneet kaikkia hallituksen sopeutustoimia. Kun teidän tuli aika laittaa selkeästi eurot paperille siitä, mistä säästetään ja mihin panostetaan, ette löytäneet tälle vuodelle päätetyistä säästöistä käytännössä mitään peruttavaa. SDP:n tuuliviirilinja jatkui viime viikolla, kun varapuheenjohtajanne suulla ilmoitettiin, että valtion velkaantuminen ei olisikaan akuutti ongelma. Päin-

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

vastoin, velkaa voitaisiin kuulemma ottaa jopa lisää. Marinin hallituksen velkalinja näyttää elävän vahvana oppositiossa.

Arvoisa puhemies! Budjetista keskusteltaessa puhutaan usein siitä, paljonko rahaa johonkin kohteeseen käytetään. Tärkeämpää olisi kuitenkin keskittyä siihen, miten rahaa käytetään. Hallinnon ja koko julkisen sektorin tehostaminen ja tuottavuuden lisääminen ovat keskeisiä tavoitteitamme. Julkista rahaa on kyettävä käyttämään entistä tehokkaammin ja läpinäkyvämmiin. Veronkantoon liittyy lupaus siitä, että yhteiset rahat käytetään juuri siihen, mitä varten ne on kerätty. On aika pitää kiinni siitä lupauksesta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

12.18 Ville Vähämäki ps (ryhmäpuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Tulevan vuoden budjetissa on kaksi selkeää tavoitetta: talouden kuntoon saaminen sekä talouskasvun luominen kasvutoimien kautta. Käyn läpi näitä teemoja puheessani.

Vuoden 25 näkymiin vaikuttavat paitsi budjetin linjaukset myös kansainväliset kehityskulut sekä EKP:n toimet. Ensin positiiviset uutiset:

Vuosi 25 näyttää talousennusteiden valossa selvästi valoisammalta kuin kuluva vuosi. Talouden kasvu on palaamassa ja BKT:n ennakoidaan nousevan jopa 1,1—1,5 prosenttiin, kun vielä kuluvana vuonna olemme miinuksella. Toki valiokunnan puheenjohtaja tässä esittelypuheessa kävi läpi hyvin sen, että tähän, mikä se kansantalouden kasvu sitten lopulta on, liittyy monia tekijöitä.

Inflaation odotetaan hidastuvan huomattavasti, mikä kohentaa suomalaisten ostovoimaa ja tukee yksityistä kulutusta. Itse asiassa viimeaikaisten tietojen mukaan inflaatio hidastui myös viime kuussa.

Myös viennin osalta tilanne helpottaa. Metsäteollisuuden sekä teknologiateollisuuden tuotteille on luvassa kasvavaa kysyntää. Näiltä osin valtioneuvoston jäsenet ja valtiojohto ovat nähdäkseni tehneet hyvää työtä ja edistäneet Suomen vientiä maailmalla. Haluan kannustaa jatkamaan tätä työtä ja saattamaan maaliin myös ensi vuonna sellaisia kauppvoja, joilla autetaan Suomen talouden käännettä.

EKP:n viimeaikaiset päätökset helpottavat taloutta monella tavalla. Lainojen hoito on helpompaa kaikille velallisille ja toisaalta investoinnit lähtevät liikkeelle, kun pääomakustannukset laskevat. Tämä vaikutus heijastuu laajasti kaikkiin toimijoihin. Sitä kautta myös työllisyysasteen ennustetaan nousevan ensi vuonna.

Muutama sana finanssipolitiikan linjasta:

Hallituksen keskeinen tavoite on vakauttaa julkisen talouden velkasuhteen kasvu vuoteen 27 mennessä. Pidemmällä aikavälillä tavoite on tasapainottaa talous sekä kääntää velkasuhde laskuun. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi sovittiin laajoista toimintamenoja koskevista säästökokonaisuuksista. Ensi vuoden budjetti sisältää hiukan vajaan puolet kaikista menopuolelle tehdyistä sopeutuksista. Valiokunta kuuli asiantuntijoita finanssipolitiikan linjaa koskien. Saadun selvityksen mukaan hallituksen finanssipolitiikan linjaa ja mittaluokkaa voidaan pitää oikeansuuntaisena. Yleinen huomio oli se, että heikonkaan talouskasvun oloissa ei ole mahdollista viivyttää sopeutustoimien toteuttamista. Samalla hallituksen tulee tukea kasvun liikkeelle saamista.

Velkasuhteen kasvu hidastuu ja julkisyhteisöjen alijäämän ennakoidaan supistuvan vähitellen talouden elpymisen myötävaikutuksella. Velkasuhde kuitenkin jatkaa hienoista

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

kasvua ja on ylittämässä hallituksen tavoitetason. Ilman hallituksen toimia velkaantumisen olisi voimakkaampaa

Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan nykyisten ennusteiden, hallituksen tavoitteiden ja EU:n finanssipoliittisten sääntöjen vuoksi on hyvin todennäköistä, että uusia julkista taloutta vahvistavia toimia täytyy tehdä myös jatkossa. Kyse on kuitenkin niin sanotusta ylivaalikautisesta sopeuttamisesta, jotta velkasuhde saadaan käännettyä pysyvästi laskuun. On hyvä, että keväällä 25 niin sanotussa puolivälikehyksessä luodaan analyttinen katsaus talous- ja finanssipoliittisten tavoitteiden toteutumisen osalta sekä tehdään päätöksiä uusista toimista, mutta lähtökohtaisesti katseen täytyy olla kasvua luovissa toimenpiteissä.

Olemme valmiita neuvottelemaan kasvupaketista. Haastan myös oppositiota luomaan omaa vaihtoehtoa talouskasvun edellytysten luomiseksi. [Keskeltä: Ettekö ole lukenut sitä!] Vaihtoehtobudjeteista löytyi jo jotain ehdotuksia kaikilta puolueilta. Näitä totta kai analysoidaan, mutta lisää kaivataan. Ongelma kasvupaketissa on luonnollisesti se, että hintalapun tulee olla matala. Lisäämällä valtion menoja ei kasvua saada aikaan. Talouskasvun avaimet ovatkin valtion budjetin tulopuolella.

Talous- ja työllisyyskasvun vauhdittaminen vakauttaa julkista taloutta nopeasti. Hallituksen tekemät työllisyystoimet vahvistavat pitkällä aikavälillä julkista taloutta kasvavan työllisyyden kautta. Tämä vaikutus nähdään vasta, kun suhdanteet kohenevat. Keskipitkällä aikavälillä työllisyystoimet kasvattavat työllisyyttä VM:n ja VTV:n laskelmien mukaan noin 70 000 hengellä.

Ensi vuoden budjettiin sisältyy myös lisäpanostuksia tki-menoihin 280 miljoonaa. Nämä lisäpanostukset tuovat meille talouskasvua viiveellä, mutta ovat välttämättömiä osaamisemme ja kilpailukykyimme ylläpitämiseksi. On kuitenkin oltava huolellinen siinä, että lisäykset muuttuvat oikeasti tuottavuuden, talouden ja hyvinvoinnin kasvuksi.

Nyt on mahdollisuus luoda pohjaa, jossa yksityiset investoivat, työllisyysaste nousee ja julkinen talous vakautuu. Vuodesta 25 vaikuttaisi tulevan talouden käännekohta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä. [Ben Zyskiewicz: Nyt kuullaan, käykö ne hallituksen säästöt vai eikö ne käy!]

12.23 Joona Räsänen sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yli puolet suomalaisista on sitä mieltä, että hallitus vie Suomea väärään suuntaan. Kansalaisten mielestä hallitus tekee Suomesta huonomman maan elää. Ihmisten reaktio ei valitettavasti yllätä. Tällä hetkellä Suomessa kasvavat vain velka, työttömyys ja konkurssit. Ihmisten luottamus julkisiin palveluihin horjuu. Omien virheiden myöntäminen on kuitenkin hallitukselle ylivoimaista. Syy on aina joko edellisessä hallituksessa tai nykyisessä oppositiossa.

Budjetin lähete keskustelussa valtiovarainministeri Purra löysi myös uuden syyllisen, nimittäin henkisesti veltostuneet suomalaiset. Arvoisa ministeri Purra, olisiko kuitenkin niin, että teidän oma itsekritiikkinne on henkisesti veltostunut?

Arvoisa puhemies! Ministeri Purran saksien kohteeksi joutuu ensi vuonna varsinkin julkinen sosiaali- ja terveydenhuolto. Hallituksen päätöksillä hoitoon pääsyä vaikeutetaan monilla tavoilla. Samalla hallituksella on kuitenkin varaa lapata rahaa yksityiseen terveysbisnekseen. Yksityisten lääkäripalveluiden tukeminen ei juuri vaikuta palveluiden käyttäjämääriin, saati lyhennä hoitojonoja julkiselta puolelta. Tuki kohdistuu myös yhteiskun-

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

nan varakkaimmille. Tällä järjettömällä logiikalla hallitus varmaan seuraavaksi ilmoittaa poistavansa leipäjonot alkamalla jakamaan rikkaille lounasseteleitä. [Keskeltä: Hah hah!]

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden tasapainottaminen on välttämätöntä, mutta sitä ei ole välttämätöntä tehdä epäoikeudenmukaisesti. SDP ei kannata hallituksen epäoikeudenmukaista politiikkaa. Kaikkia heikennyksiä emme yhdessä yössä saa tekemättömiksi, mutta yli yhdeksän kymmenestä suomalaisesta hyötyy SDP:n esityksistä enemmän kuin hallituksen politiikasta, erityisesti kaikkein pienituloisimmat. [Ben Zyskowiczin välihuuto]

Suomi tarvitsee suunnanmuutoksen varsinkin kahdessa asiassa:

Ihmisten luottamus arjen palveluihin tulee palauttaa. Lääkäriin tulee päästä tarpeen vaatiessa, eikä kuukausien jonotuksen jälkeen. Ikäihmisten tulee luottaa siihen, että heistä pidetään hyvää huolta, ja nuorten tulee luottaa siihen, että koulutuslupaukset myös pitävät.

Toiseksi kuluttajien ja pienten yritysten luottamusta tulevaan tulee vahvistaa. SDP vahvistaisi ihmisten ostovoimaa keventämällä yli puolella miljardilla pieni- ja keskituloisten palkansaajien, eläkeläisten ja pienyrittäjien verotusta hallitusta enemmän.

Arvoisa puhemies! Pelkillä sopeutustoimilla emme saa talouttamme tasapainoon. Tarvitsemme työllisyyden ja kasvun vahvistamista. Tämän osalta tulostaulu näyttää rumalta. Hallituksen aikana Suomen työllisyyskehitys on ollut Euroopan surkeinta ja konkurssit ovat kohonneet ennätystasolle. Hallitus lupasi 100 000 uutta työpaikkaa, mutta sen sijaan olemme menettäneet yli 50 000 työllistä. Hallituksen hehkuttama yli 500 kasvutoimen lista onkin paljastunut poliittisen historian suurimmaksi bluffiksi. Kuuluisista nikotiinipusseistakin hallitus on saanut kaksi kasvutoimea: toisen ylähuuleen ja toisen alahuuleen. Ei siis ihme, että Suomen kasvu on maailman pohjamudissa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen surkea työllisyyspolitiikka ei ole enää uutinen, mutta sen hinta julkiselle taloudelle on. Uusimmat Eurostatin tilastot paljastavat, että Suomen työllisyysaste on tippunut eniten koko Euroopassa. Siitä, kun hallitus aloitti työnsä, työllisten määrä on vähentynyt 57 000 hengellä. Valtiovarainministeriön arvion mukaan tämä tarkoittaa yli miljardin vajetta julkisessa taloudessa. Arvoisa hallitus, teillä onkin uusi miljardin euron aukko housuissanne. Tämän seurauksena Suomi velkaantuu ensi vuonna jälleen enemmän kuin tänä vuonna.

Hallituksen talouspolitiikka on epäonnistunut, ja siksi teen vastalauseemme mukaisen epäluottamuslause-esityksen.

Arvoisa puhemies! Monesta asiasta täällä olemme eri mieltä, mutta voisimmeko tänään löytää yhdestä asiasta yhteistyön sävelen ja pelastaa sairaaloiden päivystykset? Sairaala-palveluiden karsinta on selvästi hallitukselle vaikea paikka, kun sekä vastaava ministeri että hallituspuolueiden kansanedustajat pyrkivät pyristelemään siitä irti. Uusimmista käänteistä asian ympärillä ei ota kukaan selkoa, eikä kukaan ymmärrä tästä juusoilusta yhtään mitään. Se on kuitenkin selvää, että hurskailla lausumilla näitä ei pelasteta. Siksi SDP tarjoaa hallitukselle auttavaa kättä. Puheenjohtaja Lindtman onkin esittänyt, että pelastetaan sairaaloiden päivystykset ja haetaan tarvittavat rahat esimerkiksi eduskunnan joululahjarahjoista. Arvoisa hallitus, emmekö me nyt joulun kunniaksi voisi yhdessä antaa sadoilletuhansille suomalaisille mieluisan joululahjan ja pelastaa nämä päivystykset? [Välihuutoja vasemmalta]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

12.29 **Eeva Kalli kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen suunta on nyt väärä: Eläminen kallistuu, verot nousevat, työttömyys pahenee, yrityksiä kaatuu. Terveys-asemia ajetaan alas. Vuodeosastoja ja vanhusten hoivakoteja lakkautetaan. Sairaaloiden päivystyksiä suljetaan. — Suuntaa pitää muuttaa. Meidän pitää tuplata talouskasvu. Meidän pitää pelastaa palvelut.

Arvoisa puhemies! Talouskasvu tehdään työpaikoilla. Siksi nyt pitää tukea yritysten pärjäämisen mahdollisuuksia. Siksi nyt pitää helpottaa työllistämistä ja työllistymistä. Keskusta parantaisi kotitalousvähennystä, eikä heikentäisi sitä, kuten hallitus esittää. Keskusta ei kiristäisi arvonlisäverotusta, kuten hallitus taas aikoo tehdä. Keskusta toteuttaisi investointihyvityksen myös pienille ja keskisuurille yrityksille. Keskusta verottaisi yrityksen sisään jääviä voittoja vähemmän kuin ulos jaettavia. Keskusta kannustaisi eläkeiän saavuttaneita jatkamaan työelämässä tuntuvalta veroporkkanalla. Keskusta laittaisi ansiosidonnaiselle turvalle katon ja vastaavasti alentaisi veroluonteisia maksuja. Näin työntekijälle jäisi palkastaan nykyistä enemmän käteen. Keskusta muuttaisi vanhempainetuudet vaihteittain verottomiksi. Lasten kasvatustyö pitää nostaa ansaitsemaansa arvoon. Näillä ja monilla muilla keskustan esittämillä keinoilla voidaan tavoitella talouskasvun tuplaamista.

Arvoisa puhemies! Keskusta ei leikkaisi sosiaali- ja terveyspalveluista eikä koulutuksesta. — Tämä on keskustan arvovalinta ja linjavalinta. Keskusta tekisi omalääkäreistä ja omahoitajista totta. Parantaisimme perusterveydenhuoltoa yksityisen terveystalouden tukemisen sijaan. Keskusta säilyttäisi perustason terveystalouden lähellä ihmisiä. Panostaisimme lähipalveluihin, emmekä pakottaisi ihmisiä kulkemaan pitkiä matkoja palveluiden perässä. Siirtäisimme Kelan matkakorvaukset hyvinvointialueille. Keskusta turvaisi jokaiselle ympärivuorokautista apua tarvitsevalle vanhukselle hoivapaikan läheltä omaisiaan tai läheisiään. Tämä on meidän vastuumme ja velvollisuutemme. Nämä ihmiset ovat tätä maata ja tätä hyvinvointiyhteiskuntaa meille rakentaneet. Keskusta antaisi hyvinvointialueille paremmin aikaa laittaa taloutensa kuntoon. Keskusta ei lopettaisi sairaaloiden päivystyksiä ja ajaisi alas sairaaloiden toimintaa. Näillä valinnoilla palvelut voidaan pelastaa.

Arvoisa puhemies! Tilanne on vakava, ja valitettavasti näkymä eteenpäin ei ole tällä politiikalla yhtään parempi. Nykymenolle on onneksi vaihtoehto — keskustan vaihtoehto: talouskasvun tuplaaminen ja palveluiden pelastaminen. Lopulta kyse on arvovalinnoista, siitä, mihin haluamme panostaa ja mitä pidämme tärkeänä.

Siksi teen seuraavan, vastalauseen 2 mukaisen epäluottamuslause-ehdotuksen: ”Eduskunta toteaa, että Suomessa yhä kasvussa ovat työttömyys, konkurssit, näköalattomuus, tavallisten ihmisten verot ja valtion velka, minkä seurauksena hallituksen talouspolitiikalta on putoamassa pohja pois. Lisäksi ihmisten tarvitsemia palveluita romutetaan. Suomelle tarvitaan uusi suunta. Suunta, joka vahvistaa ihmisten ja yritysten tulevaisuudenuskoa sekä rakentaa yhteistyötä. Suunta, joka palauttaa luottamuksen, toivon ja innokkuuden Suomeen. Talouskasvu on tuplattava ja palvelut pelastettava. Pääministeri Orpon hallitus vie nyt Suomea väärään suuntaan, eikä siksi nauti eduskunnan luottamusta.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

12.34 **Oras Tynkkynen vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me eduskunnassa puhumme kestävyysvajeesta ja alijäämästä, velkasuhteesta ja nettomenopolusta. Mutta valtion budjetissa on kyse paljosta muustakin: siinä on kyse siitä, kuinka nopeasti saa apua lääkäriltä tai poliisilta, siitä, kuinka paljon ammattilaisia on koulussa lasten tukena tai hoi-

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

vakodissa ikäihmisten apuna, siitä, kuinka moni suomalainen saa iloa ja lohtua elämäänsä kotimaisista näytelmistä ja näyttelyistä, kirjoista ja konserteista, siitäkin, kuinka paljon metsää ja suota saamme suojeltua ja ennallistettua, ja siitä, saavatko maailman köyhimmät ihmiset ruokaa ja puhdasta vettä, rokotuksia ja lukutaidon. Siksi valtion budjetti on liian tärkeä alistettavaksi identiteettipolitiikalle, populismille ja arvovaltakiistoille.

Arvosteltavaa hallituksen budjetissa sinänsä kyllä piisaa, niin kuin minä ja kollegani olemme tässä salissa koko syksyn muistuttaneet. Hallitus leikkaa suomalaisten perusturvasta ja palveluista, mutta rahaa riittää tehostamiin yritystukiin ja yksityiseen terveydenhoitoon. Hallitus kiristää lääkkeiden, joukkoliikenteen ja kulttuurin verotusta mutta samalla keventää runsaspäästöisten autojen verotusta.

Mutta en ajatellut enää vuoden päätteeksi tänään toistaa tuota moneen otteeseen kuultua arvostelua. Vaihtoehtojakin hallituksen linjalle riittää. Vihreiden vaihtoehtobudjetissa tasapainottaisimme valtiontaloutta yhtä paljon kuin hallitus, mutta tekisimme sen reilummin ja kestävämmän. Emme leikkaisi maamme köyhimmiltä, ja hankalassakin talouden tilanteessa tekisimme tarkkaan punnittuja satsauksia — neljännesmiljardi euroa luonnonsuojeluun, kirjallisuuden vapauttaminen arvonnäköisestä, miljoona euroa päivässä lisää koulutukseen — mutta siitäkään en ajatellut puhua tänään sen enempää, koska kun juttelee suomalaisten kanssa, keskusteluissa nousee usein esiin kaipuu, toivon kaipuu. Synkkien uutisten keskellä moni kaipaa näkymää paremmasta.

Siksi viestini on tänään vähän toisenlainen. Suomelle voi käydä myös hyvin. Suomelle voi käydä myös hyvin, jos me päättäjät teemme harkittuja ja viisaita valintoja. Talouden kannalta ratkaisevista valinnoista nostan nyt esiin kolme:

Ensinnäkin meidän pitää onnistua vihreässä siirtymässä. Elinkeinoelämän keskusliiton mukaan Suomeen on vireillä erilaisia vihreän siirtymän teollisia investointeja yhteensä jo noin 280 miljardin euron edestä. Jos niistä edes murto-osa saadaan kotiutettua tähän maahan, se merkitsee Suomelle paljon enemmän työpaikkoja ja verotuloja ja paljon vähemmän päästöjä ja luonnonvarojen kulutusta. Jotta voimme onnistua tässä vihreässä siirtymässä, viranomaiskäsitteilyä pitää vauhdittaa tinkimättä ympäristönsuojelun tasosta ja kansalaisten osallistumisoikeuksista ja politiikalla pitää johdonmukaisesti luoda, ei näivettää, vihreiden ratkaisujen markkinoita.

Toiseksi meidän pitää onnistua työhön johtavassa maahanmuutossa. Elinkeinoelämän tutkimuslaitos Etlä on arvioinut, että työikäisen väestön väheneminen saadaan tässä maassa pysäytettyä, jos nettomaahanmuutto pysyy vuosittain 44 000 henkilön tasolla. Yksin tämä kaventaisi kestävyysvajetta 2 prosenttiyksikköä. Se on muuten saman verran kuin valtiovarainministeriö on arvioinut, että kestävyysvajae olisi vuonna 2028. Jotta voimme onnistua työhön johtavassa maahanmuutossa, aloittaa voi perumalla hallituksen lukuisat heikennykset, mutta lisäksi pitää esimerkiksi ottaa käyttöön työnhakuviisumi ja luopua saatavuusharkinnasta.

Kolmanneksi meidän pitää onnistua reiluissa taloustalkoissa. Valtaosa suomalaisista kyllä aivan hyvin ymmärtää, että vaikeassa taloustilanteessa joudutaan tekemään säästöjä ja korottamaan veroja, mutta talkoiden täytyy koskea kaikkia, ja jokaisen pitää osallistua oman kykynsä mukaan. Jotta voimme onnistua reiluissa taloustalkoissa, säästöt ja veronkorotukset pitää kohdentaa toisin ja myös hyvätuloiset ja saastuttajat pitää velvoittaa osallistumaan talkoisiin.

Valitettavasti hallituksen politiikka monessa suhteessa jarruttaa vihreää siirtymää, vaikeuttaa työhön johtavaa maahanmuuttoa ja maksattaa talouden sopeuttamisen yhteiskun-

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

nan heikoimmilla. Tämä tulee kalliiksi, ja tämä on epäreilua. Siksi teen vastalauseen 3 mukaisen epäluottamusesityksen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

12.39 Minja Koskela vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen talouspolitiikka on epäonnistunut. Työttömyys on kasvanut, konkurssit lisääntyneet ja avointen työpaikkojen määrä puolittunut vuoden takaisesta. Hyvinvointipalveluita on romutettu, köyhyyttä on syvennetty ja työntekijöiden oikeuksia on heikennetty.

Tästä huolimatta hallitus jatkaa talouskurin syöksykierrettä ja syventää matalasuhdanetta leikkauspolitiikallaan. Kun hallitus leikkaa pienituloisilta ja nostaa hintatasoa alv-korotuksilla, se syövyttää kokonaiskysyntää ja kuihduttaa samalla talouskasvua. Samaan aikaan hallituksen kannatus jatkaa laskuaan. Se johtuu siitä, että mitä enemmän suomalaiset näkevät hallituksen harjoittamaa politiikkaa, sitä vähemmän he sitä kannattavat. Eikä tämä ole mikään ihme — tässä vaiheessa hallituskautta tulokset ovat surkeita.

Arvoisa puhemies! Hallituksella ei ole riittävä osaamista talouskasvun tukemiseen. Kysyntää ei voi jatkuvasti ulkoistaa ulkomaille varsinkaan tilanteessa, jossa teollisuuspoliittinen kilpailu ja protektionismi lisääntyvät. Lisäämällä kotimaista kulutuskysyntää voitaisiin buustata myös talouskasvua. Se edellyttäisi palkkojen ostovoiman korjaamista. Sen sijaan hallitus tuo eduskunnalle palkkadumppauslakeja, jotka heikentävät ihmisten ostovoimaa.

Toinen tärkeä eväs talouskasvuun on osaava työvoima. Tälläkin saralla hallitus kaivaa maata kasvun alta leikkaamalla koulutuksesta ja vaikeuttamalla elämän rakentamista Suomessa niille, jotka haluaisivat tehdä täällä töitä ja osallistua yhteiskunnan rakentamiseen omalla panoksellaan.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto parantaisi ihmisten ostovoimaa, peruisi hallituksen kolmen kuukauden maastapotkimissäännön, panostaisi kotoutumispalveluihin ja peruisi koulutusleikkaukset. Lisäksi tukisimme ahdingossa olevaa rakennusalaan kohdennetulla elvytyksellä.

Arvoisa puhemies! Hallitus väittää, että se ei leikkaa sote-palveluista. Petteri Orpo, Riikka Purra ja Kaisa Juuso, mitäpä luulette, mitäköhän ihmiset ovat tästä väitteestä mieltä esimerkiksi Iisalmessa, Raahessa, Varkaudessa, Kemissä, Oulaisissa, Salossa tai Savonlinnassa? Kykenettekö te edelleen väittämään ihmisille, joiden paikkakunnalta yöpäivystys lakkaa tai synnytykset loppuvat, että kyseessä ei ole heikennys? Tällainen väite ei mene enää keneltäkään läpi.

Arvoisa puhemies! Kaikista eniten olenkin huolissani siitä, että hallitus ei joko ymmärrä tai sitten hallitusta ei kiinnosta, miten heidän politiikkansa kohtelee ihmisiä. Häätötilastot ovat hälyttäviä. Useissa suurissa kaupungeissa, kuten Helsingissä, Tampereella ja Jyväskylässä, häätöjen määrä on noussut neljänneksellä. Asumistuen leikkausten, suojaosien poiston ja asumisneuvonnan resurssien puolittamisen seurauksena ihmisillä ei ole enää varaa asua omissa kodeissaan eikä hätöuhkaan saada tarpeeksi ajoissa apua. Se ajaa ihmisiä kaduille ja kodittomiksi — eli aiheuttaa inhimillistä kärsimystä, joka olisi ollut estettävissä paremmalla politiikalla.

Häätöjen määrän lisääntymisen lisäksi elinkustannusten nousu ja massiiviset leikkaukset sosiaaliturvaan ovat aiheuttaneet tilanteen, jossa ennen edes jotenkin taloudellisesti sinitelleet ihmiset ovat pudonneet ruoka-avun piiriin. Suomen Punaisen Ristin viime viikol-

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

la julkaistun kyselyn mukaan yhä useampi joutuu turvautumaan ruoka-apuun. Paikalla käy jopa lapsia ilman aikuisia, ja näillä lapsilla on silmin nähden nälkä.

Arvoisa puhemies! Nälkäisiä lapsia ruoka-avussa Suomessa vuonna 2024 — tämä ei ole vahva ja välittävä Suomi, tämä on välinpitämättömän hallituksen luoma Suomi.

Arvoisa puhemies! Leikkaukset sosiaaliturvaan eivät ole välttämättömiä. Ne ovat tämän oikeistohallituksen arvovalintoja. Vasemmistoliitto on ainoa puolue, joka peruisi hallituksen tekemät leikkaukset sosiaaliturvaan kaikinensa. Meidän vaihtoehtomme parantaisi huomattavasti pieni- ja keskituloisten arkea. Vasemmiston vaihtoehtobudjetti osoittaa, että julkista taloutta voi sopeuttaa oikeudenmukaisesti turvaamalla ensisijaisesti valtion tulopuolen.

Hallitus ei voi enää uskottavasti väittää, että oppositiolla ei olisi vaihtoehtoja. Ette voi myöskään väittää, että teidän on pakko leikata juuri sosiaaliturvasta, koulutuksesta, kulttuurista ja hyvinvointipalveluista. Vaihtoehtoja on, ja vasemmistoliiton vaihtoehto on inhimillisyyden puolella.

Arvoisa puhemies! Edellä mainituin perustein teen vastalauseen 4 mukaisen epäluottamusohdotuksen. [Ben Zyskowicz: Teidän aikaan ei ollutkaan leipäjonoja, kun te olitte hallituksessa, eihän?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Löfström, varsågod. [Hälinää] — Ja nyt on puheenvuoro edustaja Löfströmillä.

12.44 Mats Löfström r (ryhmäpuheenvuoro): Kiitos, tack, ärade talman! Under höstens lopp har vi fått några goda nyheter från marknaden, då Finland lyckats locka till sig en större investering av Google för att bygga en ny datacentral här. Att vissa storbolag tillsammans nu utreder förutsättningar för att bygga en aluminiumfabrik i Karleby och Kronoby fortsätter de positiva signalerna från marknaden. Vi ser nu att det goda arbete som hittills har gjorts kommer att bära frukt i framtiden, men arbetet för att få ekonomin på en mer hållbar grund behöver fortsätta. Vi i SFP och svenska riksdagsgruppen vill att fokus nu ska ligga på att skapa bästa möjliga förutsättningar för ekonomisk tillväxt. Svenska riksdagsgruppen har presenterat sina förslag redan tidigt i höst.

Arvoisa puhemies! Olemme tilanteessa, jossa menomme kasvavat niin nopeasti, että hallituksen vaikeista sopeutustoimia ja tarpeellisia leikkauksia koskevista päätöksistä huolimatta otamme ensi vuonna vähän yli 12 miljardia euroa uutta velkaa. Mutta ilman hallituksen toimia velkavuori kasvaisi vielä enemmän. Ruotsalaisen eduskuntaryhmän mielestä on kuitenkin hyvä, että suurin oppositiopuolue on samaa mieltä hallituksen talouspolitiikasta, kun te vaihtoehtobudjetissanne olette hyväksyneet hallituksen tekemiä muutoksia tiettyihin sosiaalietuuksiin.

Svenska riksdagsgruppen påstår att Finlands ekonomi stiger inte enbart genom nedskärningar, utan det är klart att vi behöver bygga en starkare grund för vår ekonomi för att trygga vår gemensamma välfärd även på sikt. I det här hänseendet är det alldeles elementärt att Finland är ett attraktivt land att investera i och att komma och jobba till. Arbetskraftsinvandringen är i nyckelposition när det kommer till att trygga tillgången till arbetskraft. Därför borde behovsprövningen slopas och vi borde sikta på en nettoinvandring på minst 40 000 människor per år, vilket är ungefär den nivå vi har i dag. Samtidigt ska vi fortsätta

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

satsa på att den medföljande familjen trivs och har det bra här. Att regeringen med utbildningspartiet SFP i spetsen från och med hösten 2028 gör det möjligt att avlägga en engelskspråkig finsk studentexamen är viktigt med tanke på utländska experters medföljande familjer. Att locka utländska toppexperter till Finland är viktigt, inte enbart för deras kunskande utan även för att de följs av kapitalkraftiga aktörer och vice versa. Här behöver vi nu fundera hur vi förbättrar vår attraktionskraft, särskilt i förhållande till övriga Norden.

Ärade talman! Finland har många konkurrensfördelar. Exempelvis hör den finländska skolan till de bästa i världen. Nu satsar vi hundra miljoner euro på revideringen av stödet för lärandet inom den grundläggande utbildningen och hjälper de elever som behöver till exempel stöd i smågrupper eller specialundervisning. Starka grundkunskaper i att läsa, skriva och räkna är basen för all inlärnin. Därför lägger vi också till tre veckoårstimmar i modersmål och matematik i de lägre klasserna från och med nästa läsår. Provsortimentet för studentexamen blir mångsidigare från och med år 2029, då det blir möjligt att avlägga studentexamensprov i musik, bildkonst och gymnastik.

Samtidigt har regeringen varit tvungen att dra ner på vissa kostnader inom yrkesutbildningen, [Veronika Honkasalo: 120 miljoner!] men här ska det noteras att dessa riktas till vuxna som redan har en utbildning, inte till barn och unga. Yrkesutbildningen ges verktyg att själv påverka sin finansiering genom ändringar i finansieringsmodellen, och år 2026 inleds det ett försök om verksamhetsstyrning för att göra det lättare för anordnare att svara mot lokala och regionala behov. Det centrala är att regeringen fortsättningsvis nästa år satsar över två miljarder euro på andra stadiets utbildning, vilket är samma nivå som tidigare år.

Vi gläds stort över tilläggssatsningarna på funktionshindersservicelagen, så att begränsningarna i lagens tillämpningsområde inte behöver genomföras — något som väckt stor oro bland funktionshindrade, deras anhöriga och inom organisationsfältet. Underrepresenterade grupper och minoriteters möjligheter att delta i samhället och deras jämlika behandling ska tryggas. Svenska riksdagsgruppen har i riksdagens budgetförhandlingar prioriterat FDUV-Lärums förutsättningar att förmedla anpassade läromedel. Terapigaranti för barn och unga och budgetens tilläggssatsningar till organisationer som främjar psykisk hälsa är också viktiga. Vi måste värna om civilsamhället, dess medborgarorganisationers och tredje sektorns verksamhetsförutsättningar.

Arvoisa herra puhemies! Inflaation takia suomalaisten ostovoima oli viime vuonna heikoimmalla tasolla 15 vuoteen, mikä kuormittaa erityisesti pienituloisia ja etuuksista riippuvaisia eli niitä, joilla jo valmiiksi on raskasta. Tähän liittyen ruotsalainen eduskuntaryhmä korostaa, että lapsia ja nuoria on suojeltava leikkausten vaikutuksilta.

Hallituksen puoliväliriihi lähestyy. Me ruotsalaisessa eduskuntaryhmässä odotamme kasvupakettia, jonka hallitus on sitoutunut esittämään siihen mennessä. Toivomme, että hallitus tutkii ennakkoluulottomasti kaikki pöytään tuotavat ehdotukset. Emme saa missään tapauksessa kaivautua ideologisiin poteroihin. — Kiitos. [Veronika Honkasalo: Tähän leikkaatte lapsilta ja nuorilta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

12.50 **Peter Östman kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan aluksi kiittää hallituskumppaneita määrätietoista työskentelystä yhteisten tavoitteiden edistämiseksi. Askel askeleelta viemme Suomen taloutta kestävämmälle perustalle.

Suomen talous on alkanut toipua taantumasta, ja pientä valon pilkahdusta on havaittu talouskasvun osalta. Tuoreet uutiset Googlen datakeskushankkeista Kajaanissa ja kansainvälisten suuryhtiöiden kannattavuusselvitykset alumiinitehtaan rakentamisesta Kokkolan ja Kruunupyyn alueelle ovat rohkaisevia esimerkkejä siitä, että Suomi on kiinnostava maa investoinneille. Elinvoiman ytimessä ovat työllisyyden ja yrittäjyyden kysymykset.

Värderade talman! Regeringen gör betydande satsningar på tillväxt genom satsningar på forskning och utveckling samt genomför reformer som befrämjar sysselsättningen.

Hallitus panostaa merkittävästi kasvuun, tutkimukseen ja kehittämiseen sekä työllistymistä edistäviin toimiin. Suomessa on paljon erityisosaamista ja tuotantoa. Meidän on uskallettava investoida ja luoda toimintakenttä, jossa pienempienkin ja innovatiivisten yritysten on mahdollista osallistua rakentamiseen ja kasvaa uusiksi globaaleiksi markkinajohtajiksi.

Hallituksessa olemme sitoutuneet tekemään työtä velkaantumisen kääntämiseksi ja suomalaisen hyvinvointivaltion perustan korjaamiseksi. Emme ole etsimässä pikavoittoja, vaan pysyvää muutosta.

Arvoisa puhemies! Haluan kiittää myös oppositiota vaihtoehtobudjeteistanne. Hyvien vaihtoehtojen esiin tuomiselle on aina paikkansa. Valitettavasti on todettava, että ne eivät tuoneet varteenotettavia konkreettisia näkökulmia hallitukselle. Niissä pyrittiin samaan tasapainoon kuin hallituksen esityksessä, mutta keinovalikoimiltaan ne olivat epärealistisia. Positiivista kuitenkin oli, että useampi hallituksen esitys näytti myös oppositiolle kelpaavan. Kenties on ymmärretty, että velkaantumiskehityksen kääntämiseksi myös vaikeat päätökset ovat tarpeen.

Hallituksen keskeisiin tavoitteisiin koko hallituskautena kuuluvat parannukset sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmään. Hyvinvointialueiden rahoituksen osuus on valtion budjetista jo lähes 30 prosenttia — lähes 30 prosenttia. [Vasemmalta: Miljarditason leikkaus!] Osuus on niin suuri, että kulukasvu haastaa koko valtiontalouden tasapainoa.

Vaikeiden ja kipeidenkin päätösten keskellä panostukset perheiden, lasten ja nuorten hyvinvointiin ovat olleet kristillisdemokraateille erityisen tärkeitä ja joiden eteen on tehty lujasti töitä. Me rakennamme turvallista lapsi- ja perhemyönteistä yhteiskuntaa. [Vasemmalta: Leikkaamalla lapsilta!]

Lasten ja nuorten terapiatakuu toteutuu. Terapiatakuu toteutuu tällä kaudella, ja matalan kynnyksen mielenterveyspalveluihin panostetaan. Lapsilisiä korotetaan, ja kotihoidon tuki säilyy. Työtulovähennyksessä otetaan käyttöön lapsikorotus. Kristillisten ja muiden yksityiskoulujen rahoitus tasa-arvoistetaan ja perusopetuksen ja oppimisen tukeen panostetaan. Viimeisten vuosien kehitys perustaidoissa ja yleisesti oppimistuloksissa on ollut huolestuttavaa. Tähän tarvitaan suunnanmuutos.

Arvoisa puhemies! KD:n kansanedustajana toiminut sosiaalineuvos Antero Laukkanen kuoli viime viikon lopulla pitkäaikaisen ALS-sairauden uuvuttamana. Anteron elämäntyönä voidaan pitää monen muun saavutuksen ohella erityisesti niin kutsuttua Lex Laukkasta, joka takaa ja vakinaistaa ruoka-avun jakajille vuosittaisen määrärahan, jolla katetaan ruokajaosta aiheutuvia kuluja.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit toimivat Suomen politiikassa järjen äänenä, joka edelleen ajaa pienen ihmisen asiaa suurten rakennemuutosten keskellä.

Värderade talman! Vi gör vårt bästa för att balansera ekonomin och eftersträvar lösningar som dämpar effekterna av svåra men nödvändiga reformer.

Pyrimme hallituksessa parhaamme mukaan tasapainottamaan ja löytämään kompromisseja, jotta nykyiset leikkaukset olisivat niin oikeudenmukaisia kuin mahdollista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

12.55 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Tässä mietinnössä kirjoitetaan seuraavasti: ”Pääministeri Orpon hallituksen talouspolitiikan painopisteet ovat taloudellinen vakaus, työllisyys, talouskasvu ja hyvinvointipalvelujen turvaaminen.” Todella tärkeitä tavoitteita, mutta, hyvä hallitus, miten on mennyt niin kuin omasta mielestänne? Oikeastaan kaikki neljä hallituksen talouspolitiikan tukijalkaa ovat sortumassa, ja he tietävät sen myös itse. Nyt pelataan vain aikaa, ja se tulee kalliiksi suomalaisille.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Autan vähän. Taloudellinen vakaus: Velkaralli sen kuin kiihtyy, vaikka vaalien alla lupasitte aivan muuta. On turha puhua vain suhdanteista ja korkotasosta. Suomi on aivan itse maalannut itsensä nurkkaan. Suhdanteista huolimatta muiden Pohjoismaiden talous on vahvassa kasvussa ja budjetit tasapainossa. Ja mitä korkotasoon tulee, niin sen perusteella meillä olisi viime vuosikymmenellä nollakorkojen aikana ollut hirveä investointibuumi päällä. Mutta ei ollut. Suomen talous ei ole kasvanut 17 vuoteen. Ja tätä täysin avutonta ajanjaksoa ovat kaikki puolueet olleet tekemässä.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Työllisyys: Työllisyyttä piti tulla lisää. Tuli vain työttömiä, ja vain konkurssit ja velkavuori kasvavat. Suomi on EU:n täyttä pohjasakkaa. Piti tulla 100 000 työllistä — tuli yli 50 000 työtöntä. Vain yritysten kasvu, investoinnit ja viennin veto tuovat ihmisille uusia työpaikkoja ja paremmat palkat. Ilman niitä meillä ei ole tulevaisuutta. Meillä on velalla pyöritetty hyvinvointi, johon meillä oikeasti ei ole varaa. Työllisyyden kasvun piti olla merkittävä osa julkisen talouden tasapainoa. Yhden työllisyysprosentin arvo on miljardi euroa, eli siitä voi jokainen itse päätellä, kuinka hallitus on tässäkin pitänyt kiinni tavoitteesta.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Talouskasvu: Konkursseja haetaan ennätystahtiin. Työttömyys lisääntyy. Sote on rikki, kulut ovat karanneet käsistä aikoja sitten. Ensi vuodelle sote-alueet esittävät voittoa — minäpä veikkaan, että tulee miljardi tappiota. Julkista velkaa otetaan suhteessa eniten EU:ssa. Talouskasvu on lähes huonointa koko maailmassa. Suomi on kaikilla mittareilla Euroopan pahnanhimmainen. Yrittäjien luottamus hallitukseen, erityisesti kokoomukseen, on vapaassa pudotuksessa. Tarvitsemme yli hallituskausien kantavan, pitkäjänteisen suunnitelman ja veroremontin, joiden avulla Suomen talous ja kilpailukyky laitetaan kuntoon. Näyttääkö tämä nykyinen meno siltä, että tähän tulisi muutosta? No, ei todellakaan näytä. Vain talouskasvu pelastaa julkisen talouden. Vain talouden kasvu taittaa velan ja takaa hyvinvoinnin. 2,5 prosentin kasvu tuo 8 miljardia euroa lisää bruttokansantuotteeseen ja parantaa julkista taloutta vähintään puolet siitä, kun verotulot kasvavat ja työttömyysmenot pienenevät. Liike Nyt on tehnyt yhdeksän keinoa talouskasvun vauhdittamiseksi.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

Arvoisa puhemies, ärade talman! Hyvinvointipalvelujen turvaaminen: Viime viikkojen sote-näytelmä on viimeistään osoitus siitä, että hallitus on toimintakyvytön — hallitus on menettänyt kaiken toimintakykynsä. Mikään näistä tavoitteista ei toteudu alkuunkaan, vaan on käynyt täysin päinvastoin. Ja hyvä hallitus, ministerit Orpo ja Purra, tiedätte kyllä itsekkin, että nämä tavoitteet eivät tule toteutumaan. Ei voi muuta sanoa kuin että täysin vastuutonta toimintaa, ja voimme vasta arvailla, kuinka kalliiksi tämä ajanpeluu suomalaisille tulee. Kansan luottamus koko soteen murenee, ja se on erittäin vaarallinen suunta. Kysymys on yksinkertaisesti luottamuksesta. Suomalaisten on pystyttävä luottamaan siihen, että jos tarvitsee hoitoa tai hoivaa, sitä myös saa. Kun ihmiset ovat ikänsä tehneet töitä ja maksaneet veronsa, heillä on silloin oikeus luottaa siihen, että he saavat apua, kun sitä tarvitsevat. Nyt he eivät sitä saa. Jos ei maksa verojaan, toimii laittomasti. Mitä sitten tarkoittaa tämä jatkuva venkoilu sote-palvelujen kanssa? Ei pidä luvata mitään, jos ei pidä lupauksista kiinni. Kuka kantaa vastuun ihmisten hengestä ja terveydestä? Palvelut ovat ihmisiä varten. Ihmiset ovat tärkeimmät, ei järjestelmä.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Taloudellinen vakaus, työllisyys, talouskasvu ja hyvinvointipalvelujen turvaaminen ovat tärkeimpiä asioita. Mikään hallituksen tavoitteista eivät toteudu. Hallituksen ohjelmasta on pohja pois.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja ministeri Purra, olkaa hyvä, seitsemän minuuttia.

13.01 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa herra puhemies! Kulunut vuosi on ollut Suomen taloudessa haasteellinen. Vasta loppuvuodesta olemme nähneet varsinaisen käänteen, ja nyt näyttää siltä, että taloudellinen taantuma on vihdoinkin takanamme. Ensi vuodelle reaali talouskasvu asettunee yhden ja kahden prosentin välille. Julkinen taloutemme tarvitsee todella talouskasvua. On selvää, että geopolitiittinen tilanne ja keskustelut esimerkiksi Naton tuomista lisätarpeista alleviivaavat sitä, että joudumme jatkossakin tekemään kurinalaista sopeutusta ja laatimaan tarkeysjärjestyksiä. Yhtä lailla on selvää se, että tämän vaalikauden sopeutukset eivät tule riittämään. Seuraava hallitus, mistä puolueista se ikinä koostuukaan, joutuu merkittävästi säästämään menoista, etenkin käyttötalouden juoksevista kuluista, sekä vastaamaan ongelmalliseen sote-rakenteeseen ja sen paisuviin kustannuksiin.

Arvoisa puhemies! Hallitus kantaa kortensa kekoon suomalaisten tulevaisuuden turvaamisessa. Linjaamamme 7 miljardin suorat sopeutustoimet vakauttavat julkisen talouden kestävämmän kehityksen, jonka perimme ja saimme syliimme kesällä 2023.

Valtiovarainvaliokunnan mietintö hallituksen talousarvioehdotuksesta tunnistaa aivan oikein ne keskeiset haasteet, jotka rasittavat julkista talouttamme tulevien vuosien aikana: ikääntyminen, sote, korot, puolustus.

Hallituksen talouspolitiikka lähtee siitä, että näinä vaikeina aikoina toteutamme käytännön ja teorian hyviksi havaitsemia toimintalinjoja. Suhdanne-tilanne on ollut synkkä, kyllä. Siksi hallitus tekee investointeja muun muassa väyliin. Investointiohjelman toteutus ajoittuu suhdanteeseen aivan oikein, finanssipolitiikka on elvyttävää. Käyttötalouden menoleikkauksia sen sijaan emme voi lykätä. Luottoluokitukseen turvaamiseksi on edettävä käyttömenojen sopeuttamisessa viiveettä. Oppositio ei meitä tästä kiitä, mutta tulevat sukupolvet, lapset ja lapsenlapset kiittävät. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Eivät kiitä! — Suna Kymäläinen: Lisää lapsiköyhiä!]

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

Arvoisa puhemies! Poliittikkaan kuuluu kärjistäminen ja silloin tällöin liioittelukin. Uhkailu, puhumattakaan väkivallasta, ei suomalaisen politiikkaan sen sijaan kuulu. Vaikeina aikoina vastuullinen hallitus joutuu tekemään vaikeita päätöksiä. Keskustelu saa olla värikästä, mutta henkilöön käyminen on ala-arvoista. Toivoisin myös määrättyä suhteellisuudentajua poliittisessa viestinnässä. Otan vain yhtenä esimerkkinä kulttuurin ja taiteen rahoituksen. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Nyt on paksua!]

Eduskunta osoittaa kulttuurin ja taiteen rahoitukseen yli 500 miljoonaa euroa. Tähän päälle tulee vielä rahoitus muista kanavista. Siitä huolimatta oppositiossa ja osin kansalaisyhteiskunnassa on syntynyt narratiivi murskaavista, alan tuhoavista leikkauksista, vaikka sopeutusta tehdään vain 4 prosentin edestä. Suhteellisuudentaju on pahasti hukassa monilta.

Julkisen taloudenpidon keskeinen fakta on se, että resurssimme ovat rajalliset. Valtiolla on budjettirajoite. Näin ollen valtion on priorisoitava menojaan tulojen puitteissa. Menojen priorisointi, totta kai, perustuu arvovalintoihin. Kansalaiset ovat antaneet tälle hallitukselle vaaleissa mandaatin tehdä näin. [Suna Kymäläinen: Ei ole! Puolueille!] Esimerkiksi valtionhallinnon säästöohjelmassa olemme suojanneet oikeudenhoitoa, poliisia ja Rajavartiolaitosta. Puolustusvoimien rahoitus kasvaa voimakkaasti tulevina vuosina. Soteen laitamme ensi vuodelle yli 2,2 miljardia euroa lisää uutta rahaa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Enemmän kuin Marinin hallitus!] Joka vuosi soten rahoitus lisääntyy sadoilla ja sadoilla miljoonilla. Me lisäämme soten rahoitusta.

Hallituksen investointikokonaisuus aloittaa satojen ja satojen miljoonien tiehankkeet ympäri Suomea. Suomalaiseen kasvuyrityskenttään teemme 300 miljoonan lisäpiristysruiskeen pääomittamalla Teollisuussijoitusta. Tämä tuo noin miljardin uutta riskirahoitusta suomalaiseen kasvuyrityskenttään. Teollisuussijoituksen uusi sijoitusstrategia valmistuu alkuvuodesta, ja tulosta alkaa tulla. Kantaverkkoa ja kaasuverkkoa laajennetaan tarvittaessa. Investointien verohyvitystä koskeva esitys annetaan eduskunnalle tällä viikolla.

Arvoisa puhemies! Sosialidemokraattien ja keskustan vastalauseissa peräänkuulutetaan kasvutoimia. Hallituksen uusiakin kasvutoimia on jo valmistelussa, ja tässäkin talousarvioehdotuksessa pääomittamme Teollisuussijoitusta 100 miljoonalla eurolla. Työn verotusta kevennetään loppuvuorokaudella lisää. Sosialidemokraattien vastalauseessa oli toisaalta aivan oikein kiinnitetty huomiota suomalaisen koulutusjärjestelmän heikkoon tilaan. Jos emme vaadi lapsiltamme luku- ja laskutaitoa, ei lisärahoituksella ole merkitystä. Paljon voimme saada aikaan asenne- ja toimintatapojen muutoksella. Yhtään lasta ei saa jättää ilman hyvää luku-, kirjoitus- ja laskutaitoa. Opetus ja osaamisen vaatiminen on paras investointi tulevaisuuteen. [Timo Harakka: Ja halpa!]

Keskusta peräänkuuluttaa kasvupolitiikkaa. Hallitus kokoontuu huhtikuussa puoliväliriiheen, jossa teemme kokonaisvaltaisen tarkastelun talouspolitiikan tilannekuvasta. [Anne Kalmari: Miksi vasta silloin?] Jo useiden päätettyjen ja täytäntöön pantujen lisäksi teemme uusia kasvutoimia.

Risto Murrin työryhmä tekee omaa työtään. Valtion tiukan rahatilanteen vuoksi veronkevennykset ovat tietenkin vaikeita toteuttaa. Uusia veronkorotuksia ei toisaalta myöskään pidä tehdä. Julkisen talouden mahdolliset lisääntyvät haasteet voitetaan pitkäjänteisellä käyttömenojen sopeuttamisella tulopohjaa vastaavaksi. Viime kädessä valtion budjetin tulisi olla tasapainossa ainakin käyttötalouden osalta. Jos korkomenot, sote tai puolustusmenot lisäävät tarvetta sopeuttaa muualta, näin on toimittava.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

Vihreille voin todeta sen, että EU kyllä varmistanee riittävän ilmastopolitiikan kunnianhimon. Käytännössä kaikki ilmastolainsäädäntö tulee meille EU:sta, esimerkiksi laajennettu päästökauppa. Edellinen hallitus hyväksyi laajennetun tieliikenteen päästökaupan joulukuussa 2022. [Timo Harakka: Ollaanko me itse EU:ssa?]

Vasemmiston vastalauseessa kiinnitetään huomiota sinänsä analyttisesti sopeutustoimien finanssipoliittisiin kerroinvaikutuksiin. Hallituksen sopeutustoimet eivät kuitenkaan ole suhdanepoliittisia toimia, vaan pyrimme tasapainottamaan rakenteellisen epäsuhdan tulojen ja menojen välillä.

Arvoisa puhemies! Valtiontalouden alijäämä on 12,5 miljardia euroa. Ilman hallituksen päättämiä sopeutustoimia olisimme jo yli 15 miljardin. Nämä luvut ja tosiasiat puhuvat puolestaan, miksi hallituksen talouspolitiikka ja ehdotus ensi vuoden toimiksi ovat välttämättömiä. Myös IMF ja EU tukevat hallituksen talouspoliittista linjaa.

Mitä tulee hallituksen työllisyystoimiin, uusimpien alustavien valtiovarainministeriön arvioiden mukaan ne vahvistavat julkista taloutta yli 2 miljardilla eurolla eli siis jopa noin 200 miljoonalla eurolla enemmän kuin hallitusohjelmassa vielä arvioitiin. Suhdanne tietenkin vaikuttaa toimenpiteiden täyden vaikutuksen aikatauluun. On kuitenkin todennäköistä, että työllisyys heikentyisi nyt havaittua enemmän ilman hallituksen päättämiä toimia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustajat voivat nyt pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

13.09 Janne Jukkola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opposition kritiikkiin voisi kommentoida, että asiantuntijat ovat laajalti pitäneet hallituksen sopeutuslinjaa oikeana. Hallitus on lisäksi osoittanut aivan poikkeuksellista toimeenpanokykyä sopeutuskokonaisuuden osalta. Jo tähän toiseen budjettiin olemme sisällyttäneet valtaosan sopeutustoimista ja rakenteellisista uudistuksista. Näin toimii vastuullinen hallitus. Tätä vasten on entistä erikoisempaa kuunnella SDP:n väistelyä omasta vaihtoehdostaan. Välillä te vastustatte hallituksen toimia, ja toisaalta taas hyväksytte ne vaihtoehtobudjettiinne.

Te sanotte kannattavanne velkaantumisen hillintää, mutta sitten puolueenne varapuheenjohtaja kertoo, ettei sillä olekaan niin kiire ja velkaa voidaan ottaa lisää. Tässä on tosi iso ero meidän ja teidän välillä. [Puhemies koputtaa] Kertokaa nyt, millä linjalla mennään eteenpäin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

13.10 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! On Suomi ennenkin noussut, pahemmistakin paikoista, työllä. Sotien jälkeen savottakämpille lähti avuksi lukematon joukko 10—15-vuotiaita poikia. Lunta oli, pakkasta oli. Viikonlopuksi ja jouluiksi pääsi kotiin. [Timo Harakka: Siinä on koulutuspolitiikkaa!] Jos hyvin kävi, niin takaisin savottaan lähtiessä sai evääksi vehnäpullaa. Nämä pojat ovat nyt 80—90-vuotiaita. He olivat nostamassa Suomea ja Pohjois-Suomea. Työhön oppivat ja työtä ovat tehneet elämänsä. Miten heitä on muistettu ja huomioitu? [Anne Kalmarin välihuuto]

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

Kalle Päätaalo on teoksissaan kuvannut savottaelämää ja sitä kautta myös näiden poikien elämää. Eduskunta lisää 50 000 euroa Taivalkoskella sijaitsevalle Kalle Päätaalon lapsuudenkodille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

13.11 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP on esittänyt omassa vaihtoehdossaan, että se sama sopeutus, mitä hallitus hakee, voidaan rakentaa myös oikeudenmukaisempien valintojen varaan siten, että yli yhdeksän kymmenestä suomalaisesta hyötyy enemmän näistä meidän esityksistä kuin teidän.

Arvoisa puhemies! Tässä salissa paljon ja perustellusti väänämme eri politiikan asioista, mutta välillä olisi hyvä löytää myös hieman yhteistyötä. Ja kun tiedän, että tämä sairaalaverkkokysymys on hallitukselle pirun vaikea asia, kun vastaava ministerikään ei enää näemmä tämän takana ole ja hallituspuolueen kansanedustajillakin on vaikeata, niin emmekö me nyt voisi tänään tämän yhdessä täällä ratkaista siten, että säilytetään nämä sairaaloiden päivystykset ja otetaan se puuttuva raha esimerkiksi täältä jakamattomasta varauksesta elikkä niin sanotuista joululahjarahoista? Olen aivan varma, että valtiovarainministerikin saattaisi tähän kyllä suostua, kun te olette itsekin kannattanut näiden joululahjarahojen vähentämistä. [Puhemies koputtaa] Sopsisiko tämä hallitukselle? Annetaan suomalaisille mieluinen joululahja. [Ben Zyskowicz: Oliko tämä raha teidän vaihtoehtobudjetissanne, olihan? — Joona Räsänen välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä. [Hälinää] — Edustaja Kallilla on puheenvuoro. [Eeva Kalli: Arvoisa puhemies... — Joona Räsänen välihuuto] Edustaja Räsänen! — Olkaa hyvä, edustaja Kalli.

13.13 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen politiikan suurin ongelma on se, että luottamuksen ja toivon vahvistamisen sijaan se kylvää epäluottamusta ja epätoivoa. Miten hallitus voi muka kuvitella, että suomalaisten tulevaisuususko vahvistuu leikkaamalla suomalaisten terveydestä, hyvinvoinnista ja koulutuksesta?

Räikeä ja polttavan ajankohtainen esimerkki tästä toivottomuutta lisäävästä päätöksestä on tosiaan tämä esitys sairaaloiden päivystysten alasajosta. Ettekö näe, että tämä politiikka vie nyt Suomea väärään suuntaan? Suomalaiset pitävät sote-palveluita puolustamisen ja panostamisen arvoisina. Myös yritykset kautta Suomen ovat huolissaan tästä keskittämispolitiikasta. Siksi yritykset ja yrittäjät ja tavalliset suomalaiset eri puolilla Suomea ovat vedonneet hallitukseen palveluiden pelastamiseksi. [Puhemies koputtaa] Kysynkin pääministeriltä: onko hallitus [Puhemies koputtaa] valmis luopumaan esityksestä sairaaloitten päivystysten alas ajamiseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

13.14 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Edustaja Jukkola kokoomuksen ryhmäpuheenvuorossa sanoi, että hallitus on panostanut kaikkiin tärkeimpiin asioihin. No, nythän on kuitenkin niin, että hallitus leikkaa muun muassa ammatillisesta koulutuksesta, kulttuurista, sosiaali- ja terveystyötä tekeviltä kansalaisjärjestöiltä, kotoutuksesta, opintorahasta, nuorisotyöstä, sairaalaverkosta ja esimerkiksi kohtuuhintais-

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

ta asumisesta. Edustaja Jukkola, mitkä asiat ovat hallitukselle kaikkein tärkeimpiä, kun selvästi ainakaan nämä kaikki edellä mainitut niitä eivät ole?

Ja kun edustaja Vähämäki palautti keskusteluun sotien jälkeisen Suomen ja kovan työn savotassa, niin ainakin itse olen lähtenyt politiikkaan sen takia, jotta voisin tehdä tästä maasta paremman paikan meidän jälkeemme tuleville enkä tarjota toistona, uusintana, vuosikymmenten takaa sitä rankkaa ja kovaa elämää, johon meidän vanhemmat ja isovanhemmat ovat joutuneet tyytymään. [Ben Zyskowiczin välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

13.15 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Purra, te sanoitte äsken, että tulevat sukupolvet kiittävät teidän politiikastanne. Tämä väite on aivan hirvittävän falski. Jos me katsotaan, mitä menneisyydessä on tapahtunut, mietitään 90-luvun lamaa ja siitä tehtyjä seurantatutkimuksia: Minä olen syntynyt vuonna 1987. Minun sukupolvestani on tehty seurantatutkimus, jossa on käynyt ilmi, että nämä laman vaikutukset — se, että on leikattu lasten ja nuorten hyvinvoinnista — ovat vaikuttaneet siihen, että minun ikäpolvestani joka kolmas on käyttänyt mielenterveyspalveluita 25 ikävuoteen tultaessa. Nämä teidän politiikkanne seuraukset ovat nyt jo johtaneet siihen, että ruoka-avussa seisoo yksinäisiä lapsia ilman aikuisia, ja näillä lapsilla on silminnähden nälkä. Ja tämä on SPR:n raportoima asia, ei mikään minun keksintöni. Teidän politiikkanne seurauksena tulee 17 000 uutta köyhää lasta. Miten tästä voisi kiittää? Kotitausta vaikuttaa enemmän, kun yhteiskunta kannattelee vähemmän, ja tämä on se, [Puhemies koputtaa] mihin teidän politiikkanne johtaa, ja teidän pitää kantaa siitä vastuu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Löfström, varsågod.

13.16 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Ärade herr talman! Det är aldrig enkelt att göra ekonomiska anpassningar, men det är centralt för att vi inte ska tappa kontrollen över vår offentliga ekonomi och i förlängningen Finlands suveränitet. Finlands möjlighet att fatta egna självständiga beslut bygger på att vår ekonomi vilar på en stabil grund och att det finns internationellt förtroende. Därför får vi inte överskuldsätta oss, utan vi måste bryta skuldsättningsspiralen. Vi har tagit mer lån de senaste 15 åren, vilket visar hur svårt det varit att åtgärda våra strukturella problem.

Hallitus tekee tarvittavat muutokset. Sen lisäksi meidän on vahvistettava työllisyyttä ja luotava paremmat edellytykset talouskasvulle. Hallituksen työmarkkinauudistukset ovat tässä suhteessa hyvin tärkeitä. Meidän on myös onnistuttava houkuttelemaan ulkomaisia investointeja Suomeen ja saatava Suomessa toimivat yritykset investoimaan enemmän myös täällä kotimaassa. Lisäksi meidän on oltava houkutteleva maa ulkomaiselle työvoimalle, sillä myös koko muu maailma kilpailee heistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

13.17 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tiedä, kehittykö Suomi tällä keskustelulla, mitä nyt käydään, mutta yritetään parhaamme. Kun kuuntelee opposition puheenvuoroja, tulee mieleen, kun lapsuusvuosina kuuntelin radiouutisia.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

Muistatte varmaan — ainakin te vanhemmat — ”uutiset STT:ltä”, ja sitten tuli pitkä lista synkkiä uutisia. Ja nyt kuulostaa vähän siltä, että me ollaan menty ehkä liian pitkälle tässä polarisoidussa keskustelussa, että luodaan liian helposti tällaista mustavalkoista kuvaa. Kyllä meillä on haasteita, ja hallitus pyrkii vaikuttamaan ja tekemään päätöksiä niihin, mutta asiat eivät ole kuitenkaan niin huonosti kuin me saatamme kuvitella.

Tuore esimerkki: Silloin tällöin kuljen taksilla täällä pääkaupunkiseudulla niin kuin eilen illalla, ja oli maahanmuuttajataustainen kuski niin kuin yleensä on, en nyt mainitse mistä maasta, mutta juttelen aina näiden kanssa. Ja hän sanoi, että hän haluaa kiittää Suomea: Tämä on hyvä maa, hän on asunut [Puhemies koputtaa] 15 vuotta täällä. Hän on perustanut perheen, [Puhemies koputtaa] ja he ovat kiitollisia Suomelle, niin että kyllä meillä on asiat paremmin kuin ehkä tästä keskustelusta käy ilmi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

13.19 Harry Harkimo liik (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Kasvusta on puhuttu paljon, ja hallituksella on 500 eri keinoa, millä kasvaa — minä en tiedä, kuinka monta niitä pitäisi oikein olla. Mutta kun ei kasvua nyt tule. Huomenna tulee Suomen Pankin talouskasvuennuste. Veikkaan, että se on jotain 1,2 prosenttia tai jotain tämmöistä. Valtiovarainministeriön talouskasvuennusteeseen on vaikeaa enää uskoa. Viime vuonna sanottiin, että tänä vuonna on 1,5 prosenttia, ja oli miinus 0,2, niin että siihen en usko enää, mutta Suomen Pankin ennusteeseen uskon.

Mitä te teette, hallitus, jos tämä talouskasvu ei lähde käyntiin, niin kuin se ihan selvästi osoittaa, että ei lähde? Onko Murron ryhmällä nyt joitain ihmeellisiä kikkakolmosia, mitä kukaan muu ei ole ymmärtänyt ja mitä hallitus ei itse ymmärrä? Tuleeko sieltä jotain niin ihmeellistä, että tämä talous lähtee yhtäkkiä kasvuun, kun 17 vuoteen tämä ei näillä keinoilla [Puhemies koputtaa] ole lähtenyt?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vornanen, olkaa hyvä.

13.20 Timo Vornanen tv (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Edustaja Vähämäki käytti mielestäni tuossa edellä hyvän puheenvuoron.

Suomen talous näyttää hieman paranemisen merkkejä ensi vuonna. Ihmiset pystyvät kulluttamaan enemmän inflaation hidastumisen ja korkojen laskemisen myötä. Tämä on positiivinen signaali ja osoitus siitä, että olemme hitaasti menossa kohti parempaa. Valtio on säästökuurilla, ja se on ymmärrettävää. Julkinen talous on saatava tasapainoon, mutta suomalaisen yhteiskunnan ydintoimintojen, erityisesti turvallisuuden ja peruspalveluiden, rahoitusvajetta esimerkiksi Rajavartiolaitoksen osalta en voi hyväksyä. Riittävästi rahoitetut, kriisitilanteisiin valmiit turvallisuusviranomaiset takaavat viime kädessä valtion olemassaolon. — Tämä on asia, josta me emme voi tinkiä.

Peruspalvelut ovat olemassa siksi, että jokaisella kansalaisella on mahdollisuus edes inhimillisesti tyydyttävään elämään. Tinkiminen esimerkiksi perusterveydenhuollosta johtaa myöhemmin korkeampiin erikoissairaanhoidon kuluihin, mikä on kestäväntöntä. Ennalta estäminen on inhimillisesti [Puhemies koputtaa] oikein sekä huomattavasti edullisempaa kuin syntyneiden ongelmien korjaaminen. Kello käy, Vornasen puheelle ei loppua näy. Päätän tähän.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Lohi, olkaa hyvä.

13.21 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa on erittäin hyvät talouden tavoitteet, muun muassa se, että velkaantumiskehitys käännetään ja että julkisen talouden alijäämätilanne on enintään 1 prosenttiyksikköä vaalikauden lopussa. Nyt tuossa valtiovarainvaliokunnan kuulemisessa ja myös tässä materiaalissa, joka meille on jaettu, valtion ensi vuoden budjetin yleisperusteluissa käy ilmi, että nuo tavoitteet ovat karanneet ulottumattomiin, kuten myös työllisyystavoite — osittain johtuen tästä suhdannetilanteestakin.

Nyt haluaisin kysyä pääministeriltä ja valtiovarainministeriltä, onko hallitus päivittänyt tavoitteensa tai aikooko se päivittää näitä tavoitteitaan. Nimittäin on tärkeää, että eduskunta tietää ja kaikki suomalaiset tietävät, mikä on se konkreettinen tavoite, johon talouspolitiikalla pyritään. Eihän voi olla niin, että katsotaan vain vuosi kerrallaan, mitä tulee, ja toivotaan parasta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, neljä minuuttia, ja sitten jatkamme debattia. Olkaa hyvä.

13.23 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos eduskunnalle ja valtiovarainvaliokunnalle kovasta työstä. Jos tätä keskustelua vetää nyt yhteen, niin minusta johtopäätös on se, että tässä salissa ei ole vaihtoehtoa esitetty hallituksen talouspolitiikalle, paitsi vasemmistoliitosta, mutta valitettavasti pidän sitä epäuskottavana, ja se johtaisi täysin hallitsemattomaan velkaantumiskehitykseen. Muuta todellista vaihtoehtoa talouspolitiikalle ei ole esitetty — sellaista, mikä olisi toteuttamiskelpoinen.

Täällä olen monta kertaa perännyt SDP:ltä sitä, sitouduteko te 9 miljardiin, joka on valtiovarainministeriön määrittelemä sopeuttamistarve. [Timo Harakka: Entä te?] Te olette sanonut, nyökännyt sille ”kyllä”, mutta ette te pysty esittämään sitä. Minusta toinen iso asia, minkä tässä voi todeta, on se, että kun te olette puolitoista vuotta haukkuneet hallitusohjelman, jokaisen säästön, jokaisen uudistuksen, niin nyt te kuittaatte ne. Minusta tämä on aikamoista äänestäjien bluffaamista ja huijaamista. Teille käy ansiosidonnaisen heikentäminen, [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Ei käy! — Perussuomalaisten ryhmästä: Käy!] suojaosan poistaminen, lapsikorotuksen poistaminen. Te kuittaatte puolentoista prosentin arvonlisäveron korotuksen puolellatoista miljardilla hallituksen säästöjä, jotka olette läheltulkoon jokaisen täällä haukkuneet ja kulkeneet pitkin kyllä ja kaupunkeja haukkumassa hallituksen esityksiä ja politiikkaa.

Te ette ole pystyneet esittämään minkäänlaista uskottavaa työllisyys- ja talouspolitiikkaa, ette kasvupolitiikkaa, ja tämä on merkittävä ymmärtää. Koska oikeasti: te olette varmasti nyt sitä vaihtoehtobudjettia laatiessanne nähneet sen, että Suomen talouden tilanne on huono ja velkaantumistahti on aivan liian nopea ja ei ole yksinkertaisia keinoja. Meidän täytyy samaan aikaan — niin kuin hallitus tekee — painaa alas julkisia kuluja, mikä on välttämätöntä. Samaan aikaan pitää tehdä rakenteellisia uudistuksia, joilla saadaan tuottavuutta lisää, saadaan investointeja Suomeen, uskoa tulevaisuuteen. Tarvitaan niitä kasvua edistäviä toimia. Hallitus tekee niitä koko ajan. Mutta jos esimerkiksi paikallinen sopiminen, joka on yrittämisen kannalta aivan oleellinen, on hyväksytty täällä perjantaina, edus-

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

taja Harkimo, niin ei se vielä pysty vaikuttamaan. — Monet näistä uudistuksista tulevat voimaan nyt tai vuoden alusta.

Mutta minä uskon siihen, että hallitus tekee oikeaa politiikkaa, joka johtaa kestäväan talouden kasvuun, korkeampaan työllisyyteen. Me ollaan saatu nyt päivityksiä: valtiovarainministeriön arvion mukaan hallituksen tähän mennessä tekemät työllisyystoimet tuottavat 90 000 työpaikkaa — 90 000 työpaikkaa. Jos hallitus ei olisi tehnyt toimia, tänä päivänä meillä olisi paljon enemmän työttömiä kuin nyt. Ne 90 000 tulevat siinä vaiheessa, kun talous lähtee kasvuun. Ne tukevat talouden kasvua ja hyvää työllisyyskehitystä.

Talouspolitiikan asiantuntijat ovat samaa mieltä hallituksen kanssa siitä, että politiikkatoimet ovat oikeita, oikeansuuntaisia. Hallituksen finanssipolitiikan viritys on oikeantasoinen, ja me teemme määrätietoisesti tätä politiikkaa. Me viemme sitä eteenpäin. Me emme anna periksi, koska tämä muutoksen aikaansaaminen on välttämätöntä, jotta — ja vielä kerran jotta — Suomi on hyvinvoiva ja turvallinen maa myöskin tulevaisuudessa. Velkaa ottamalla, veroja korottamalla, yrittäjyyttä rankaisemalla se ei koskaan tule onnistumaan. Me viemme asioita eteenpäin.

Tämä tänään täällä käsittelyssä oleva budjetti on tämän hallituskauden ja itse asiassa pitkään aikaan kovin säästöbudjetti. Sen jälkeen parempaa on varmasti edessä. Minä uskon muutokseen ja käännöksen ja siihen, että työllisyys lähtee kasvuun [Puhemies koputtaa] ja hyvinvointi pelastetaan. [Veronika Honkasalo: Uskon varassako tässä eletään?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

13.27 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä näin joulun alla olisi sinänsä hyvää tahtoa tarkastella tätä hallituksen politiikkaa, mutta ei voi muuta todeta kuin, että se on täydellisesti epäonnistunut, täydellisesti epäonnistunut. Kun katsomme lukuja, työllisyyskehitys on Euroopan heikoin ja velkaantumisen kasvaa. Tämä on se, mitä te tarjoillette suomalaisille näin vuoden 2024 lopussa, kun tälle vuodelle pelkästään Matias Marttinen lupasi 60 000 uutta työllistä. [Matias Marttinen pyytää vastauspuheenvuoroa] Mutta miinuksella ollaan.

Kun tässä aiemmin puhuttiin näistä menneistä sukupolvista, niin kyllä varmasti nämä konkarit miettivät, että aiemmin Suomessa on ollut varaa pitää esimerkiksi sairaaloiden palveluita, sairaalaverkkoa, sen kaltaisena, että kaikkialla maassa kansalaiset ovat voineet luottaa arjen turvallisuuteen, mutta nyt sekin viedään ilman, että siitä edes asianomaisia säästöjä saataisiin aikaiseksi. Täällä ollaan nyt ihan konkreettisesti esitetty, ministeri Purra, että ettekö te voisi niistä joululahjaroista löytää ne tarvittavat varat sairaaloiden päivystyspalveluiden turvaamiseksi, kun jopa hallituspuolueiden rivistä sitä toivotaan. Ei tarvitsisi rukkailla erilaisia lausumia, [Puhemies koputtaa] jos joululahjaroista voitaisiin sairaaloiden palvelut turvata. [Ben Zyskowitz: Löytyykö niistä se henkilöstökin?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

13.28 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä tämän keskustelun aikana on jälleen kerran käynyt esiin se, että hallituksen talouspolitiikalle ei ole tosiasiallista vaihtoehtoa. Annan arvostusta vain vasemmistoliitolle, joka on kertonut rehellisesti, paljonko te haluatte korottaa veroja, mutta käytännössä kaikki muut ryhmät ovat tämän sivuuttaneet.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

Herra puhemies! Kyllä ymmärrän suomalaisten hämmennystä tällä hetkellä, jos puolentoista vuoden ajan SDP on kiertänyt, kuten pääministeri totesi, kylillä ja kaupungeissa vastustamassa hallituksen tekemiä sosiaaliturvaleikkauksia, ja nyt tämän jälkeen he siis sisällyttävät vaihtoehtoonsa puolentoista miljardin euron edestä näitä leikkauksia. Te olette kritisoineet alvin korotusta, nyt sekin taas vastaavasti maistuu. Sote-politiikan osalta te pääosin hyväksytte hallituksen asettaman sote-alueiden rahoitusraamin. Tämäkin on fakta. Ja viimeisenä, herra puhemies, puolueen varapuheenjohtaja Matias Mäkinen väläyttelee lisävelanottoa tulevaisuusinvestointeihin eli käytännössä siis marinilaiseen uusvasemmistolaiseen velanottoon perustuvaa talouspolitiikan vaihtoehtoa. [Puhemies koputtaa] Demarit ajavat monella rintamalla koko ajan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

13.29 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskusta ei kiistä sitä, etteikö Suomen julkisen talouden velkaantuminen vaatisi myös kovia sopeuttamistoimia, niin verosopeutusta kuin leikkauksiakin. Mutta kyllä tämä puolentoista vuoden matka, joka on muuttunut vähän taaperrukseksi tässä syksyllä Orpon hallituksella, on osoittanut sen, että pelkällä leikkuulauta- ja saksipolitiikalla, mitä te, valtiovarainministeri Purra ja pääministeri Orpo, olette harjoittaneet, Suomen talous ei nouse. Me tiedämme nyt jo, että alv:n himokorotus ei tuottanut niin paljon valtion kassaan kuin oli arvioitu. Tämähän kertoo siitä, että kun ihmiset pelkäävät ja ihmisillä on huolta tulevaisuudesta — heidät on peloteltu pääministerin ja valtiovarainministerinkin toimesta — he eivät enää kuluta, yritykset eivät työllistä.

On hyvä asia, arvoisa puhemies, että tämä Murron työryhmä on asetettu, mutta keskustan mielestä se toimii aivan liian hitaasti. Me kaikki tiedämme, että lakeja ei muuteta päivässä eikä edes viikossa. Tällä aikataululla kasvutoimet jäävät vuoden, puolentoista vuoden päähän.

Kysynkin nyt, arvoisa puhemies, pääministeriltä ja valtiovarainministeriltä: voisitteko te ottaa keskustan kasvulistan toimet [Puhemies koputtaa] ja meidän veroporkkanamme käyttöön, meidän koulutuspoliittiset keinomme käyttöön, [Puhemies koputtaa] muut kasvutoimet erityistalousalueen käyttöön?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

13.31 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä kyllä puolustaisin eduskunnan mahdollisuutta kohdentaa harkittuihin kohteisiin hieman tukia tässä valtiovarainvaliokunnan budjetissa. Sieltä on löytynyt monia hyviä kohteita, monia tärkeitä tieliikennehankkeita, [Välihuutoja vasemmalta — Puhemies koputtaa] monia pieniä ampumaratahankkeita, jotka ovat tärkeitä maanpuolustuksen ja metsästyksen kannalta. Näitä kohteita löytyisi enemmänkin. Nyt tällä pienellä rahalla, mitä siellä on ollut jaettavissa, löytyi nämä kohteet. Olisi hyvä, jos rahaa olisi enemmänkin jakaa, mutta ymmärrämme talouden realiteetit.

Mutta kun oppositio ei pysty isoissa asioissa esittämään järkeviä vaihtoehtoja, niin ei se kyllä pysty pienissäkään. Hallitusohjelman helpoin leikkaus oli omasta mielestäni kuntien ilmastovelvoitteiden poistaminen, pari ykkösmiljoonaa pois sieltä ilmastovelvoitteista. Kun ajattelin, että tämä menee helposti läpi, niin eikö tässä, kun tämä tulee eduskunnan sa-

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

liin, ala valtava huuto opposition taholta, että nyt se ilmaston lämpeneminen ei voi pysähtyä, kun kunnat eivät enää tee Suomessa ilmastosuunnitelmia. Jos ilmapiiri on tällainen, niin miten ihmeessä me voimme säästää mistään yhtään mitään? Ei ole ihmeäkään, että Helsingin Sanomat otsikoi, että Marinin hallitus ei ole pystynyt yhteenkään säästöltä vaikuttavaankaan toimenpiteeseen. [Suna Kymäläisen välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Hyvät edustajat, pyytäkää kernaasti minuutin mittaisia debattipuheenvuoroja, mutta älkää huutako edustajakollegoiden puheenvuoron päälle. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

13.32 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime viikolla julkaistiin Kansalaispulssi-kysely, ja se kertoi siitä, että suomalaisten luottamus yhteiskunnan oikeudenmukaisuuteen on laskenut merkittävästi. Suomalaisten luottamus hallitukseen on alle 40 prosenttia, ja erityisen vähän hallitukseen luottavat pienituloiset, vain 24 prosenttia. Sen sijaan hyvätuloisista 60 prosenttia luottaa hallitukseen, eikä ihme, sillä hallitus tekee nimenomaan sellaista politiikkaa, joka heikentää pienituloisten asemaa entisestään ja sen sijaan päästää suurituloisemmat paljon helpommalla.

Suomalaiset ymmärtävät kyllä sen, että taloutta pitää tasapainottaa, mutta kyse on siitä, miten se tehdään, ja nyt hallitus todella tekee sen tavalla, jolla se kurittaa jo ennestään heikossa asemassa olevia. Kysynkin pääministeriltä: kun äsken sanoitte, että mielestänne nämä kaikki teidän säästötoimenne ja sopeutuksenne ovat oikeita ja niillä ei ole vaihtoehtoja, onko todella niin, että ei ole vaihtoehtoja sille, että yhä useampi lapsiperhe joutuu köyhyyteen teidän [Puhemies koputtaa] leikkausten vuoksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

13.33 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valtiovarainministeri tuossa aikaisemmassa puheenvuorossaan arveli, että nuoret sukupolvet, nuoret ja lapset tällä hetkellä, kiittävät tulevaisuudessa teitä tämän hallituksen päätöksistä. Minä en usko siihen. Te olette kasvattamassa lasten ja nuorten hyvinvointivelkaa, te ajatte lapsiperheitä köyhyyteen, ja lisäksi te pakotatte nuoria elämään velaksi.

Te totesitte myös, arvoisa valtiovarainministeri, äsken, että kansa on antanut tälle hallitukselle mandaatin tehdä näitä toimia. Näin varmaan on, mutta kerroitteko te ennen vaaleja, että te aiotte lakkauttaa päivystyksiä ympäri Suomea, vaikeuttaa ihmisten hoitoonpääsyä ja niin edelleen? Arvoisa ministeri Purra, tässä on SDP:ltä tullut selvä ehdotus siitä, millä tavalla tämä päivystysverkko voitaisiin turvata koko Suomessa. Miten vastaatte siihen? Miten nämä joululahjarahat? Täällä nyt annetaan näitä joululahjaroja esimerkiksi perussuomalaisten kansanedustajan isän yhdistykselle, ampumaradoille ja naispappeuden kritisoijille. Emmekö voisi yhdessä [Puhemies koputtaa] pelastaa sairaalaverkon? [Ben Zyskiewicz: Mitäs Minja Koskela sanoi populismista?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Wickström, varsågod.

13.35 Henrik Wickström r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Nyt kun kuuntelee tätä keskustelua, vaikuttaa siltä, että kaikki puolueet oppositiossa eivät ymmärrä sitä tilannetta, missä Suomi on tällä hetkellä. Tässä verrataan hyvin paljon

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

siihen, mitä tämä hallitus on saanut tehtyä tämän puolentoista vuoden aikana. Tämä hallitus on tehnyt tämän puolentoista vuoden aikana kaikki ne rakenteelliset uudistukset meidän talouteen ja työmarkkinoihin, joita meidän olisi pitänyt tehdä Suomessa jo kymmenen vuotta sitten. [Timo Harakka: Oliko RKP hallituksessa?] Tähän tilanteeseen, missä Suomi tällä hetkellä on, vaikuttaa se, että meillä on heikko suhdannetilanne ja että myöskin taloustilanne esimerkiksi Saksassa, joka on tärkeä vientikumppani Suomelle, on erittäin huono.

Mutta myöskin, niin kuin pääministeri tässä hetki sitten toi esiin, toivoo näkyy nyt kun katsoo talouden merkkejä tällä hetkellä, ja sen takia myöskin hallitus haluaa vauhdittaa lisää kasvutoimia juuri ensi vuoden riihen yhteydessä. Nyt olisi todella tärkeää, että me koko tästä salista saataisiin enemmän myöskin positiivista viestiä meidän elinkeinoelämän suuntaan tämän riitelyn sijasta. Suomi tarvitsee kasvua, ja tätä myöskin hallitus edistää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

13.36 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ne harvat valopilkut, jotka tällä hetkellä tulevat Euroopan ja Suomen talouteen, näyttävät tulevan joka toinen kuukausi Frankfurtista, kun Euroopan keskuspankki laskee korkoja. Markkinakorotahan olivat jo aiemmin laskussa, ja kyllä se alkaa jo näkyä. Tässä on syytä uskoa, että se syys taloutta ja työllisyyttä kasvuun. Ja itse asiassa se näkyy Euroopassa: tänä syksynä Euroopassa työllisyysasteen lasku on jo kääntynyt, ja se on tullut aavistuksen jopa nousuun.

Mutta, arvoisa puhemies, löytyy sieltä yksi poikkeus, jossa kehitys vain synkentyi, ja arvaatteko, mikä maa se on? Arvoisa valtiovarainministeri, se on Suomi. Tämän teidän hallituksenne aikana Suomen työllisyysasteen ero suhteessa EU:hun on synkennyt 3 prosenttiyksiköllä. Te tiedätte, mikä on 1 prosenttiyksikön hintalappu julkiselle taloudelle: puhutaan miljardista. [Puhemies koputtaa] Arvoisa valtiovarainministeri, teillä on erittäin iso aukko tässä teidän suunnitelmassanne.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskiewicz, olkaa hyvä.

13.37 Ben Zyskiewicz kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Sosiaalidemokraattien vaihtoehtobudjetti on lähihistoriamme suurin kaksilla rattaila ajaminen. [Oikealta: Kolmilla!] Demarit ovat noin puolitoista vuotta vastustaneet lähes kaikkia hallituksen tekemiä sosiaaliturva- ja työttömyysturvasäästöjä erittäin värikkäin sanankäntein. Edustaja Nurminen salissa kesäkuussa: ”Kuinka paljon te kehtaatte työttömiltä vielä leikata?” [Vasemmalta: Hyvä sitaatti!] Edustaja Joona Räsänen syyskuussa: ”Tämä on minusta typerää sosiaalipolitiikkaa.” Ja kun demarit pääsivät ihan itse — ihan itse — tekemään vaihtoehtobudjetin, niin he ottivat sinne sisään lähes kaikki ne säästöt, joita vastaan he ovat täällä huutaneet. [Välihuutoja] Miten tässä näin kävi? Ja nyt he pääsevät sanomaan, että joo, me sopeutamme lähes yhtä paljon kuin hallitus. No, totta kai te pystytte, kun nyt hyväksytte nämä vastustamanne säästöt.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

13.38 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Työttömyys, konkurssit, velka, verot ja ihmisten arjen kustannukset kasvavat liian nopeasti. Suomessa on Euroopan kolmanneksi korkein työttömyys, joka pahenee toiseksi nopeimmin. Nyt jo

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

300 000 suomalaista on ilman työpaikkaa. Ihmettelen syvästi, miksi hallitukselle eivät käy keskustan kasvutoimet, miksi pelaatte aikaa ja sitten keväällä pohditte, mitä voisi ruveta tekemään, ja siinä se loppukausi sitten meneekin. Nyt tarvittaisiin kasvua, että voisimme pelastaa palvelut.

Edustaja Jukkola totesi, että tällä hallituksella on poikkeuksellinen toimeenpanokyky. Aika lailla hymyilytti. Ei näin poikkeuksellista toimeenpanokykyä ole missään muussa hallituksessa nähtykään, kun esimerkiksi tässä sairaalasotkussa ei tiedä kukaan, miten tässä tulee tapahtumaan. Toivottavasti sairaalat saavat jatkaa toimintaansa ja hyvinvointialueilla voidaan säilyttää palvelut. Keskusta ei hyväksy lähipalveluiden alasajoa [Puhemies koputtaa] eikä sairaalaverkon alasajoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

13.40 **Vilhelm Junnila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuluttajahinnat laskevat 0,4 prosenttia syyskuun alusta. Kuulitteko, SDP? [Välihuutoja] Asuntolainan korot sekä sähkön ja bensiinin hinta alenivat sekä suhteessa viime vuoteen että edelliseen kuukauteen. Arvonlisäverojen korotuksen vaikutuskin jäi hyvin vähäiseksi: Ilta-lehti uutisoi otsikolla: ”Alvin parjattu korotus ei iskenyt kukaan hintoihin”. Oppositiossa te syytitte tästäkin, mutta vaihtoehtobudjeteissa sen hiljaa hyväksyitte. Puhutte yhtä, mutta täällä teette toista.

Arvoisa puhemies! SDP:n ryhmäpuhe oli riidanhaluinen ja kaukana yhtenäisyydestä. Edustaja Joonas Räsänen suulla puhuttiin ensin pusseista, sitten housuista. Vakuutan teille, että vahingollinen vaihtoehtonne ei parane, vaikka pukisitte pussihousut.

Mainittakoon vielä, että Tilastokeskuksen mukaan Suomen kokonaistuotantokin kasvoi kuukausitasolla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

13.41 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tänä syksynä on keskustellut ihmisten kanssa, esiin on noussut syvä huoli siitä, mihin Suomi on menossa. Orpon—Purran hallituksen talouslinja on kova ja uhkaa romuttaa suomalaisten arvostaman hyvinvointivaltion perustan. Luottamuksen ja tulevaisuuden toivon tilalle on aivan liian monelle tullut näköalattomuus. Samaan aikaan ilmastokriisi ja luontokato etenevät, ja seuraukset alkavat näkyä yhä selvemmin myös Suomessa. Ilman elinvoimaista luontoa ja viileää ilmastoa meillä ei ole mitään. Riittävät toimet Suomen luonto- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi kuitenkin loistavat poissaolollaan. Valtiovarainministeri sysäsi vastuun ilmastopolitiikasta EU:lle. Suomi menettää suuria taloudellisia mahdollisuuksia, jos se tyytyy olemaan EU:ssa ympäristöpolitiikan jarrumies sen sijaan, että ajaisi vahvasti kunnianhimoista luonto- ja ilmastopolitiikkaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

13.42 **Suna Kymäläinen sd** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Ihan ensimmäiseksi haluan valtiovarainministerille sanoa, kun te totesitte, että suomalaiset ovat antaneet tälle hallitukselle mandaatin: ei. Suomessa ei äänestetä hallitusta vaan Suomessa äänestetään puolueita, ja jos nyt muistatte oikein, niin muun muassa sosiaalidemokraatit saivat kansalta suuremman mandaatin kuin te, perussuomalaiset.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

Mutta asiaan: Epäoikeudenmukaisista ja eriarvoistavista leikkaustoimista huolimatta velkaantuminen ei taitu ja alijäämäkriteerit rikkoutuvat. Te olette todenneet, että erityissuojelussa ovat koulutus ja eläkeläiset. Todellisuudessa teidän erityissuojelunne tarkoittaa sitä, että ammatillisesta koulutuksesta leikataan yli 100 miljoonaa euroa. Pelkästään Etelä-Karjalassa se tarkoittaa 449:ää opiskelijavuotta, ja opiskelijoiden toimeentuloa heikennetään.

Entäs eläkeläiset? Asumistukea leikataan, keskituloisille eläkeläisille tulee oma raippavero, ja heidän paljon käyttämiensä terveystalveluiden asiakasmaksut nousevat, ja vielä kaupan päälliseksi tulevat alvin nostot, jotta lääkkeiden hinnat nousevat. [Puhemies koputtaa] Aika kamalaa erityissuojelua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

13.43 Johannes Yrttiaho vas (vastauspuheenvuoro): Puhemies! En ollut kyllä pyytänyt puheenvuoroa, mutta toki sen käytän.

Puhemies! Moni täällä vaikennee eräästä aivan ilmeisestä selityksestä valtion velkaantumisen taustalla: Sotilasmenot on sysätty hallitsemattomaan kasvuun. Ensi vuodelle ehdotetaan yli 6,5 miljardin euron määrärahaa. Viidessä vuodessa sotilasmenot on yli kaksinkertaistettu. Tällaista tasokorotusta muut hallinnonalat eivät koskaan näe — lisäystä 3,5 miljardia euroa.

Kysymys ei enää ole sotilaallisen maanpuolustuksen ja Suomen alueen puolustamisen vaatimista rahoista vaan varautumisesta kansainvälisiin tehtäviin osana Natoa ja Yhdysvaltain liittokuntaa. Tulevaisuudessa Nato edellyttää jäsenmailta jopa 3—4 prosentin bkt-osuutta aseisiin. Eduskunta hyväksyi selonteossa viikko sitten tätä tarkoittavan linjauksen. Se merkitsisi Suomelle useita miljardeja lisämenoja vuositason ja sen edestä lisää leikkauksia asumis- ja työttömyystukisiin, opintotukisiin, eläkkeisiin, koulutukseen, [Puhemies koputtaa] kulttuuriin, hoivakoteihin, terveyskeskuksiin ja sairaaloihin. [Puhemies koputtaa] Julkisen talouden sopeutus voitaisiin aivan hyvin toteuttaa ja leikkaukset estää sotilasmenojen kasvua hillitsemällä, [Puhemies: Kiitoksia!] mutta sodan susien ulvonta on vielletty jo liian monet tässäkin salissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. Pahoittelen haksahdustani. — Ministeri Satonen, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

13.45 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vaikka äsken kuultiinkin opposition vaihtoehtoja, niin en mene kuitenkaan siihen keskusteluun.

Pyysin tämän puheenvuoron itse asiassa edustaja Tynkkysen ryhmäpuheenvuoron pohjalta, koska siinä oli sinänsä minusta ihan hyvää pohdintaa, mutta haluaisin yhteen asiaan siinä puuttua, kun puhuitte osaavan työvoiman saatavuudesta ja sen vaikutuksista Suomen kansantalouteen ja sen kantokykyyn. Olette siinä täysin oikeassa, että työperäinen maahanmuutto kyllä silloin, kun henkilöt tulevat suoraan työsuhteeseen, vahvistaa Suomen kansantaloutta, koska heistä vielä kymmenen vuoden jälkeenkin on töissä suurempi osa kuin mitä meillä on kantasuomalaisesta väestöstä, mutta tässä on nyt hyvä ymmärtää se, että ei meidän ongelma tällä hetkellä ole se, että Suomeen ei olisi töihin tulijoita. Meillä on töihin tulijoita kyllä — meillä on palveluihin, meillä on teollisuuteen, meillä on hoiva-alalle, meillä on diplomi-insinöörejä ja muita Intiasta ja muualta tulossa tänne vaikka kuinka pal-

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

jon — mutta meidän ongelma tällä hetkellä on se, että meillä ei ole riittävästi avoimia työpaikkoja tarjolla.

Tässä suhteessa on vähän outoa se, että vihreät ovat ymmärtääkseni täällä olleet vasemiston kanssa samassa linjassa koko ajan ja vastustaneet niitä toimenpiteitä, joilla me nimenomaan tätä suomalaisen työn kilpailukykyä olisi vahvistettu. Esimerkiksi te äänestitte täällä paikallista sopimista vastaan. Todennäköisesti äänestätte myös tätä vientivetoista palkkamallia vastaan. Nämä ovat just niitä keskeisiä keinoja, joilla me pyritään siihen, että työn kysyntä kasvaa. Meillä on kyllä työn tarjontaa, ja tällä hetkellä hyvin nopeasti saa tarvittaessa ulkomailta työvoimaa, ne lupakäsittelyajat ovat pudonneet kolmannekseen. Mutta haluan sanoa vielä sen, että tällä hetkellä on äärimmäisen tärkeää myös se, että kotimaassa jo olevia työttömiä, olivat he sitten kantasuomalaisia tai maahanmuuttajia, saataisiin enemmän töihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

13.47 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa herra puhemies! En ehdi kaikkiin kysymyksiin tässä ajassa vastata, mutta palaan niihin myöhemmin.

Puheenvuorossani kuvasin, että tämäkin tilanne, jossa hallitus on siis sitoutunut tähän 9 miljardin kokonaisuuteen, on aika hauras. Paitsi että me pidämme siitä kiinni, me pidämme kiinni myös siitä, että velkasuhde vakautuu vaalikauden loppuun mennessä. Yksi oleellinen tekijä, joka lisää meidän epävarmuuttamme vientimarkkinoiden ongelmien lisäksi, on puolustus, Euroopassa käytävä sota ja myös se, mitä Yhdysvaltain tuleva hallinto tulee päättämään Naton ja Euroopan turvallisuuden osalta.

Voi hyvin olla, että meidän puolustusmäärärahamme tulevat tästä entisestäänkin kasvamaan, ja toivon kuitenkin, että enemmistö sekä tässä salissa että suomalaisista kansalaisista ymmärtää, miksi tämä on täysin eksistentiaalista. Me olemme etulinjan maa, me joudumme panostamaan näihin asioihin vielä enemmän kuin muut. Tällä hetkellähän me ylitämme tämän Naton vaatiman rajan varsin selvästi, mutta on aivan selvää, että meidän Puolustusvoimiimme ja puolustukseen liittyy uusia investointitarpeita.

Toinen asia, joka tulee vaikuttamaan myös tähän hallituksen kokonaisuuteen, on hyvinvointialueet ja tämä viime hallituksen päättämä sote-rakennelma, joka on täysin kesken-eräinen. Edellinen hallitus onnistui tekemään tämän uudistuksen, muttei huolehtinut sille rahoitusta, ei huolehtinut työntekijöitä, laittoi mitoitukset ja takuut voimaan, mutta ei huolehtinut, että näitä konkreettisesti pystytään toteuttamaan. Muun muassa nämä ovat tämän hallituksen edessä, ja me joudumme tekemään myös hankalia toimia, jotta näihin pääsemme.

Valiokunnan puheenjohtaja Lohi kysyi hallituksen tavoitteista finanssipolitiikassa. Velkasuhteen vakauttaminen hallituskauden loppuun on se meidän oleellisin tavoitteemme, ja siitä me pidämme kiinni siitäkin huolimatta, että se edellyttää lisätoimia. Kaikki riippuu kasvusta, siitä, miten se käynnistyy, miten Suomeen saadaan investointeja, miten työllisyys tulee kehittymään. Täällä on irvailtu jälleen kovaan ääneen tästä vaikean suhdanteen aiheuttamasta tilanteesta Suomessa, ja kuten tuossa varsinaisessa puheenvuorossanikin lopussa kerroin, niin valtiovarainministeriön virallisten, virkavastuulla tehtyjen alustavien arvioiden mukaan — joita edustaja Harkimo jälleen kyseenalaisti, ja myös tältä suunnalta kerrottiin, [Puhuja viittaa vasemmalle] että niihin ei kannata uskoa — todettiin, että mei-

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

dän työllisyystoimemme ovat vaikuttamassa julkiseen talouteen jopa voimakkaammin kuin hallitusneuvotteluissa on vielä ennakoitu. Yli kaksi miljardia euroa julkista taloutta vahvistavaa, nyt puhutaan 90 000 työllisestä. [Timo Harakka: Milloin?] — Kyllä, se, milloinkin se menee varsinaisesti sinne markkinaan normaalissa suhdannesyklissä, tietenkin riippuu siitä, mitä meidän taloudessamme muuten tapahtuu, mutta rakenteellisia toimia kohdistetaan keskipitkälle aikavälille, pidemmälle aikavälille.

Me emme mieti meidän kannatuslukujamme ensi viikolla. Me mietimme toimia, jotka parantavat tämän maan tulevaisuutta, vahvistavat työllisyyttä, vahvistavat yritysten mahdollisuutta palkata ihmisiä, [Puhemies koputtaa] helpottavat sitä, että tulevaisuudessa pysymme rahoittamaan tämän hyvinvointiyhteiskunnan palvelut. [Puhemies koputtaa] Se on hallituksen ja tämän opposition suurin ero.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

13.50 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin, pyytäisin nyt kuitenkin saada muistuttaa siitä, että tällä hetkellä, arvoisa hallitus, heikon työllisyydenhoidon johdosta te olette itse aiheuttaneet miljardin aukon talouteen — ihan itse aiheutettu uusi miljardin aukko — ja se on tilanne tässä ja nyt. Minä en yhtään ihmettele... Se on varmasti varsin kiusallista hallitukselle ja hallituspuolueille, ja siksipä täällä esimerkiksi pääministeri käytti melkein koko puheenvuoronsa SDP:n moittimiseen. Te haluatte lakaista nyt maton alle tämän teidän hallituksenne oman saldon, joka on miljardin uusi aukko talouteen [Ben Zyskowicz: Ei kun me halutaan nostaa esiin teidän vaihtoehtottomuus!] hallituksen omin toimin.

Puhemies! SDP sen sijaan tukisi kasvua, tukisi ihmisten ostovoimaa, esimerkiksi ei leikkaisi kulttuurilta. Täällä, ministeri Purra, koko valiokunta kiinnittää huomiota kulttuuri-leikkausten vaikutuksiin työllisyyteen. Niillä menee työpaikkoja, ja kasvua ei synny.

Ja, puhemies, ihan loppuun: toivon, että seuraavan kerran, kun ministeri Purra saa puheenvuoron, voisitte vastata tähän pelastetaan sairaalaverkko -kysymykseen, mitä täällä sosiaalidemokraatit ovat esittäneet.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

13.52 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän siitä, että sain puheenvuoron. Haluan korjata — olin epätarkka tuossa edellisessä puheenvuorossani — että vaikka SDP lisäsi paikkoja tässä salissa, niin me olimme todella äänestäjien joukossa kolmantena. Pahoittelen tätä virhettä, haluan nostaa siltä osin käden virheen merkiksi.

Nyt kun on puheenvuoro, niin totean, että tämä Rajavartiolaitoksen rahoitusvaje on mielestämme huolestuttava ja olemme vaihtoehtobudjetissa esittäneet, että jo heti ensi vuonna käymme korjaamaan tätä. Olemme esittäneet 10:tä miljoonaa euroa, koska nythän näyttää tämän vajeen osalta, mitä te ikään kuin vähän purkkapaikkaatte tässä — eli pysyvää rahoitusta ei osoiteta — että teidän toiminnallanne tämä rahoitusvaje syvenisi vuoteen 27 mennessä jopa 25 miljoonalla eurolla. Jotta näitä pysyviä kalustohankintoja ja pysyvää pitkäaikaista toimintaa tällä pitkällä Euroopan rajalla voidaan toteuttaa, niin toivon, että myös hallitus lähtee tähän SDP:n kaltaiseen [Puhemies koputtaa] toimenpiteeseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Hyvä, kiitoksia. — Edustaja Sammallahti, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

13.53 Tere Sammallahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvon puhemies! SDP on koko hallituskauden vastustanut kaikkia säästötoimia ja kaikkia hallituksen tekemiä rakenneuudistuksia, ja sitten kun tulee paikka esittää vaihtoehto, niin vastaus on lähinnä lisää velkaa, lisää veroja ja lisää veroraippaa suomalaisille yrityksille. Tämä on talouspoliittisesti yhtä uskottavaa kuin just kuulemamme vasemmistoliiton puolustuspoliittinen vaihtoehto ajaa Suomen puolustuskyky alas tässä maailmanajassa.

Uskottavuusongelma koskee myös keskustaa, joka on demareita peesaillessaan omaksumut tulipunaisen höttötalouspopulismen: Vastustetaan sitä, vastustetaan tätä. Piilotellaan oman vaihtoehdon vaikutuksia ja lopulta esitetään, että kaikki ongelmat ratkaistaan verottamalla lisää ja ampumalla velkamiljardeja tykillä pitkin maailmaa. [Tuomas Kettunen: Näinhän se kokoomus tekee!]

Kova on opposition huuto kaikesta muusta paitsi Suomen kohtalonkysymyksestä eli lähes 12 miljardin euron valtion alijäämästä ja jäykästä työmarkkinasta. Kannustankin hallitusta jättämään näköalattomuudessaan piehtaroivan opposition valituksen omaan arvoonsa [Puhemies koputtaa] ja tekemään rohkeasti lisää säästötoimia sekä rakenneuudistuksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

13.54 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä meillä on huoli ihmisten peruspalveluista — neuvoloista, terveysasemista, vanhuspalveluista — ja ehkä nyt juuri tällä viikolla erityisesti sairaalaverkon tulevaisuudesta: yöpäivystyksistä, sairaaloiden kohtalosta. Haluamme puolustaa näitä. Palvelut täytyy pelastaa, ja parhaiten ne pelastetaan vahvistamalla talouskasvua. Se on se kestävin linja, ei se, että jatkuvasti lisätään verotusta tai jatkuvasti tehdään uusia ja uusia leikkauksia, ja siksi me tätä kasvua painotamme.

Olemme joitakin kymmeniä ehdotuksia tänä syksynä tehneet talouskasvun vauhdittamiseksi. Te olette sanoneet, että huhtikuussa kehysriihessä linjataan sitten. Sen jälkeen kestää kuukausia valmisteluun, vähintään kuukausia eduskuntakäsittelyyn, aikaisintaan vuoden 26 alusta saadaan uusia toimenpiteitä. Tämä aikataulu on, arvoisa puhemies, liian hidas. Hyvä hallitus, eikö nyt voisi sopia vaikka lähiviikkoina, vaikka ennen joulua, vaikka muutamasta toimenpiteestä, joita pannaan heti valmisteluun, joita voidaan päättää pian, niin että saadaan ensi vuonna uusia, kasvua vauhdittavia toimenpiteitä käyttöön?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

13.55 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Suomen julkinen talous on kriittisessä tilanteessa, ja tämä hallitus tekee vastuullisia päätöksiä. Vahvasti otettavaa vaihtoehtoa oppositiolta ei löydy. Tehän kuittasitte jo lähes kaikki leikkaukset sen kaiken huutamisen jälkeen, [Välihuutoja vasemmalta] mitä täällä on kuultu. Hallituksen esitys ei ole vain leikkauslista. Se on tiekartta kohti kestävämpää tulevaisuutta nimenomaan rakenteellisilla uudistuksilla, niillä, mihin edellinen, Marinin—Saarikon hallitus, ei kyennyt.

Julkisen talouden tasapainottaminen on välttämätöntä. Tämä budjetti panostaa kasvua tukeviin toimiin, kuten työmarkkinoiden uudistamiseen ja kilpailukyyn vahvistamiseen. Hallituksen budjetti osoittaa, että hallitus kantaa vastuunsa vaikeina aikoina. Se panostaa turvallisuuteen, koulutukseen ja osaamiseen.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

Mutta hyvä keskusta, olette olleet mukana hallituksessa lähes koko Suomen itsenäisyyden ajan, ja teidän roolinne on ollut merkittävä myös nykyisen velkaantumisen suhteen. Ihmettelen teidän jälleen tekemäänne epäluottamuslausetta. [Puhemies koputtaa] Teidän vastuunkantonne teoista, [Puhemies koputtaa] kuten sotesta, olivat tyhjä paperi ja vaihtoehtobudjetissa lisää veroja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, nyt minuutti on käytetty. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

13.57 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tässä täytyy todeta keskustelun perusteella, että pääministeri täällä totesi, että me teemme määrätietoista politiikkaa. No, sen me olemme huomanneet, että määrätietoisesti te kyllä lisäätte lapsiköyhyyden määrää tässä maassa. Siihen kuuluu myös työttömyys, siihen kuuluu ykkössija Euroopan työttömyyden hoitamattomuustilastoissa. Me emme ehkä SDP:ssä olisi tälle tilastoinnille halunneet antaa tilaa, mutta tässä me näemme arvojen ja ideologioiden eron.

Toinen arvojen ja ideologioiden ero kyllä tämän keskustelun perusteella on tullut esimerkiksi täällä edustaja Mäkelän puheenvuorossa, että ampumaradoille lisää rahaa mutta sairaaloiden päivystyksiä ollaan valmiita leikkaamaan, supistamaan. Siitä sitä tulevaisuudenuskoa sitten tuleville sukupolville. Onhan se surullista, että Etelä-Karjalan ammatillisten opiskelijoiden tulevaisuus näyttää entistä surkeammalta näidenkin leikkausten osalta, myös työvoiman osalta.

Ja viimeisenä huomiona, arvoisa herra puhemies: En ymmärrä, mitä vikaa pussihousuissa on. Rakuunatkin niissä ratsastaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

13.58 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus lupasi 100 000 uutta työllistä ja tavallisten ihmisten elinkustannukset kuriin. Kuitenkin työttömyys on kasvanut ja tavallisten ihmisten ostovoimaa on rapautettu muun muassa arvonlisäveroa korottamalla. Talouskasvu vaatisi kysyntää eli ostovoimaa, jota hallitus syövyttää leikkauspolitiikallaan. Hallituksen talouspolitiikka leikkaa kotimaista kulutusta kurittaen erityisesti pienituloisia, työttömiä ja sairaita. Hallituksen saksat iskevät sote-palveluihin aina lastensuojelusta vanhustenhoitoon, ja samaan aikaan teillä on varaa jakaa se puoli miljardia uusia Kela-korvauksia, jotka valuvat terveysfirmojen kasvaviin voittoihin.

Te leikkaatte tulevaisuudelta siivet, vaikka väitätte täällä, että nuoret tulevaisuudessa kiittävät. Mutta te viette nuorilta toivon. Te leikkaatte opiskelijoiden asumistukea, te leikkaatte ammatillisesta koulutuksesta 120 miljoonaa. Lähiopetuksen määrähän on ammatillisessa koulutuksessa jo valmiiksi riittämätön. Millä eväillä ammatillisesta koulutuksesta jatketaan korkeakoulutukseen? Miten Suomen koulutustaso nousee, kun oppivelvollisilla on amiksessa kahden tai neljän tunnin koulupäivät [Puhemies koputtaa] jo ennen näitä leikkauksia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harakka, olkaa hyvä.

14.00 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri tässä kysyi, sitoutuuko SDP 9 miljardin euron sopeutustarpeeseen. Ehkä astetta tärkeämpi kysy-

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

mys on, sitoutuuko hallitus siihen. Nimittäin 2 miljardia tästä tavoitteesta lepää sen varassa, että työllisyys paranisi hallituskauden aikana 100 000:lla, ja nyt ollaan pahasti pakkasen puolella ja ministeriön oman arvion mukaan parhaimmillaankin päästään vain lähtöpisteeseen. Joten kysymys kuuluu: tuleeko lisäleikkauksia 2—3 miljardia euroa, vai luovutaanko tästä tavoitteesta? Tästä pääministeri ja valtiovarainministeri ovat antaneet ristiriitaisia puheita, nyt on aika kuulla asiasta totuus.

Toinen kysymys on sitten se, milloinkin vihdoinkin viimein kaikkein varakkaimmat pääsevät mukaan näihin talkoisiin, siis he, joiden tuloista pääosa tulee pääomatuloina, ei palkkatuloina. Esimerkiksi aliverotetuista osinkotuloista suurempi osa tulee ulkopuolisille omistajille kuin varsinaisille vakuutetuille yrittäjille, joten ainakaan yrittäjyyteen vetoamalla ei voi perustella sitä, että omistaminen on hallituksen erityissuojelussa, toisin kuin [Puhemies: Aika!] köyhät, vammaiset ja vanhukset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pääministeri Orpo. Kolme minuuttia.

14.01 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin edustaja Kaikkonen peräänkuulutti näitä nopeita kasvutoimia: Ne ovat siinä budjettikirjassa. Siellä on lukematon määrä kasvua edistäviä toimia, tai sitten ne ovat täällä eduskunnassa, kuten paikallinen sopiminen, joka vihdoinkin hyväksyttiin eduskunnassa ja jota olitte tukemassa. Myöskin tullaan käynnistämään satojen miljoonien luokassa infrahankkeita ensi vuonna. [Välihuutoja vasemmalta] Me tullaan pääomittamaan Teollisuussijoitusta. Me lisätään tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatorahoja. Nämä on kaikki lueteltu täällä moneen kertaan. Siis nämä tulevat voimaan viimeistään ensi vuoden alusta. Sen lisäksi hallitus on valmis siihen, että jos esimerkiksi Murron ryhmän työskentelystä tulee ideoita, jotka voidaan toteuttaa nopeammassa aikataulussa, niin me olemme valmiita siihen. On hienoa kuulla, että siihen on mahdollista saada tukea.

Koska joudun täältä jossain vaiheessa poistumaan, haluan edelleenkin uusia sen, mitä sanoin ensimmäisessä puheenvuorossa: tämän budjettikäsittelyn keskeinen lopputulema on se, että tästä salista ei löydy todellista vaihtoehtoa hallituksen talouspolitiikalle, muuta kuin vasemmistoliitolta.

Toinen, mikä on hyvä huomata, ja toistan senkin: SDP on kuitannut suurimman osan hallituksen tekemistä säästöistä, alkaen työttömyysturvasta. [Vasemmalta: Ei pidä paikkaansa!] Esimerkiksi aikuiskoulutustuen leikkaamista te olette vaikka kuinka kauan täällä arvostelleet, mutta ette te ole esittäneet siihen lisärahoitusta. [Välihuutoja] Mitä tulee sitten hyvinvointialueiden rahoitukseen, niin esimerkiksi SDP:n ja keskustan vaihtoehtoista löytyy ainoastaan rahoitus niille lisätehtäville, jotka te haluatte palauttaa, jotka hallitus on poistanut. Ei yhtään lisäeuroa hyvinvointialueiden toimintaan. [Timo Harakka: Onko tavoite voimassa?] Eli siis tämä on bluffi, jota te harrastatte puhumalla täällä päivät pääksetysten toista, ja sitten teidän vaihtoehtonne ovat valtavassa ristiriidassa sen kanssa, puheet ja teot. Minusta oppositiolta voi edellyttää vastuullisuutta. Sitä ei ole kyllä täällä tämän budjettikäsittelyn aikana kuultu.

Mitä tulee yhdeksän miljardin sopeutukseen, kyllä on, ja me teemme lisää toimia, jos tarvis. Esimerkiksi te, edustaja Harakka, arvostelette erityisesti työllisyyspolitiikkaa. Te olette itse piilottaneet omat työllisyystoimenne jonnekin. [Välihuutoja] Niitä ei ole nähty. Tai jos tietopalvelun laskelmia katsoo, yrittäjä maksaa 900 euroa vuodessa enemmän tei-

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

dän vaihtoehtonne myötä. Koko ajan jatkuvasti upeaa retoriikkaa ja hienoja lauseita, mutta missä on vaihtoehto? Ei missään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harakka, vastauspuheenvuoro. [Ben Zyskowiec: Missä ovat rahat tililtä?]

14.04 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannattaa katsoa sieltä vaihtoehtobudjetista sivu 27, sieltä löytyy vastauksia. [Ben Zyskowiec:in välihuuto]

Me voimme käytännössä sanoa sen, että keskellä pahinta koronavirusta onnistuimme vastoin kaikkia ennusteita välttämään konkurssiaallon ja välttämään työttömyysaallon ja nostamaan Suomen työllisyyden kaikkien aikojen mitatuista korkeimpaan lukuun. Tämä on tosiasia, ja on aivan röyhkeää se, että edellistä hallitusta tästä moititaan, ja on aivan röyhkeää ja tyhmää se, että tästä ei oteta opiksi, kun meillä on näyttöä siitä, että meillä oli vielä 57 000 työpaikkaa enemmän kuin mitä tällä hetkellä te lupaatte. Ja kun kerran teidän sopeutustavoitteenne nojaa kahden kolmen miljardin edestä tähän tavoitteeseen, niin teidän täytyy tuoda tämän verran lisästästöjä, lisäsopeutuksia, lisäleikkauksia sosiaaliturvaan, jos aiotte olla vakavissanne, jos itse olette uskottavia. [Ben Zyskowiec: Missä on tämän vuoden työllisyysvaikutukset, edustaja Harakka, joko ne on löytyneet?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

14.05 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun katsoo tätä talousarviokirjaa, voi todeta, että koskaan Suomen historiassa — pois lukien tuo yksi koronavuosi 2020 — ei ole otettu näin paljon velkaa kuin tullaan ottamaan ensi vuonna. Toisin kuin hallitusohjelmassa sanotaan, että velkaantuminen kääntyy, niin velkaantuminen kiihtyy. Se tulee nousemaan. Miksi otan tämän esille? Sen takia, että tähän on yhteinen ongelma, koska tästä jää paha perintö tuleville polville ja tulevalle hallitukselle. Tästä jää todella ikävä perintö, jos emme saa tätä yhdessä käännettyä.

Haluan oikaista myös pääministerin edellisestä puheesta sen, ettei ole vaihtoehtoa. Täällä on kolme viimeistä sivua, joissa käydään yksityiskohtaisesti läpi muun muassa se, että keskusta ei leikkaisi hyvinvointialueilta, vaan keskusta kyllä normeja vapauttaisi. Täällä on esimerkiksi näin: ”hyvinvointialueiden rahoitusleikkauksien peruminen, 165 miljoonaa euroa”. [Ben Zyskowiec:in välihuuto] Mikä on toinen keskeinen ero meillä? Me satsaamme kasvuun voimakkaasti, ja täällä on esimerkiksi, että ”ei leikata kotitalousvähennystä, 161 miljoonaa euroa” — iso ero. [Puhemies koputtaa] Eikö se ole rahaa, 161 miljoonaa euroa? Kasvu, tuplataan talouskasvu [Puhemies: Aika!] ja pelastetaan palvelut. [Välihuutoja — Ben Zyskowiec: Paljonko uutta rahaa annatte hyvinvointialueille teidän vaihtoehtos- sa!] — Kyllä se vanha raha on yhtä arvokasta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tynkkynen.

14.07 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo, te toistamiseen väititte, että tässä salissa ei ole esitetty vaihtoehtoa hallituksen talouspolitiikalle, ja tähän kuoroon yhtyivät myös muun muassa edustajat Marttinen, Mäkelä ja Seppänen. Ymmärrän täysin hyvin, jos te, pääministeri Orpo, olette eri mieltä täällä esitetyistä vaihtoehtoista, jos te ette vaikka halua toteuttaa vihreää verouudistusta, jossa työn

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

verotusta kevennetään samalla kun ympäristön kuormittamisen verotusta vastaavasti kiristetään, tai jos te nimenomaan haluatte leikata suomalaisten peruspalveluista ja perusturvas-
ta, mitä me emme halua tehdä, tai jos te haluatte pitää kiinni yritystuista sen sijaan, että sat-
saisitte koulutukseen miljoona euroa päivässä enemmän, niin kuin me haluamme tehdä.

Minä ymmärrän täysin, jos te olette näistä asioista eri mieltä, mutta on kaksi täysin eri asiaa väittää, että vaihtoehtoja ei ole esitetty kuin että olette vaihtoehdosta eri mieltä, ja toi-
voisin sen verran tässä parlamentaarisessa demokratiassa kunnioitusta sille työlle, mitä
muun muassa keskustan eduskuntaryhmä, sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä ja vih-
reä eduskuntaryhmä ovat tässä tehneet, kun ovat tuoneet oman vaihtoehtonsa. Sanokaa,
mistä te olette eri mieltä, niin keskustellaan siitä, se kuuluu demokratiaan, mutta se väite,
että ei ole esitetty vaihtoehtoa, ei pidä paikkaansa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Meriluoto.

14.08 Laura Meriluoto vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kymmenen eri
ampumarataa, erilaiset sotamuseot, naispappeuteen kriittisesti suhtautuva uskonnollinen
järjestö, kansanedustajan isän johtama yhdistys — siinä esimerkkejä tahoista, jotka saavat
tänä vuonna iloita hallituksen joulumielestä joululahjarahojen muodossa. Sen sijaan vä-
hemmän aihetta iloon on terveystalouksia käyttävillä ihmisillä esimerkiksi Varkaudessa,
Iisalmissa, Kouvolassa, Jämsässä, Raahessa, Kemissä, Oulaisissa, Salossa, Savonlinnassa
ja Valkeakoskella, kun hallitus huomenna päättäne leikkauksista näiden alueiden sairaal-
loiden ja perusterveydenhuollon toimintoihin. Näillä päätöksillä paitsi heikennätte ihmis-
ten turvallisuudentunnetta ja potilasturvallisuutta myös murennatte alueiden elinvoimaa ja
viittaatte kintaalla hyvinvointialueiden itsehallinnolle.

Kuten olettekin varmasti tahoillanne huomanneet, nämä päätöksenne jakaa rahoja etu-
ryhmillemme samalla, kun leikkaatte kansalaisille elintärkeistä palveluista, osuvat vakavas-
ti kansalaisten oikeudentuntoon. Tämä ei tunnu oikealta, [Puhemies koputtaa] tuntuuko
teistä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wallinheimo.

14.09 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että
Suomi ei pääse työllisyyskehitykseen kiinni niin kuin muut Euroopan maat, ja se johtuu
juuri siitä, että meillä on niin jäykät tai joustamattomat työmarkkinat. Mutta, arvoisa puhe-
mies, nyt se korjataan, [Antti Lindtman: Mites sitten ihan muutama vuosi sitten?] ja tämän
jälkeen luulisin, että myös työllisyyskehityksessäkin pääsemme suhdanteista riippuen
ylöspäin.

Mutta, arvoisa puhemies, vielä tähän SDP:n vaihtoehtoon. Ensinnäkin te kuitaatte työttö-
myysturvaleikkaukset vaihtoehdossanne, ja kun pääministeri ne luettelee, sieltä kuuluu ”ei
pidä paikkaansa, ei pidä paikkaansa”. Sitten tulee edustaja Mäkysen, teidän varapuheen-
johtajanne, ilmoitus siitä, että pitäisi lisää elvyttää, ja nyt edustaja Räsänen sanoo vielä, että
joululahjarahatkin pitäisi käyttää sitten näihin sairaaloihin. Eli kolmet rattaat. Hyvä puhe-
mies, kolmilla rattailla demarit tällä hetkellä vetelevät.

Arvoisa puhemies! Haluaisinkin kysyä valtiovarainministeri Purralta, kuinka uskottava-
na te pidätte tällä hetkellä SDP:n vaihtoehtoa.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindtman.

14.10 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella on niin, että työllisyyskehitys Suomessa esimerkiksi koronakesästä 2020 sinne 2022:een, 2023:een, oli ennätyksellistä myös suhteessa muuhun Eurooppaan: 200 000 uutta työllistä — 200 000 uutta työllistä. Eli on vaikea nähdä, mitkä ovat nyt ne esteet, jotka sen jälkeen ovat tässä ilmaantuneet, kun kehitys tämän hallituskauden aikana on ollut surkea.

Arvoisa puhemies! Hyvä, että edustaja Wallinheimo otti nyt esiin. Todellahan on niin, että... Olen Mäkelän kanssa samaa mieltä, että eduskunnan kohdentamille erille on kyllä paikkansa tässä järjestelmässä. Olen samaa mieltä, mutta nyt kun eletään erittäin poikkeuksellisia aikoja, jolloin esittelevä ministerikään ei selvästikään enää ole täysin esityksensä takana ja yhden hallituspuolueen puheenjohtaja on vaatinut selvitystä tästä sairaalaverkkoasiasta, niin kysyn nyt teiltä, ministeri Purra: Kun te nostitte esiin nyt nämä eduskunnan jakamat hallituspuolueiden jakamat joululahjarahat, niin voisiko ajatella, [Puhemies koputtaa] että osasta — siis ei kaikista vaan osasta — tingittäisiin, [Puhemies: Aika!] että voitaisiin nämä sairaalapäivystykset pelastaa? Voisitteko vastata tähän kysymykseen, kävisikö teille?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pääministeri Orpo ja sen jälkeen valtiovarainministeri Purra.

14.12 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Tynkkynen esitti ihan oikean kysymyksen. Kun sanon, että täällä ei ole vaihtoehtoa, tarkoitan sillä sitä, että sen pitäisi olla uskottava vaihtoehto siihen, miten päästään valtiovarainministeriön asettamaan yhdeksän miljardin sopeutukseen ja kestäväälle kasvun polulle. Teidänkin esityksessä on hyviä elementtejä, mutta puhun ennen kaikkea kokonaisuudesta, koska tämä ei onnistu ilman sitä, että tehdään rohkeita uudistuksia työmarkkinoihin, sosiaaliturvaan, työttömyysturvaan. Tehdään samaan aikaan panoksia tutkimukseen ja tuotekehitykseen, mutta myös aidosti leikataan julkisia menoja, koska meidän julkiset menot ovat korkeammat kuin tulot, kroonisesti ja paljon. Siksi kun arvioin sitä, että kokonaisvaihtoehtoa ei löydy kuin vasemmistoliitolta, johon taasen en usko, koska se johtaisi [Puhemies koputtaa] täysin hallitsemattomaan velkaantumiseen, niin sitä tällä tarkoitin. [Vasemmalta: Oletteko tutustunut siihen vaihtoehtoon!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Purra.

14.13 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Harakka nosti edelleen työllisyyden. Hän ei enää ole täällä kuulemassa vastausta, mutta sanon sen mieluusti kolmannen kerran: juuri tulleiden uusien valtiovarainministeriön alustavien arvioiden mukaan meidän tekemämme työllisyystoimet vahvistavat julkista taloutta yli kaksi miljardia euroa, eli jopa enemmän kuin hallitusneuvotteluiden aikaan ja hallitusohjelmassa oli vielä laskettu. Suhdanne vaikuttaa siihen, milloin nämä toimenpiteet täydessä vaikutuksessaan näkyvät, eli aikatauluun, koska me teemme näitä rakenteellisia toimia keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Juuri siitä syystä edellinen hallituskin sai varsin hyvän työllisyyslähtökohdan toimilleen, koska sitä edellinen hallitus teki sellaisia toimia, jotka siihen vaikuttivat. Tämä on nytkin mahdollista. On täysin mahdollista, että

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

seuraava hallitus tulee erityisesti hyötymään näistä toimista, joita me olemme tehneet. Totta kai toivomme, että niiden vaikutus näkyy selvästi aiemmin, mutta kyllä näitä toimia tehdään pidemmälle aikavälille.

Lisäksi haluan huomauttaa, että näiden valtiovarainministeriön alustavien arvioiden mukaan paitsi, että meidän alijäämälukumme ilman hallituksen toimia olisi huomattavasti paljon rumempi, reilusti yli 15 miljardia euroa, myös työllisyys heikentyisi nyt havaittua enemmän ilman hallituksen päättämiä toimenpiteitä. Tämä on aika oleellista.

Mielestäni pääministeri kuvasi hyvin sitä, mikä teidän vaihtoehtoehdoistanne tekee onttoja: Ei suinkaan se, etteikö siellä olisi yksittäisiä toimia, joita te peruuttaisitte tai mihin te laittaisitte lisää. Se on selkeä vaihtoehto, mutta ongelma on se, että kokonaisuus, kuten monesti olen sanonut, on täysin ilmassa juuri siksi, että te yhdellä kädellä hyväksytte hallituksen toimia, joita te kuitenkin puheissanne vastustatte, mikä mahdollistaa teille liikkumavaran sitten panostaa johonkin muuhun tai jopa väittää, että te pidätte huolta tästä sopeutuskokonaisuudesta, mikä ei pidä paikkaansa.

Se, että meidän yhdeksän miljardin kokonaisuudesta pidetään kiinni, velkasuhteen vakauttamisesta pidetään kiinni, [Puhemies koputtaa] voi edellyttää sitä, että me joudumme tekemään lisätoimia, jolloin mielestäni on tarpeen tarkastella kaikkia kokonaisuuksia. [Anne Kalmari: Entäpä sairaalat?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Joonna Räsänen.

14.15 Joonna Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käydään nyt ensin läpi tämä, kun te syytätte, että sanat ja teot eivät kohtaa: Muistelen nyt, että ennen vaaleja sekä pääministeri Orpo että valtiovarainministeri Purra totesivat, että nyt on oikea aika lopettaa velkaantuminen. No, miten on käynyt? Onko velkaantuminen pysynyt samana kuin viime kaudella? Ei. Onko se vähentynyt? Ei, vaan sehän on kiihtynyt, ja ensi vuonna otetaan vielä enemmän velkaa kuin tänä vuonna. Siis historiallisen kova velanotto on ensi vuonna, 12,5 miljardia, vaikka te lupasitte, että tämä loppuu kuin seinään. Samalla te lupasitte 100 000 uutta työllistä, nyt on miinus 57 000. Kyllähän tämä tarkoittaa sitä, että kun se teidän tavoitteenne on ollut se kaksi miljardia, niin se on vähintään kolme miljardia tällä hetkellä. Teillä on miljardin uusi aukko, mitä te ette kommentoi yhtään millään tavalla.

Mutta, arvoisa puhemies, jos saataisiin vielä vastaus siihen — ja ymmärrän, että te yritätte tätä vältellä — voitaisiinko nämä sairaalapäivystykset nyt pelastaa ottamalla se pieni summa esimerkiksi täältä joululahjarahoista. Voisitko te nyt vastata tähän kysymykseen? [Jani Mäkelä: Eduskuntahan päättää ne rahat!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen.

14.16 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kun kuuntelen hallituksen, kokoomuksen ja perussuomalaisten ministereitten ja edustajien puheita, niin mietin, oletteko te kiinni ollenkaan siinä suomalaisten arjessa, mitä tällä hetkellä eletään. Tulee tosiaan mieleen se Tuntemattoman sotilaan viisaus, että kalorit on laskettu keitossanne, että ei voi olla nälkä. Tai tulee mieleen näistä valtionvarainministeri Purran puheista se, että taitaa kurki kuolla ennen kuin suo sulaa. Meillä on se tilanne, että työttömyys pahenee, konkurssien määrä kasvaa, häätöjen määrä kasvaa, leipäjonoissa on entistä enemmän ih-

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

misiä, [Ben Zyskowiezin välihuuto] Suomi on Euroopan heikoimmin taloudessa pärjääviä maita, ja te sanotte, että hyvältä näyttää ja parempaan suuntaan menee.

Arvoisa puhemies! Meillä keskustalla on lukuisia veroporkkanoita, joiden luulisi koomuksellekin kelpaavan: yhteisöveron uudistaminen, yli 4 000 euroa tienaa veroporkkana, monia kasvua ruokkivia toimia, mutta, arvoisa puhemies, joskus tuntuu, että historia toistaa itseään. Holkerin hallitus, Kataisen hallitus, Orpon hallitus, sama tie: Suomi jättivelkoihin, Suomi jättivaikeuksiin. Pääministeri Orpo, te seuraatte aikaisempien kokoomuspääministereitten jalanjalkia. [Puhemies koputtaa] Kysynkin nyt tähän sairaalasotkuun liittyen, [Puhemies: Aika!] arvoisa pääministeri: Onko hallituksenne toimintakykyinen? Kykenettekö huomenna kokoamaan rivinne [Puhemies koputtaa] sairaalasotkuäänestykseen? [Ben Zyskowiez: Tässä oli keskustan toivon viesti!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkelä.

14.17 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lindtmanille tiedoksi, että eduskuntahan tämän jakovaran käytöstä päättää, ja käsittääkseni tekään ette ole esittäneet muutoksia tämän eduskunnan jakovaran käyttämiseen.

Ja kun edustaja Malm puhui Etelä-Karjalasta, että siellä joudutaan säästämään ammatikoulutuksesta, niin kyllä, useissa maakunnissa ympäri Suomea joudutaan säästämään monista ikävistä asioista, kun te ette tehneet asioita ajoissa. [Antti Kurvisen välihuuto] Kun taas tämä puhe ampumaradoista ja sairaaloista kuulostaa mielestäni enemmänkin puurojen ja vellien sotkemiselta. Tosiasia on se, että ampumaratoja tarvitaan muun muassa siihen, että on ihmisiä harventamaan 41 000 hirveä joka syksy ja on reserviläisiä harjoittelemassa maanpuolustusta varten. Ne ovat kaksi täysin eri asiaa. Ette tekään ilmeisesti ole vaatimassa näiden sairaaloiden pelastamista esimerkiksi tinkimällä kulttuurilaitoksista, jotka pyörittävät kulttuuripalveluita yhteiskunnan velkarahalla, tai ulkomaille maksetuista tuista, niistä te ette ole esittämässä. Miksi te väheksytte metsästystä ja maanpuolustusta enemmän kuin näitä asioita?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindtman.

14.19 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me emme alun perin olisi ajamassa näiden sairaaloiden päivystyksiä ja toimintaa alas ja olemme kyllä siihen osoittaneet rahoituksen, mutta nyt kyse on siitä, että on niin poikkeuksellinen tilanne, että hallituksen omatkin rivit horjuvat. Miten te, ministeri Purra, perustelette suomalaisille näiden päivystysten alasajon, kun te ette saa perusteltua sitä edes teidän omille kansanedustajillenne [Antti Kurvinen: Se on huono päätös! Ottakaa lusikka kauniiseen käteen!] tai teidän oma ministerinne ei tosiasiassa ole enää täydellisesti tämän päätöksen takana? Nyt on kyse siitä, voitaisiinko tässä poikkeuksellisessa tilanteessa edes osasta näitä joululahjarojoja luopua. Te itse esititte, että niistä kaikista voitaisiin luopua. Ministeri Purra, kun te otitte tämän asian esiin, niin kysyn nyt teiltä: Kävisikö tämä teille, että eduskunnassa tehtäisiin päätös, että osasta näistä luovuttaisiin, pelastettaisiin nämä päivystykset? Mikä teidän kantanne on? Ja jos ette tähän halua vastata, niin voitteko vastata, [Puhemies koputtaa] miksi ette tähän halua vastata?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

14.20 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Olen tässä oikeastaan pomppinut pyytämään puheenvuoroa aina, kun joku on viitannut epätarkasti sairaalaverkkoselvitykseen, ja jalkani ovat hiljalleen väsyneet. [Antti Kurvisen välihuuto] Yhtään sairaalaa ei olla lopettamassa, yhtään päivystystä ei olla lopettamassa, yhtään terveyskeskusta ei olla lopettamassa. Niitä, joihin tämä huominen äänestys vaikuttaa, ovat 22—07 päivystykset niin, että neljällä paikkakunnalla ne loppuvat ja kahdella vaihtuu vähän luonne.

Täällä viitattiin Jämsään. Jämsä on päätetty jo viime kesänä hyvinvointialueen toimesta, huominen ei vaikuta sinne yhtään sen vertaa. Paikalliset huolet ymmärrän ihan täysin, mutta vähän sitä lentokorkeutta tähän kansalliseen keskusteluun.

Minä vaimon kanssa soittelin aamulla, ja laskettiin kaikki terveyskeskuspäivystykset, missä ollaan aikanaan oltu töissä: Pieksämäki, Imatra, Alajärvi, Kitee, Hankasalmi, Äänekoski, Salla, Jyväskylä ja Rovaniemi. Näistä neljä ensimmäistä oli 24/7 päivystyksiä. Kaikki on lopetettu sittemmin, ja kaikista muista on huomattavasti vähennetty päivystysaikaa [Antti Kurvisen välihuuto] tai on lopetettu kokonaan, eli tämä kehitys on käynyt vuosituhannen alusta lähtien. Meillä palvelut keskittyvät. Meillä ekspertiisi keskittyy. Minä palaan tähän vielä iltapäivällä sairaalaverkkokeskustelussa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila.

14.21 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskeva lainsäädäntötyö on ollut huteralla pohjalla koko hallituskauden ajan. Hyvä esimerkki on täälläkin esille nousseet lapsiperheköyhyyttä lisäävät sosiaaliturvaleikkaukset viime syksyltä, joihin ei haluttu tehdä kokonaisvaikutusten arviointia. Tähän tarttui myös oikeuskanslerikin myöhemmin.

No viimeisin kummajainen on tosiaankin ollut tämä sairaalaverkkolaki, jossa on ollut semmoisia käänteitä, ettei edes saippuaopperassa ole ollut sen kummempia. Näille sekouluille voisi nauraa, ellei olisi kyse todella vakavista asioista. Ja, arvoisa pääministeri, kysyisinkin teiltä: milloin te alatte aidosti kuuntelemaan hyvinvointialueita ja autatte niitä selviytymään näistä kertyneistä alijäämistä, mitä ne ovat koko ajan toivoneet?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela.

14.22 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! On selvää, että julkisen talouden haasteet ovat mittavia eikä julkista taloutta ole mahdollista saada tasapainotettua ilman sote-sektorin tehostamista. Etenkin erikoissairaanhoidon kustannuksia on ollut haastavaa hillitä. Merkittävän haasteen tuo jatkuva henkilöstöpula, joka johtaa taas kalliin vuokratyövoiman käyttöön. Julkisen puolen sote-henkilöstön sairauspoissaolot ovat paljon muuta väestöä korkeammat — tämä tieto tulee Työterveyslaitoksen tutkimuksesta.

Hallitus on vastannut soten henkilöstöpulaan muun muassa Hyvän työn ohjelmalla, jolle osoitetaan yhdeksän miljoonaa euroa vaalikaudessa. [Aki Lindén: Edellinen hallitus aloitti sen!] Ohjelman tarkoitus on parantaa henkilöstön saatavuutta, osaamista, työhyvinvointia ja ennen kaikkea hyvää johtamista, joka on erinomaisen tärkeä asia, sekä selkeyttää alueiden välistä yhteistyötä. Kysynkin hallitukselta: millaisiksi arvioitte Hyvän työn ohjelman vaikutukset osana julkisen talouden tasapainotusta [Puhemies koputtaa] ja sote-henkilöstön saatavuuden parantamista?

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

14.23 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, pääministeri Orpo, toivoisin, että lukisitte vasemmiston vaihtoehdon, edes sen ensimmäisen sivun, jossa lukee, että vaihtoehdossamme Suomi ottaisi ensi vuonna vähemmän velkaa kuin Orpon ja Purran hallitus, eli tasapainotetaan taloutta oikeudenmukaisella tavalla.

Se, mikä tässä keskustelussa on erittäin surullista, on se, että hallituspuolueiden edustajat esittävät täällä, että oppositio ei ikään kuin ymmärtäisi taloudesta, niin kuin edustaja Wickström täällä ylimielisesti tokaisi. Minusta tuntuu, että hallituspuolueiden edustajat eivät ymmärrä, minkälaisia seurauksia näillä hallituksen päätöksillä on pienituloisten ihmisten arkeen ja myös sinne sote-palveluiden henkilökuntaan. Kuulin viikonloppuna esimerkiksi Forssassa, kuinka yhden asumisyksikön hoitaja sanoi, että häntä on näiden hyvinvointialueiden säästöjen takia kehoitettu, ettei hän saa vaihtaa potilaan vaippaa yöllä, mikä tarkoittaa sitä, että mörssä vaipoissa sitten ollaan koko yö. [Puhemies koputtaa] Muun muassa tätä nämä sote-palveluiden leikkaukset tarkoittavat.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Marttinen.

14.25 **Matias Marttinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän keskustelun aikana ei edelleenkään ole saatu selvyttä siihen, mikä on SDP:n talouspoliittinen linja tällä hetkellä. Onko siis talouspolitiikan linja, jota olemme täällä kysyneet toistuvasti, se, jossa te siis tulette kuittaamaan valtaosan meidän tekemistä sosiaaliturvamuu- toksista, joille te taas vastaavasti ette ole löytäneet rahoituspohjaa omassa vaihtoehdossanne?

Arvoisa rouva puhemies! Vai onko vaihtoehto puolueen varapuheenjohtaja Matias Mä- kysen linja? Hän voimakkaasti kritisoi omaa puoluettaan siitä, että teidän tulisi kyseen- alaistaa tämä hallituksen asettama talouspolitiikan raami, ja hän myös voimakkaasti tuo esille nimenomaan tarpeen ottaa lisää velkaa muun muassa sote-menojen ja koulutusme- nojen rahoittamiseksi. Te ajatte siis monella rintamalla, ja suomalaiset eivät tiedä, mitä SDP tosiasiaa esittää, mutta yksi asia on varma: näin huteralle pohjalle Suomen julkisen talouden hoitoa ei voi asettaa. Teillä ei ole mitään vaihtoehtoa esittää hallituksen talouspo- litiikalle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko. [Sinuhe Wallinheimo: Nyt se tu- lee se vaihtoehto!]

14.26 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä maailmanajassa, jossa Venäjä hyökkää yksitellen naapurimaidensa kimppuun, kansallisen turvallisuuden vahvistaminen on varmaan koko kansakunnan elinehto. Tämä ihan edustaja Yrttiahon pu- heenvuoroon, jossa kysyttiin puolustusmäärärahojen kasvattamisen perään ja mikä merki- tys sillä on valtiontaloudelle. On myös hyvä huomioda, että Nato-jäsenyyden myötä Suo- mi on entistä vankempi sijoitusympäristö kansainvälisille sijoittajille, jos vain hallitus tä- män mahdollisuuden käyttää.

Mutta itsekin täytyy yhtyä siihen kuoroon, mikä täällä nyt on kysynyt nimenomaan näit- ten sairaaloiden päivystyksien perään. Jos on tehty arvovalinta sen suhteen, että muun muassa ampumaratojen katsotaan olevan joululahjarahojen arvoisia, niin eikö tämä, min-

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

kä valtiovarainministeri itsekin on ottanut esille, että osa näistä rahoista voitaisiin siirtää tämän päivystysongelman ratkaisemiseen, olisi kansalaisten näkökulmasta ja myös kansantaloudellisestikin huomattavasti järkevämpää verorahojen käyttöä kuin ruimia niitä kohteisiin sinne sun tänne ja muutamien kymmenien ja satojen metrien tienpätkiin?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalli.

14.27 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Poliitikassa on aina vaihtoehtoja, ja etenkin silloin kun vallanpitäjät sanovat, että ei ole vaihtoehtoja. Iso linjaero löytyy ennen kaikkea suhtautumisesta suomalaisten sote-palveluihin, terveyteen ja hyvinvointiin, ja avataanpa sitä vielä: tässä keltaisessa kirjassa esitetään satojen miljoonien eurojen leikkauksia suomalaisten sote-palveluihin, ja tässä vihreässä kirjassa eli keskustan vaihtoehdossa ei hyväksytä näitä leikkauksia, vaan sopeutuskohteet haetaan muualta. Miten te voitte siis väittää, ettei oppositiolla ole vaihtoehtoa? Minäpä avaan nyt vielä tarkemmin, mitä tämä ero tarkoittaa: esimerkiksi Satakunnan hyvinvointialueen osalta tämä tarkoittaa satojen hoitajien vähennystä, ja valtakunnallisesti puhumme laskennallisesti jo tuhansien hoitajien vähennyksestä.

Politiikassa totisesti on vaihtoehtoja, ja toivon, ettei enää väitetä, ettei vaihtoehtoja olisi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wickström.

14.28 **Henrik Wickström r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Tässä tuli muutama puheenvuoro sitten kommentti edustaja Honkasalolta. Nyt en viitsi kommentoida, kun hän ei tällä hetkellä ole tässä paikalla, joten saadaan jatkaa sitä myöhemmin. — Ehkä tässä haluaisin vielä painottaa sitä, että kun tässä puhutaan hyvin paljon sote-palveluiden tilanteesta, niin se, mitä itse pidän myöskin tärkeänä, on se, että saataisiin, ihan niin kuin hallitus on linjannut, myöskin näitä tiettyjä hyviä käytäntöjä eteenpäin alueiden välillä, niin että kaikkea ei tarvitse myöskään valtakunnallisesti ohjata.

Tässä on tullut monta esimerkkiä puheenvuoroissa, miten tilanteet ovat eri hyvinvointialueilla, ja voin ottaa esimerkin tuolta omalta hyvinvointialueeltani Länsi-Uudeltamaalta, missä on omin keinoin vaikkapa pystytty vähentämään vuokratyövoiman käyttöä 70 prosentilla. Tämä on vain osoitus siitä, että sillä, mitä myöskin hallitus on tehnyt, ja vahvalla ohjauksella ja sillä, että me saadaan eteenpäin näitä hyviä käytäntöjä, me myöskin päästään sitten vähentämään sote-kustannuksia sellaisilla aloilla, joilla on ollut ongelmia.

Pidän myöskin hyvänä sitä, että ministeri Ikosen alla olevaa avointa kustannuslaskentadataa lähdetään nyt edistämään tosi nopeasti. Olisi kiinnostavaa kuulla, miten se menee eteenpäin, [Puhemies koputtaa] kun se on tärkeä osa myöskin tätä koko sote-kokonaisuutta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Ikonen.

14.29 **Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tukee hyvinvointialueita hyvin kokonaisvaltaisesti siinä työssä, mitä ne tekevät, niin että ne onnistuisivat siinä tärkeässä työssään ihmisten palveluitten turvaamiseksi. Me uudistamme ohjausta, me uudistamme rahoitusta, me uudistamme lainsäädäntöä. Tämä asia, jonka edustaja Wickström tässä nosti esiin, yksikkökustannusten laskenta,

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

on myös yksi tällainen tärkeä väline, jotta me tunnemme sitä, miten paljon maksaa vaikkapa hoitovuorokausi tai miten paljon maksaa vaikkapa lääkärikäynti. [Aki Lindénin välihuuto] Pystymme vertailemaan eri hyvinvointialueitten välillä, hyvinvointialueiden sisällä, yksityisen ja julkisen palvelutuotannon välillä, eri palveluntuotantotapojen välillä, ja löydämme niitä kustannustehokkaimpia tapoja. Kun yhdistämme tämän tiedon sitten vaikuttavuustietoon, niin me löydämme ne parhaat toimintamallit. Tällaisen tiedon tuottaminen myös hyvinvointialueitten tueksi on äärimmäisen tärkeätä, ja viime perjantaina julkaisimme jo ensimmäisiä tuloksia tästä työstä — yksi esimerkki siitä, miten voimme tukea hyvinvointialueita onnistumaan tässä työssä.

Täällä äsken esitettiin, että tuolla keltaisessa kirjassa vähennettäisiin soten rahoitusta. Kyllä jos te katsotte sitä, niin siellä on yli kaksi miljardia euroa lisää rahoitusta hyvinvointialueille. Sen kirjan sisällöstä noin kolmasosa menee hyvinvointialueille, [Antti Kurvisen välihuuto] eli me todella kyllä panostamme ihmisten hyvinvointipalveluihin siellä. Mutta on selvää, että tämäkään määräraha ei riitä, jollei toimintaa pystytä uudistamaan. [Keskel-tä: Taitettu indeksi!]

Meidän kaikkein suurimpia haasteita on se, että me saamme toiminnan ja talouden kulkemaan käsi kädessä. Me joudumme samaan aikaan ratkomaan rahan riittävyyttä, henkilöstön riittävyyttä ja palveluitten uudistamista vastaamaan tulevaisuuden tarpeita. Ja kun me katsomme näitä sote-palveluita, niin me emme saa katsoa vain tätä päivää, vaan meidän on nähtävä, että kun me puhumme sote-palveluista, niin meidän pitää puhua samaan aikaan myöskin tulevien polvien sote-palveluitten turvaamisesta. Ja siitä syystä — jos me emme saa näitä rahoja riittämään, tätä kehitystä hallintaan — se on itse asiassa kaikkein suurin riski meidän hyvinvointipalveluitten ja koko hyvinvointiyhteiskunnan turvaamiselle.

Siinä mielessä tervehdin kyllä ilolla täällä käytyä keskustelua talouskasvun luomisesta. Myöskin se on asia, joka kytkeytyy tähän näin, että teemme näitä kasvutekoja. Sillä myöskin turvataan rahoituksen pohjaa. Eli uudistetaan palveluita, turvataan rahoituksen pohjaa ja saadaan kustannuskehitys hallitulle tasolle. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

14.32 **Saku Nikkanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lienee tässä vaiheessa jo kaikille käynyt ihan selväksi, että me emme ole tyytyväisiä tähän talousarvioesitykseen, emme hallituksen kasvutoimiin, emme hallituksen työllisyystoimiin emmekä arvovalintoihin.

Mutta, arvoisa rouva puhemies, haluaisin nyt saada vastauksia. Haluaisin saada vastauksia ministereiltä Purra ja Orpo siihen kysymykseen, minkä olemme täällä jo useasti esittäneet, eliikka sairaalaverkon päivystysten ja leikkaussalitoimintojen leikkauksiin, joista nyt ollaan huomenna äänestämässä. Olisiko mahdollista, että voisimme peruuttaa niissä? Nimittäin hyvinvointialueitten tuomat selvitykset niiden säästövaikutuksista ovat räikeässä ristiriidassa teidän esityksenne kanssa. Nyt olisi paras mahdollinen joululahja Suomen kansalle, meidän ihmisille eri alueilla, että te peruuttaisitte tässä asiassa ja antaisitte aikaa kunnollisten selvitysten tekemiseen. Täällä on todistettu hallituspuolueittenkin toimesta, että niitä päätöksiä on aiemminkin pystytty tekemään. [Puhemies koputtaa] Mitä vastaatte nyt tähän?

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari.

14.33 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suurin ero keskustalla ja hallituksella on se, että tuntuu, että teidän ylimielisyydessänne te haluatte suosia hyväosaisia ihmisiä, juuri sellaisia kuin teidän elinpiirinne on. Te annatte rahaa Kela-palveluihin, joita käytetään eniten Westendissä. Teidän rahanne ohjautuvat terveysjättille, mutta teillä ei ole rahaa hyvinvointialueille, joiden palveluita käyttävät vähäväkisemmät ihmiset. Te annatte verohelpotuksia hyväosaisille ihmisille, mutta heikompiaisilta te viette sekä palveluita että sosiaaliturvaa. Te keskitätte toimintoja niille alueille, joilla muutenkin jo voidaan hyvin, joilla muutenkin on palveluita, ja niiltä alueilta, joilla menee heikommin, te viette palveluita.

Oletteko miettineet sitä, että jos tätä kurjuutta jaettaisiin vähän tasaisemmin, ihmisten olisi helpompi ymmärtää, että säästöjä tarvitaan, ja he helpommin osallistuisivat siihen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman.

14.34 **Heikki Vestman kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Orpon hallitus kantaa vastuuta Suomesta. Se huolehtii julkisen talouden tasapainottamisesta, kasvun edellytyksistä sekä samaan aikaan valtion perustehtävistä: turvallisuudesta, oikeudenhoidosta, koulutuksesta, sote-palveluista ja infrasta. Suomalaisten enemmistöhän antaa tuoreessa selvityksessä tukensa jopa lisäsäästöille julkisen talouden tasapainottamiseksi. Opposition vaihtoehdossa tosiaan voi olla yksittäisiä mahdollisia vaihtoehtoja, hyviäkin sellaisia, mutta iso kuva on se, että todellista vaihtoehtoa ei ole — tai on vasemmistoliiton vaihtoehto, eli massiivisesti lisää veroja. Uskottavaa vaihtoehtoa niille säästöille ja rakenteellisille toimille, jotka ovat välttämättömiä Suomen talouden tervehdyttämiseksi, ei ole, ja sen takia ne on SDP:n ja keskustan vaihtoehtobudjeteissa kuitattu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

14.35 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässähän on käynyt sillä tavalla hassusti, että pitkin syksyä sekä sosiaalidemokraatit että keskusta ovat järjestään kyseenalaistaneet jokaisen sopeutustoimen, mitä hallitus tekee — myöskin tämän hyvin ikävän yleisen arvonlisäveron korotuksen. Mutta kuinkas sattuikaan, että kun saitte rakentaa ihan itse neuvottelematta kenenkään kanssa oman vaihtoehtonne, niin sosiaalidemokraateilta kuin keskustaltakin, molemmilta, löytyy sieltä kuittaus yleisen arvonlisäveron korotukselle. Miten tässä on voinut käydä näin? [Jani Mäkelä: Miten mahdollista?] Sosiaalidemokraatit, te vastustitte lähes kaikkia toimia työttömyysturvaan tehtäviin uudistuksiin, mutta jälleen kerran: te kuittaatte nämä toimet. Keskusta ja sosiaalidemokraatit, te myös molemmat korottaisitte veroja enemmän kuin tämä hallitus. Se on teidän vaihtoehtonne, ottaa enemmän suomalaisilta — ja esimerkiksi sosiaalidemokraattien tapauksessa lisätä rahaa kehitysapuun 50 miljoonaa euroa, pakolaisiin lisää rahaa, vastaanottorahaan lisää rahaa — ja mitä tulee vasemmistoliittoon, joka väittää olevansa pienituloisen puolella, 50 000 uutta työtöntä tähän maahan. Se on vasemmistoliiton vaihtoehto, jonka eduskunnan tietopalvelu on vahvistanut. — Kiitos. [Jani Mäkelän välihuuto]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Razmyar.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

14.36 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vai olisiko kuitenkin niin, että hallitusohjelmastanne on pudonnut pohja pois, katsotaan sitten velkaantumista tai työttömyyttä?

Arvoisa puhemies! Arvoisa hallitus, on tärkeää myöntää tosiasiat, jotta päästään eteenpäin. Te ette ole näiden tuntien aikana juurikaan puhuneet rumista työttömyysluvuihin, suomalaisten lapsiperheiden ahdingosta, lapsiperheköyhyydestä — kyllä, niistä päätöksistä, mitä teette lyhyellä aikavälillä, mutta ymmärrätkö te, mimmoisia vaikutuksia niillä on pitkällä aikavälillä? Tästä me olemme oppositiossa erittäin huolissamme.

Ja olen samaa mieltä ministeri Purran kanssa siitä, että opetus ja osaaminen ovat parhaita investointeja tässä yhteiskunnassa, mutta meidän on samalla myönnettävä, että pelkkä asenne ei valitettavasti riitä. Perheiden sosioekonominen tausta vaikuttaa nimenomaan tällä hetkellä oppimistuloksiin, ja mitä te teette tämän asian eteen? Lisääte köyhyyttä, lisäätte tässä maassa ja yhteiskunnassa eriarvoistumista. [Puhemies koputtaa] Tämä ei ole oikeasuuntaista politiikkaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Furuholm, livahtanut pois. — Edustaja Jokelainen.

14.38 Jessi Jokelainen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Talous on saatava työllisyydellä nousuun, sanoo hallitus, mutta työllisyystoimet ovat yksi epäonnistuneimpia kokonaisuuksia tällä koko hallituskaudella. Hallituksen jatkuvat puheet siitä, että työn on oltava aina kannattavampaa kuin työttömyyden, kertovat ennen kaikkea siitä, että hallituksessa työttömyyden syitä ei ymmärretä, ja näin ollen työllisyyspolitiikkaan pohjautuu luuloihin siitä, että Suomessa suuret joukot ovat ikään kuin huvikseen ilman työtä. On täysin järjetöntä poistaa suojaosat, kun mikään realiteetti ei puolla sitä, että sillä olisi minkäänlaisia työllisyysvaikutuksia. Te kieltäydyste osa-aikatyön tuomasta verotulokeräytymästä ideologisista perusteista, ja tämä on vain yksi esimerkki täysin epäonnistuneesta työllisyyspolitiikasta ja täten täysin väärästä talouspoliittisesta suunnasta.

Pääministeri Orpo totesi tuossa hetki sitten, että vasemmiston vaihtoehto on rehellinen mutta epäuskottava. No, ei näillä näytöillä, näillä saavutetuilla tuloksilla kannata epäuskottavasta puhua, kun se kuulostaa hiukan kiusalliselta hallitukselle itselleen. Lienemme yhtä mieltä siitä, että talous ei nouse ilman työllisyyttä mutta että kyllä sitä nousua näillä keinoilla saa odotellakin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Grahn-Laasonen.

14.39 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lapsiperheköyhyyttä parhaiten torjutaan sillä, että edistetään vanhempien työllistymistä. Hallituksen linja on se, että jokainen suomalainen työikäinen ja työkykyinen aikuinen voisi olla töissä ja elättää perheensä työnteolla, ja tätä tavoitellaan.

Siinä, kuten valtiovarainministeri Purra hyvin kuvasi, hallitus on jo tehnyt paljon, eli meillä on laajat työllisyysuudistukset tehty ja viety voimaan ja samoin tämä sosiaaliturvan uudistaminen muista Pohjoismaista tutuilla ratkaisuilla työhön kannustavaan suuntaan. Tietenkin, niin kuin jokainen täällä varmasti sisimmässään ymmärtää, taloussuhdanteet vaikuttavat, mutta nämä hallituksen työllisyystoimet ovat erittäin mittavia jo nyt. Nyt tietenkin sen tavoitteen pitää olla siinä, että saadaan Suomen talous kännettyä kasvu-uralle,

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

siihen on tehty jo paljon ja tullaan tekemään vielä lisää. Toivomme tietenkin, että myöskin tuoreimmat ennusteet, jotka tällä viikolla julkaistaan, näyttäisivät meille ensi vuodelle valoa myös niissä asioissa, joihin me emme itse voi vaikuttaa, kuten nämä kansainväliset suhdanteet ovat.

Kyllä minäkin kaipaisin SDP:ltä selityksen siihen, miten te puolitoista vuotta vastustatte joka ainoaa sosiaaliturvaan ja työttömyysturvaan kohdistuvaa säästötoimea, mitä hallitus on joutunut täällä esittelemään, ja nyt sitten omassa vaihtoehdossanne ette esitä näitä pois, eli otatte ne sisään omaan vaihtoehtoonne, hyväksytte ne. Miten suomalaiset, jotka katsovat tätä lähetystä, voivat tällaista takinkäyntöä ymmärtää? Ensin puolitoista vuotta kerrotaan, että ”me olemme näitä toimia vastaan”, ja sitten te ette esitä niihin muutosta, kun teette omaa vaihtoehtobudjettianne. Toisaalta täytyy sanoa, että katson teitä vähän myötätunnolla, koska lopputuloshan kertoo vain siitä, että ei ollutkaan niin helppoa pysyä raameissa ja pistää taloutta tasapainoon. Eli ne hallituksen toimet oli ihan vaadittu siihen, että saadaan talous pysymään raameissa ja sitä kautta vastuullisesti hoidettua meidän isänmaan asioita. Mutta mielestäni kuitenkin olisi rehellistä kertoa suomalaisille, että näin siinä [Puhemies koputtaa] nyt kävi, että SDP puhui puolitoista vuotta sitten sosiaaliturvaleikkauksia vastaan ja nyt hyväksyy ne noin vain.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

14.41 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! SDP ei hyväksy hallituksen tekemää politiikkaa — piste. Jokaisen, jonka arkea tämä hallitus on leikkannut, tilanne olisi meidän vaihtoehdossamme parempi.

Tämä tilanne näyttää aidosti siltä, että te ette ymmärrä, mitä siellä kodeissa tällä hetkellä tapahtuu. Itse tulen Keski-Suomesta, jossa esimerkiksi kolmen ison teollisuusyrityksen irtisanomis- ja lomautuskeskustelut ovat juuri päättyneet ja irtisanomisia on tullut satoja. Minä katsoin juuri tuossa avoimia työpaikkoja Keski-Suomesta: 497 kappaletta. Suurin osa haettavista uusista työpaikoista on kesätöitä — joitakin oli sähköasentajia, joitakin sorvaajia, joitakin työnjohtajia. Te olette politiikallanne ajaneet ihmiset siihen kulmaan, että uutta työtä ei ole näköpiirissä, saati uuden koulutusmahdollisuuden näkymää. Ministeri Grahn-Laasonen, juuri sanoitte, että katsotte myötätunnolla. Minäkin katson myötätunnolla niitä ihmisiä, jotka ovat juuri jääneet työttömiksi. Täällä on kuultu puheita siitä, että politiikassa ei tarvita myötätuntoa. [Puhemies koputtaa] Mitenkä vastaatte näille juuri irtisanomislapun käteensä saaneille [Puhemies: Aika!] ihmisille?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

14.43 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Juuri äsken sain erältä kirurgilta sähköpostin, hän toimii tuolla itäisen Suomen alueella: ”Itä-Suomen yliopisto on tuoreeltaan ilmoittanut, että mikäli hallituksen esitys 149” — eli tämä sairaalalaki — ”hyväksytään eduskunnassa huomenna, niin yliopisto lopettaa muun muassa kirurgian erikoislääkärikoulutuksen Savonlinnassa ensi vuonna maaliskuun alusta alkaen. Tämä odotettavissa ollut päätös suoraan huonontaa erikoislääkäreiden koulutusmahdollisuuksia, vähentää merkittävästi koulutuspaikkoja ja näin ollen erikoislääkäreiden määrää koko maassa, etenkin itäisessä Suomessa, missä muutenkin kärsitään erikoislääkäripulaa. Todennäköisesti vastaava tilanne on Lapissa Länsi-Pohjan keskussairaalan osalta

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

sekä Oulaskankaan, Valkeakosken ja Salon sairaaloiden osalta odotettavissa. Hallituksen esitys 149:n vaikutuksia erikoislääkäreiden koulutusmääriin ei ole asianmukaisesti (lainkaan) arvioitu. Vetoaisinkin nyt: äänestä tiistaina hallituksen esitystä vastaan puoluetäustasta riippumatta erikoislääkärikoulutuksen turvaamiseksi Suomessa!”

Arvoisa rouva puhemies! Tähän on helppo vastata, että olen huomenna vastaan ja toivottavasti mahdollisimman moni täällä tulee olemaan samalla tavoin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Päivärinta.

14.44 Susanne Päivärinta kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokainen, joka kuuntelee salin vasemman laidan puhetta, ymmärtää nopeasti, että hallituksen talouspoliittinen linja on selkeä, oikea ja vastuullinen. [Piritta Rantasen välihuuto] Yhdeksän miljardin euron sopeutusohjelma on välttämätön. Se on välttämätön Suomen velkakierteen katkaisemiseksi.

Mutta sen sijaan SDP:n pomppulinjasta ei saa mitään selvää. Minne te pomppaatte seuraavaksi? Te olette vastustaneet, niin kuin tänään ollaan kuultu, puolitoista vuotta kaikkia hallituksen työmarkkinauudistuksia ja sopeutuksia, mutta nyt te kiittaatte ne kaikki. Ja sitten SDP otti uuden pompun — vai pitäisikö sanoa, että pomppasitte menneisyyteen — kun teidän varapuheenjohtajanne Mäkynen ilmoitti, ettei talouden tasapainottamisella olekaan enää kiirettä. Ei ole kiirettä! Hän ilmoitti, että velkaa voidaan ottaa surutta lisää. Todellako? Tämmöisessä SDP:läisessä pomppulinnassa, kuulkaa, kannattaa olla varovainen. Siellä saattavat päät kolahtaa yhteen ennen kuin yhteinen suunta löytyy. Teidän pomppulinnanne on pumpattu niin täyteen ilmaa, että siellä ei ole mitään, [Puhemies koputtaa] mihin tarttua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tuppurainen.

14.45 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tässä on kohta kolme tuntia käyty keskustelua eikä vieläkään, ei vieläkään, ole saatu vastausta siihen yksinkertaiseen, jo SDP:n ryhmäpuheenvuorossa esitettyyn ja täällä useaan kertaan toistettuun kysymykseen, että kävisikö teille, ministeri Purra, se, että sairaaloiden päivystykset, sairaalapalvelut voitaisiin turvata sillä, että te löytäisitte rahoituksen näistä joululahjarahoista, kuten te itse olette viitanneet.

Täällä perussuomalaisten ryhmäpuheenjohtaja puolusti kovasti ampumaratoja näissä joululahjarahoissa. Ne ovat kiistämättä tärkeitä, mutta onko niin, pääministeri Orpo, että myös teidän arvomaailmassanne on tärkeämpää turvata ampumaratojen toiminta kuin ottaa näistä joululahjarahoista ja suunnata ne varat sairaalapalveluiden, sairaaloiden yöpäivystysten turvaamiseen? Kun tämä huomisaamun äänestys on nähtävästi hallituspuolueille erittäin kiusallinen — siitä kertoo se, että monet hallituspuolueiden kansanedustajat ovat jo nyt kertoneet, että eivät voi äänestää esityksen puolesta — niin eikö tämä SDP:n ehdotus kelpaisi? [Puhemies koputtaa] Pelastetaan sairaaloiden palvelut ja otetaan ne rahat näistä joululahjarahoista. Voisitko nyt vastata tähän kysymykseen? [Ben Zyskowiec: Löytyykö sieltä ampumaradoilta se henkilökunta?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Purra.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

14.47 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun olen tässä useassa puheenvuorossa kuvannut sitä, että todennäköisesti voi olla mahdollista, että hallitus joutuu tekemään lisätoimia, niin kysymys siitä, onko hallitus peruuttamassa jostakin toimesta, jota te milloinkin vastustatte täällä salissa, ei ole kovin järkevä. Ei, me emme peruuta meidän tekemistämme päätöksistä. Sen sijaan olemme hyvin todennäköisesti siinä tilanteessa, että joudumme vielä uudelleen käymään eri sektorit lävitse ja katsomaan, mistä olisi vielä mahdollista säästää ja sopeuttaa. Se ei ole helppoa varsinkaan niukan kasvun oloissa. Me emme tule kiristämään verotusta, jolloinka suoraan käyttötaloudesta tehtävät menoleikkaukset ovat se ainoa mahdollisuus. Mutta kuten useat täällä ovat puhuneet, tämä ei ole kuitenkaan ratkaisu niihin meidän perinpohjaisiin ongelmiin, joita ei ratkaista ilman sitä, että me kykenemme saavuttamaan talouskasvua ja saamaan uudistettua tämän yhteiskunnan rakenteita sillä tavalla, että tämä meidän 17 vuotta jatkunut alakulo saadaan käännettyä.

Minä toivoisin, että kun oppositio voimakkaasti puhuu kasvutoimista ja kasvupolitiikasta ja samaan aikaan te tiedätte, että 17 vuotta tämä on ollut ongelma, että käytännössä reaalista bruttokansantuotteen kasvua ei maassa ole ollut, niin pystyisitte myös lähestymään tätä tilannetta siitä lähtökohdasta sen sijaan, että teette silläkin voimakasta hallitusta syylistävää oppositiopolitiikkaa. Jos te olette sitoutuneita yhdeksän miljardin kokonaisuuteen, jos te olette sitoutuneita velkasuhteen vakauttamisen tavoitteeseen, niin teidän vaihtoehtonne pitäisi olla uskottava. Mutta kuten täällä on moneen kertaan todettu, tällä hetkellä se ei sitä ole.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pääministeri Orpo.

14.48 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta edustaja Väyrynen käytti asiantuntijana erittäin hyvän puheenvuoron tästä sairaalakysymyksestä. [Aki Lindén: Voisin täydentää sitä hiukan!] Yhtään sairaalaa ei olla lopettamassa. Yhtään terveyskeskusta ei olla tällä päätöksellä sulkemassa. Yhtään päivystystä ei olla lopettamassa. Neljässä toimipisteessä päivystystä rajataan 22—07 välisenä aikana ja kahdella toimipisteellä tehdään muutoksia yöpäivystykseen. Pysyttäisiinkö kuitenkin tolkuissaan siinä, mitä täällä puhutaan, eikä pelotella liikaa ihmisiä? Suomessa terveyspalvelut tulevat jatkossakin toimimaan. Meillä on suuria haasteita siinä, että me nyt rakennamme sitä sote-mallia, joka raamina annettiin meidän hallitukselle, ja joka päivä tehdään sen eteen töitä.

Mutta sitten kun kysyttiin arvomaailmasta, niin kyllä kaksi sanaa on ylitse muiden tällä hetkellä, ja ne ovat ”turvallisuus” ja ”talous”. Turvallisuus — on jokaiselle selvää, että siitä pitää huolehtia. Minusta on uskomatonta, että pistetään nyt ampumaratoja ja sairaalapalveluita rinnakkain, kun meidän täytyy huolehtia meidän turvallisuudesta, ja maanpuolustustyö on osa sitä. [Suna Kymäläisen välihuuto] Kun meidän täytyy ne terveyspalvelut ja sosiaalipalvelut hoitaa sillä, että meidän talous on kunnossa, se kasvaa, eikä me velkaannuta, koska se velka tuhoaa meidän tulevaisuuden hyvinvointipalvelut. Se, että meillä on talous kunnossa, on se elementti ja työväline, jolla me huolehditaan hyvinvoivasta Suomesta myös jatkossa. Teiltä puuttuu se näkemys siitä, [Piritta Rantanen: Meillä on erilainen näkemys!] miten talous saadaan kuntoon ja tasapainoon. — Teidän vaihtoehtonne on edelleenkin velka ja verot.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

14.50 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos olisi kaksi minuutin puheenvuoroa, keskittyisin toisessa siihen 12 miljardin asian sopeutukseen, mutta nyt kun tämä sairaalakeskustelu tässäkin on tullut esille, joudun puuttumaan siihen.

Omassa puheenvuorossani viime viikolla kerroin vähän samaan tapaan kuin edustaja Väyrynen täällä, että aikanaan Suomessa oli 28 aluesairaala, ja on totta, että tällä hetkellä niistä kymmenessä on edelleen päivystys. Kolme tulee jäämäänkin, eli HUSin kolme: Hyvinkää, Porvoo ja Lohja, ja sitten meillä on tämä seitsemän ongelma, minkä te tuossa äsken totesitte: Kemi, Savonlinna, Iisalmi, Varkaus, Salo ja Oulainen. Mutta nyt kysymys on siitä, että nämä jäljelle jäävät sairaalat ovat suhteellisen isoja, entisiä aluesairaaloita, ja on perusteltua, että niissä päivystys jatkuu myös yöaikana. Kysymys ei siis ole siitä, että ollaan aikanaan pienten terveyskeskusten päivystyksiä ja todella pienten sairaaloiden päivystyksiä... — joista muuten Pietarsaassa päivystys tulisi jatkumaan, vaikka se on kaikkein pienin näistä, jostain syystä, no sehän on tämä sipsi- ja nikotiinipussiasia. Kysymys on nyt ihan oikeasti siitä, että ei ole mitään perusteita, eikä sitä [Puhemies koputtaa] 26 miljoonan euron säästöä sieltä löydy. Tunnen teidät molemmat siellä ja tiedän, [Puhemies: Aika!] että tekin olette sitä mieltä, ei valtiontalouden tasapainotuksen kannalta tämä ole millään lailla välttämätön asia, [Puhemies koputtaa] mutta nyt on tullut arvovaltakysymys tässä. Miettiä vielä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nieminen.

14.52 **Mira Nieminen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen katse on tiiviisti tulevaisuudessa, siinä, mihin rahamme riittävät. Kun maksajia on aina vain vähemmän, on huolehdittava, että myös tulevaisuuden ihmisillä on hyvinvointia ja palveluja saatavilla.

Vuoden 25 talousarvion keskeisiä tavoitteita on siis palveluiden turvaaminen. Hallitus panostaa erityisesti turvallisuuteen, sosiaali- ja terveydenhuoltoon, työllisyyteen ja koulutukseen monien uudistusten avulla. Nämä muodostavat suomalaisen yhteiskunnan perustan, ja niiden jatkuvuus on ensisijaista. Suhdanteille emme voi mitään. Suomen kasvuun eivät ole edelliset hallitukset pystyneet vaikuttamaan, vaan se on ollut kituliasta viimeiset vaajaat 20 vuotta. Ruotsi ja Yhdysvallat menevät menojaan.

Missä ovat olleet kasvutoimet silloin, tai uudistukset, jotka huomioivat väestön kehityksen tai käytettävissä olevat varat? Työllisyysvaikutukset viime hallituskaudella eivät kasvattaneet itse työn määrää, vaan olivat tempputyöpaikkoja sitäkin enemmän. Hallitus tekee rakenteellisempia uudistuksia nyt. Tarvitsemme maahan lisää työtä ja työpaikkoja, joten tätä tukevat toimenpiteet hallituksen ohjelman mukaan ovat äärettömän tärkeitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Haatainen.

14.53 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämä 50 000 työllisen menetys on valtavan iso kysymys, ja siihen tämä kaikki nyt perustuu. Hallituksen tulevalta talousarvioesitykseltä on pohja pois. Se tarkoittaa sitä, että teillä hallituksella on nyt kolmen miljardin aukko tässä sopeutussuunnitelmassa. Piti tulla 100 000 työpaikkaa lisää, joka olisi ollut kaksi miljardia euroa lisää kassaan rahaa, ja nyt tähän on mat-

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

kaa 150 000 työllistä. Kyllä politiikkaa pitää tehdä ajassa, ja jos tässä ajassa työttömyysluvut ovat tätä luokkaa ja työllisyysaste laskee... Edellinen hallitus sai työllisyysasteen historiallisen korkealle tasolle, ja siitä olisi hyvä ollut lähteä viemään eteenpäin kestäväää talouspolitiikkaa.

Kiinnitin huomiota tuossa pääministerin puheenvuorossa siihen, kun sanoitte, että aikuiskoulutustukeen ei ole rahaa. Me emme olisi lopettaneet aikuiskoulutustukea ollenkaan, sillä sehän kerättiin palkansaaajilta ja työnantajilta työttömyysvakuutusmaksuilla. [Puhemies koputtaa] Aivan pieni osa niistä suunnattiin aikuiskoulutustukeen, ja se olisi pitänyt säilyttää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Zyskowicz.

14.54 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olemme kuulleet paljon sosiaalidemokraattien ja keskustan kritiikkiä hallituksen miljardileikkauksista sote-palveluista, ja nyt kun katsomme näiden kahden puolueen vaihtoehtobudjetteja, niissä ei ole uutta rahaa hyvinvointialueille euroakaan, siis ei euroakaan. Teidän vaihtoehtobudjeteissanne te annatte hyvinvointialueille ne rahat, jotka hallitus niiltä säästää vähentämällä niiden tehtäviä esimerkiksi hoitotakuussa ja hoitajamitoituksessa. Ne te perutte ja nämä rahat annatte, mutta missä ovat ne sadat miljoonat, joita hyvinvointialueet tarvitsisivat esimerkiksi sen vuoksi, että te haluatte lykätä tätä alijäämän kattamisvelvoitetta vuodesta 26 parilla vuodella eteenpäin? [Välihuutoja] Missä teidän vaihtoehtobudjetissanne ovat nämä rahat? Missä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

14.56 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei se, että alijäämän kattamisvelvollisuutta siirrettäisiin kahdella vuodella, vaadi yhtään lisää rahaa. [Oikealta: Ei vaadi mitään?] Ei tietenkään. Eihän se rahaa vaadi, vaan sehän tarkoittaa vain, että lähdetään taloutta tasapainottamaan järkevästi pitkäjänteisemmin niin, ettei tehdä paniikkiratkaisuja tässä tilanteessa, jossa kustannustaso on noussut ihan muista syistä kuin valtion syystä tai hyvinvointialueen syystä, siitä, että meillä on ollut yleinen inflaatio ja palkkaratkaisu on ollut historiallisen korkea. Ei niitä ole voitu lainsäädännöllä säätää, mutta ei se vaadi suoraan lisärahaa.

Toiseksi haluan sanoa sen, että kun hallituksen tavoitteet sinänsä ovat hyviä mutta kun tulokset ovat niin heikkoja, niin minusta kannattaisi suhtautua mieluummin positiivisesti opposition esityksiin. Vaikka pelkäisi, että oma perintö jääkin tosi pieneksi, niin kannattaa vaikka keskustan esityksestä ottaa esitys, että perintöverolle annetaan korotonta maksuaikaa. Täällä on monta muutakin hyvää esitystä. Nyt epäilen, että tässä taloustilanteessa ei muuten 50 miljoonan siirtäminen sinne tai tänne auta mitään, vaan pitäisi rohkeustasoa nostaa ja tehdä isompia järjestelmätason muutoksia, niin kuin meidän vaihtoehdossa esitetään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkinen.

14.57 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun hallitus ei kykene perustelemaan toimiaan tai heikkoja tuloksiaan asiaperustein, se hyökkää. Vain heikoil-

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

la oleva hallitus hyökkää, ja juuri niin nyt tekevät hallituspuolueiden edustajat aina pääministeriä myöten, ja te teette sen sen takia, että me emme puhuisi siitä, että teidän politiikkaanne on aidosti niin kuin epäonnistunutta, mitä tuloksiin tulee. Te olette syventäneet taantumaa, lisänneet konkursseja, työttömyyttä ja ihmisten hätää. Arvovalintojenne mukaisesti te suojelette varakkaita ja terveysbisnestä. Tosiasia on se, että yli puolet suomalaisista ei luota teidän politiikkaanne vaan päinvastoin kokee sen tekevän Suomesta huonomman maan elää. Kyky tarttua toimeen ja viedä asioita eteenpäin politiikassa on hyve, mutta kun päämäärätietoisuus muuttuu sokeudeksi nähdä tehtyjä virheitä ja kyvyttömyydeksi korjata niitä, olemme vaarallisilla vesillä. Hallituspuolueet ovat juuri jakaneet kymmeniä miljoonia joululahjarahoja tässä hyvin poikkeuksellisessa tilanteessa [Puhemies koputtaa] samaan aikaan, kun päivystyksiä rajoitetaan. Eikö näitä rahoja voisi nyt harkita uudelleen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ingo.

14.58 **Christoffer Ingo r** (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Finlands ekonomi har länge varit i obalans och vi har alltför länge levt över våra tillgångar. Vi har hållit fast vid strukturer som på sikt är omöjliga att behålla och man har ökat byråkratin. Vi har tvingats höja skatter och ta pengar av framtiden. Men här är ju regeringens budget ett steg i rätt riktning. Att inte anpassa kostnaderna efter inkomsterna skulle ha varit oansvarigt, och det tycker ju också de flesta av oppositionens skuggbudgetar då man läser dem.

Arvoisa puhemies! Syksyn aikana olemme joutuneet työstämään useita lainsäädäntöpaketteja, joiden odotetaan vievän Suomea oikeaan suuntaan: hallituksen työmarkkinauudistukset, uusi korjattu rakennuslaki, kasvua ja vientiä tukeva infrastruktuurin investointipaketti sekä investoinnit peruskouluun, jossa valtionvelkamme takaisinmaksajat ovat paikalla. Mutta nyt eivät enää kuitenkaan riitä suunnitelmat, vaan ensi vuonna on käynnistettävä uusia rakennushankkeita, jos haluamme saavuttaa uutta kasvua. Kasvun aika on nyt.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

14.59 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä kun puhutaan paljon asioita, niin minulla on tässä Tilastokeskuksen lukuja työllisyydestä ja työttömyyden kehityksestä viimeisen puolentoista vuoden aikana. Työllisyysaste on kaksi prosenttia mennyt huonompaan suuntaan puolentoista vuoden aikana. Työttömyysaste on noussut puolitoista prosenttiyksikköä. Nyt meillä on 285 000 työtöntä tällä hetkellä ja 24 000 avointa työpaikkaa lokakuun lopussa. Eli jokaista avointa työpaikkaa kohti on 12 työnhakijaa. 12 työnhakijaa jokaista avointa työpaikkaa kohti. Eli työvoimatarjontaa tällä hetkellä on. Jos hallitus toimisi kasvun aikaansaamiseksi yhtä kiivaasti kuin se toimii leikkausten, sosiaaliturvan leikkausten ja työttömyysturvan leikkausten ja muitten asioiden leikkausten aikaansaamiseksi, niin ehkä kotimarkkinoiden luottamus olisi vähän parempi, rakentamista olisi pikkasen enemmän ja investoinnit, vihreät investoinnit olisivat lähteneet liikkeelle. Nyt näyttää siltä, että hallitus viivyttelee tällä puolella koko ajan. Miten on mennyt omasta mielestä, pääministeri Orpo?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wallinheimo.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

15.01 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkinen sanoi tuossa, että me hyökkäämme. Emme me hyökkää. Me vain ihmettelemme, että mikä se teidän vaihtoehtonne siellä on. Täällä edustajat puhuvat niin ristiin, että tässä itsekin menee kyllä ihan ristiin. Äsken edustaja Rantanen sanoi, että katsokaa niitä työntekijöitä siellä, jotka menettävät töitä Keski-Suomessa. No, te edustaja Rantanen, hyväksyitte esimerkiksi ansiosidonnaisen porrastamisen juuri teidän vaihtoehdossa. [Piritta Rantanen: Ei olla hyväksytty!] — Ei sitä ainakaan lue siellä lapussa, että se olisi takaisin sinne laitettu, niin kuin vasemmistoliitto esimerkiksi teki. — Tämä on aivan pöyristyttävää. Teidän teot ja puheet ovat tällä hetkellä täysin ristiriidassa. Edustaja Tuppurainen, hyväksyittekö te ansiosidonnaisen porrastamisen teidän vaihtoehdossa vai ette? Haluaisin tämän tietää, koska te puhutte tällä hetkellä täysin ristiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tuppurainen.

15.02 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei siitä tosiasiasa ole kenellekään minkäänlaista epäselvyyttä, että SDP on vastustanut kaikkia näitä heikkennyksiä tavallisten ihmisten toimeentuloon, työttömien, lapsiperheiden, eläkkeensaajien toimeentuloon, ja meidän vaihtoehtomme on yhdeksälle kymmenestä suomalaisesta parempi kuin tämä hallituksen heikko esitys. Yhdeksän kymmenestä suomalaisesta voittaa niin taloudellisesti kuin parempina palveluina, ja tämän me olemme onnistuneet tekemään esityksessä, jossa on kuitenkin sama talouden tasapainotus ensi vuodelle kuin hallituksella. Tämä me on tehty erilaisilla arvovalinnoilla. Olemme kohdistaneet menoja toisin, ja se mahdollistaa oikeudenmukaisemman lopputuleman ja politiikan suunnanmuutoksen, joka tarvitaan, koska enemmistö suomalaisista kokee nyt, että Orpon—Purran hallitus on viemässä Suomea väärään suuntaan, tekemässä Suomesta heikompa maata. Mutta selvää on sekin, että tämä teidän työllisyyspolitiikkanne täydellinen epäonnistuminen on aiheuttanut nyt uuden, miljardin kuopan ja vajeen valtiontalouteen, [Puhemies koputtaa] eikä sitä hetkessä korjata, mutta suunta on nyt meidän vaihtoehdossamme muutettu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tynkkynen.

15.03 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään sekä ministerit että hallituspuolueiden kansanedustajat ovat käyttäneet huomattavan osan puheajastaan arvostellakseen sosiaalidemokraattisen ryhmän vaihtoehtobudjettia epäjohtonmukaisuudesta. [Sinuhe Wallinheimo: Kyllä, se on niin huono!] Tulkitsen niin, että kun te ette arvostele vihreän eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjettia ettekä esimerkiksi keskustan vaihtoehtobudjettia, [Petri Honkonen: Varsinkaan sitä!] niin tekin nyt tunnustatte, että nämä linjat ovat johdonmukaisia ja ne, mitä olemme vastustaneet aiemmin, olemme ottaneet myös huomioon näissä omissa vaihtoehtobudjeteissamme. Se on tietysti hyvä kuulla, jos tekin jaatte tämän näkemyksen.

Olen tässä keskustelua seurattessa alkanut miettiä myös sitä, että jos haluaa sanoa jotain ilman, että siitä tulee sanomista, se kannattaa varmaankin sanoa ruotsiksi. [Naurua] Kukaan ei kiinnittänyt huomiota edustaja Löfströmin RKP:n ryhmäpuheenvuorossa esittämään ajatukseen, että Suomessa nettomaahanmuutto pitää saada 40 000 henkilöön vuodessa ja että saatavuusharkinnasta pitää luopua. Siis RKP istuu hallituksessa, joka ahkerasti kaikin toimin yrittää jarruttaa työhön johtavaa maahanmuuttoa, ja sitten tulee tänne pitä-

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

mään ryhmäpuheenvuoron, [Puhemies koputtaa] jossa on täysin eri linja. [Jani Mäkelä: On se kyllä kova!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen.

15.04 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Iisalmessa ja Jämsässäkin kannattaisi puhua ruotsia, niin siellä säilyisi yöpäivystys — näin se vaan on. [Naurua] — Edustaja Mäkelä, ei kannata tälle asialle nauraa, koska näinhän te olette päättämässä. [Antti Kurvinen: Perussuomalaiset sallii tämän!] Tämänhän te olette päättämässä.

Nyt jos puhutaan ihan tästä oikeasta budjetista, niin hallitus ottaa ennätysmäärän velkaa. Suomessa tilanne on toivoton. Täällä valtiovarainministeri on pyrkinyt taas koko päivän luomaan toivotonta näköalaa, pelkoa lisää. Sen sijaan tarvitaan toivoa. Tarvitaan näkymä siitä, että talous lähtisi jälleen kasvuun ja sen kautta pystyttäisiin sitten entistä paremmin näihin julkisen talouden vakaviin kestävyysvajeongelmiin vastaamaan. Mutta nyt näyttää siltä, että hallituksella ei ole tarvittavaa toimintakykyä tehdä tätä politiikkaa. Rivit ovat aivan sekaisin huomiseen äänestykseen mennessä. Ja mitenkäs sitten, kun edetään kohti ensi kevättä puoliväliriiheen, vasta hallituksen puoliväliin, ja nyt ollaan jo näin sekaisin? Silloin pitäisi pystyä tekemään niitä tärkeitä kasvutoimenpiteitä, joita tässä pääministerikin on kovaan ääneen kuuluttanut. Enpä oikein usko, että sellaista tullaan näkemään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning.

15.05 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen talouspolitiikka on jäätävän kylmää ja todellakin erkaantunut tavallisen ihmisen arjesta. SDP on esittänyt vastuullisen ja oikeudenmukaisen vaihtoehdon. Me osoitamme, että taloutta voidaan tasapainottaa ilman, että ne kaikista haavoittuvimmassa asemassa olevat ihmiset kärsivät ja heiltä viedään pohja pois. SDP keventäisi pieni- ja keskituloisten verotusta yli 500 miljoonalla enemmän kuin hallitus ja parantaisi arjen palveluita ja keventäisi yrittäjän taakkaa. Meidän vaihtoehdossamme yhdeksän kymmenestä suomalaisesta voittaa hallituksen esitykseen verrattuna.

Kun hallitus korottaa lääkkeiden hintoja, lisää asiakasmaksuja ja heikentää työttömyysturvaa, SDP:n vaihtoehto turvaa pienituloisten toimeentulon, tukee koulutusta ja vahvistaa ihmisten ostovoimaa. Tämä on sitä politiikkaa, joka rakentaa Suomesta paremman paikan elää. Pääministeri Orpo, kuinka monta suomalaista perhettä, eläkeläistä ja pienyrittäjää tämä hallitus on valmis uhraamaan väärillä arvovalinnoillaan?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkelä.

15.07 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän edustaja Honkoselle sanoisin, että hyvää poliittista retoriikkaa ja heittoja kannattaa arvostaa yli hallitus- ja oppositiorajojenkin. Tosiaan tässä tuli esille, että kyllähän me tiedämme, että oppositio ja SDP ovat vastustaneet useita asioita tässä salissa, [Antti Kurvinen: Entäs sairaalat, sairaalasotku?] se on tullut erittäin selväksi. Mutta kuten useita kertoja on todettu, niin te kuitenkin olette todellisuudessa hyväksymässä ne arvostelemanne asiat näissä omissa vaihtoehtobudjeteissanne. Te ette peru näitä sosiaaliturvan sopeutuksia, te ette peru työmarkkinatoimia. Eli te ette niitä todellisuudessa vastusta, te ainoastaan sumutatte äänestäjiä, kan-

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

saa, väittämällä, että te vastustatte niitä, mutta ette todellisuudessa tee eduskunnassa esityksiä, joilla te tulisitte ne kaatamaan. [Välihuutoja vasemmalta] Samaa sanoisin näistä teidän budjettipuheistanne: Te nakerratte eduskunnan arvovaltaa jatkuvasti arvostelemalla eduskunnan jakovarojen käyttöä. Te ette esitä vaihtoehtoja jakovarojen käytölle, vaan te ainoastaan arvostelette sitä.

Teidän omassa vaihtoehtobudjetissanne pistetään 50 miljoonaa euroa lisää kehitysapuun. Otettaisiinko sieltä nyt vaikka ne rahat sen sairaalaverkon pelastamiseen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

15.08 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kun tässä on puhuttu sanojen ja tekojen ristiriidasta, niin totean edustaja Mäkelälle sen, että te lupasitte ennen vaaleja, että perussuomalaiset eivät leikkaa pienituloisilta. Te lupasitte näin. Teille ei käynyt se, että leikkaatte pienituloisilta, ja nyt te täällä toteatte, että on pakko leikata pienituloisilta. Siinä on iso ristiriita, ja tämä leikkaaminen pienituloisilta tarkoittaa sitä, että 17 000 lasta putoaa köyhyysrajan alapuolelle. THL on arvioinut, että 27 000 työntekijää putoaa kolmen vuoden aikana köyhyysrajan alapuolelle.

Nyt on kysyttävä kyllä, arvoisa valtiovarainministeri: Milloin tämä pakko päättyy? Milloin se päättyy, koska köyhiä tulee enemmän kuin palkalla toimeen tulevia työntekijöitä tällä hetkellä? — Kiitos. [Markus Lohi: Poliitiikassa kannattaa olla varovainen, mitä lupaa!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen.

15.08 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä hallitus, kun te leikkaatte lapsilta ja nuorilta, te leikkaatte tulevaisuudelta. Samalla te jätätte myös entistä suuremman laskun maksettavaksi ja suuremmat ongelmat tulevaisuuteen. Olette toistamassa nyt ne 1990-luvun virheet, ne virheet, joista maksamme vielä tänä päivänä.

Tulevaisuudelta te leikkaatte myös silloin, kun te leikkaatte luontotoimista ja ilmastotoeista. Kun teemme vihreää siirtymää ympäristöstä huolehtien, se olisi suuri kasvun mahdollisuus Suomelle. Mutta investoinnit vaativat johdonmukaista ilmastopolitiikkaa, ja se hallitukselta puuttuu. Päinvastoin, te olette peruuttelemassa monista ilmastotoimista. Sen sijaan, että hallitus loisi vihreiden ratkaisujen markkinoita, te edelleen suuntaatte miljöönatolkulla rahaa fossiilisiin tukiin. Eikö jo nyt olisi aika suunnata nuo ympäristölle haitalliset tuet muuhun toimintaan niin, että voimme myös kasvattaa vihreitä markkinoita?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Perholehto.

15.10 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! En tiedä, onko niin, että hallituspuolueilla on kyvyttömyyttä lukea vai haluttomuutta ymmärtää lukemaansa, [Antti Kurvinen: Sekä että!] mutta jos katsoo SDP:n vaihtoehtobudjettia, niin ne painotuserot, joita me teemme talouspolitiikassa, ovat miljardiluokkaa erilaisia kuin mitä ne ovat teidän budjetissanne. Sen takia tämä keskustelu siitä, että me hyväksyisimme kaiken, mitä te teette, on minusta jotenkin vähän naurettavaa, koska se kertoo oikeastaan ennen muuta siitä, kuinka kova hätä teillä on piilottaa niitä vaikutuksia ja niitä toimia, joita te itse omalla politiikallanne olette ajamassa eteenpäin.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

Haluaisin kuitenkin edelleen kysyä, valtiovarainministeri Purra, teiltä sitä, minkä itse nostitte esiin, kuten täällä tänään salissa on useamman kerran kerrottu: Te olette sanonut, että on ongelmallista, että näitä joululahjaroja jaetaan. Tiedän myös, että hallituspuolueissa on muita kansanedustajia, jotka ovat esimerkiksi luonnehtineet tätä veronmaksajia halventavaksi perinteeksi. Ettekö todella voisi harkita, että sairaalaverkkoa [Puhemies koputtaa] tällä 50 miljoonalla eurolla avitetaan?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen.

15.11 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tietysti totta se, mitä kokoomus ja perussuomalaiset ovat täällä todenneet, että hyvinvointialueiden taloushan on ihan ydinjuttu meidän koko valtion budjetin hallinnan näkökulmasta. Keskusta ei koskaan ole väittänyt, että vuonna 2021 laadittu lainsäädäntö olisi täydellinen, vaan sanoimme jo silloin, että jatkokehittämistä pitää tehdä. Valitettavasti tällä kaudella mitään jatkokehittämistä ei ole tapahtunut. On oltu toimetttömiä, on pakoiltu vastuuta, syytely edellistä hallitusta ja joulupukkia ja ties ketä, [Naurua] ja sitten jos on tehty joitakin toimenpiteitä, ne ovat olleet väärinä. Tulee kyllä lisää rahaa hyvinvointialueille, mutta ei niin paljon kuin indeksissä kustannukset nousevat. Kytäämistä, valvontaa, paperisotaa valtiovarainministeriön kanssa on kyllä lisätty. Keskusta on esittänyt kymmeniä konkreettisia aputoimia hyvinvointialueille, mutta yksikään niistä ei ole teille, arvoisa pääministeri, kelvannut.

Rouva puhemies! Nyt päivän avainkysymys on, pääministeri Orpo: Miten te ratkaisette sairaalasoitkun, jonka hallituksenne on kehittänyt? Miksi, pääministeri Orpo, valtiovarainministeri Purra, vaikenette siitä, että hallituspuolueet ovat menettämässä toimintakykynsä [Puhemies koputtaa] ennen vaalikauden puoliväliä? Hallituksen esitys saattaa kaatua huomenna. [Puhemies: Aika!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

15.12 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen tiekarttaan on tullut nyt kyllä jyrkkiä mutkia, ja juna ei enää tunnu pysyvän raiteillaan. Uusin mutka matkaan tuli tässä sairaalaverkkoasiassa, mistä huomenna äänestetään, ja näiden mutkien vuoksi hallituspuolueiden edustajat koettavat jatkuvasti hyökätä tänne puolen salia, jotta huomio kiinnittyisi ihan muihin asioihin.

Hallitus lupasi 100 000 uutta työllistä. Nyt on kuitenkin menty pahasti pakkasen puolelle. Ovatko ne niitä työministerinkin monesti esille ottamia piilotyöpaikkoja, koska todella hyvin tuntuvat olevan kyllä piilotettu? Eli hallituksen suurimpien työmarkkinauudistusten työllisyysvaikutukset: työrauha nolla, paikallinen sopiminen nolla, sovittelijajärjestelmä nolla.

Suomi tarvitsee kasvua, ja kasvutoimetkin ovat jääneet nyt laihoiksi. Tarvitsemme pitkäjänteistä teollisuuspolitiikkaa yli hallituskausien, muuten emme pienenä maana, käytännössä täällä saarivaltiona, tule pärjäämään. Nyt hallituksen olisi mielestäni syytä olla nöyryä, ja tulisi löytyä nöyryyttä, ja miettiä näitä kaikkia toimenpiteitä uusiksi, koska uhkaa käydä niin, että emme pääse kasvuveturin viimeiseen vaunuun edes mukaan, vaan tullaan resiinalla perässä.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

15.13 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus kehui, että nuoret tulevat kiittämään teitä tästä politiikasta, jota te toteutate. Tämä väite ihmetyttää minua edelleen kovasti. Miten lapsikäyhyyden lisääntyminen ja koulutuksesta leikkaaminen ovat asioita, joista luulette nuorten teitä kiittävän? Hallitus joko ei ymmärrä tai sitten teitä ei kiinnosta, mitä teidän politiikkanne tekee ihmisille. Esimerkiksi häätötilastot ovat hälyttäviä. Leikkaatte asumistukea, suojaosia olette leikanneet ja asumisneuvonnan resursit olette puolittaneet. Tämän seurauksena monet ihmiset eivät saa apua eikä heillä ole varaa asua enää omissa kodeissaan eikä häätöuhkaankaan saada tarpeeksi ajoissa apua. Se ajaa ihmisiä kadulle ja kodittomiksi. Samoin SPR on raportoinut ruoka-avun tarpeen noususta. Siellä käy jopa lapsia yksin ilman aikuisia, heillä on nälkä. Teitä ei myöskään ilmeisesti hetkauta ilmastonmuutos tai luontokato, koska näille asioille ette ole valmiita laittamaan painoarvoa budjetissanne. Ja te uskotte silti, että nuoret tulevat teitä kiittämään. Mitä nuorille jää?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vielä edustajat Väyrynen, Räsänen ja Lohi, sen jälkeen ministeri Purra ja sen jälkeen pääministeri.

15.15 **Ville Väyrynen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Vielä tähän, kun viittasin edellisessä puheenvuorossani siihen, kuinka 2000-luvun alussa lähdettiin karsimaan päivystysverkkoa ympäri Suomen. Siis varmasti voidaan turvallisesti sanoa, että kymmeniä pisteitä, todennäköisesti yli sata, on kokenut jonkunnäköisen supistuksen. Ne eivät ensisijaisesti liittyneet rahaan, vaan ne ensisijaisesti liittyivät toiminnallisuuteen, lääketieteen kehitykseen... [Suna Kymäläisen välihuuto] — Saanko minä puhua, edustaja Kymäläinen, rauhassa loppuun? — Silloin lähdettiin keskittämään päivystyksiä yhteispäivystyksiin, tuli akuuttilääketiede ja huomattiin se synergiaetu, mikä on. Me ei eletä enää aikaa vuosituhannen alussa, vaan nykyään vaaditaan päivystyspisteitä, sitä, että siellä on yhteys konsultaatioon, siellä on yhteys tutkimuksiin, siellä on yhteys kollegoihin. Me ei eletä sitä aikaa enää. Se on aloitettu 2000-luvun alkupuolella, ja se on mennyt hyvin määrätietoisesti koko ajan eteenpäin. Nyt kun tulivat hyvinvointialueet, ne tiivistävät palveluverkkoa entisestään, mikä on täysin loogista. Ihmettelen sitä, että te olette säikähtäneet sitä, että me siirrytään 300 järjestäjästä 21:een ja että yleensäkin palveluverkko tiivistyy. Se on luonnollinen, toivottu jatke tälle prosessille. — Kiitos. [Aki Lindén: Salossa kaikki ne asiat ovat kunnossa!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

15.16 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmaan mielenkiintoisin keskustelu tänään todella liittyy siihen, mitä tapahtuu huomenna tässä äänestyksessä liittyen tähän sairaalaverkon karsintaan. [Antti Kurvinen: Juuri näin!] Sehän on kaikkien mielen päällä. Ja siitä on kyllä sanottava, kun näitä käännteitä on seurannut ja on yrittänyt pysyä perässä, niin kuin totesin jo ryhmäpuheenvuorossani, että tästä juusoilusta ei kyllä kukaan ymmärrä yhtään mitään.

Uskoisin, että aika moni hallituspuolueiden kansanedustajakin on huuli ymmyrkäisenä, että mitäköhän tässä on tapahtumassa. Nyt siellä sitten värkkäillään erilaisia lausumia,

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

mutta yksikään päivystys ei pelastu milläkään lausumalla. [Antti Kurvinen: Tämä on totta!] Jos hallitus haluaa nämä päivystykset pelastaa, niin se toteaa, että vedetään tämä pois ja otetaan tarvittavat säästöt sitten esimerkiksi näistä joululahjarahoista. Tämä olisi täysin järkevää. Tämä voitaisiin täällä ihan yhteisesti tehdä ja antaa suomalaisille myönteinen joululahja. Tässä asiassa tarjoamme nyt yhteistyön kättä. Emmekö me voisi tämän yhdessä tänään täällä tehdä? [Tytti Tuppurainen: Kelpaisiko tämä? — Aki Lindén: Lausumien sijaan!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

15.17 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Väyrynen kuvasi tuossa ihan hyvin sitä kehitystä, mitä on tapahtunut, mutta sitä en ymmärrä, että kun me luotiin itsehallinnolliset alueet, 21, niin miksi pitää lähteä näinkin tarkkaan mikromanageraamaan hallituksen taholta, vaan annettaisiinko vapaus siellä miettiä sillä yleiskatteellisella rahalla, mikä on järkevää?

Ja sitten otan esille semmoisen yhteisen ongelman. En syytä hallitusta mistään, mutta haluan nostaa tällaisen ongelman esille, että kun te säästät nyt tämän hoitotakuun jatkamisella kahdesta viikosta kolmeen kuukauteen, 95 miljoonaa euroa leikkaatte pysyvästi rahoitusta, niin eihän se tarkoita sitä, että kun hoitotakuu pitenee, ettei näitä ihmisiä tarvitse enää hoitaa. Sinä vuonna, kun tämä pitenee, tietenkin vähemmän tarvitaan resursseja, koska vähemmän hoidetaan, mutta sen jälkeen, kun se on siirtynyt kolmeen kuukauteen, niin sen jälkeenhän — kun se hoitotakuu on pysyvästi kolme kuukautta noin teoreettisesti — siellähän joudutaan ihan yhtä lailla hoitamaan niitä ihmisiä, eikä se säästä yhtään mitään.

Kysyn teiltä, valtiovarainministeri Purra: oletteko samaa mieltä tästä ajattelusta, että se on vain se yksi vuosi, joka tuo ehkä säästöjä, mutta sen jälkeen se ei tuokaan, jos ollaan kolmessa kuukaudessa [Puhemies koputtaa] hoitajajonoissa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Purra. — Jos tämä on loppupuheenvuoro, niin sitten voi olla viiden minuutin puheenvuoro, ja sitten mennään puhujalistaan.

15.18 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa rouva puhemies! Vielä näitä viimeiseksi tulleita kysymyksiä ja muutama huomio.

Tuosta edustaja Räsänen äskeisestä puheenvuorosta. Kuten tuossa päävastauksessani kin totesin, niin tuo teidän henkilöön menevä toimintanne, oli kyse sitten sosiaali- ja terveysministeristä tai jostain muusta hallituksen ministeristä, on kyllä aika merkillistä. Teidän ryhmästänne on tämänkin viikonlopun aikana esitetty vaikka minkälaisia kannanottoja sen suhteen, mitä tuollainen puhe voi saada aikaiseksi, mutta te syyllistytte siihen itse asian jatkuvasti. Voin taata teille sekä omasta puolestani että sosiaali- ja terveysministerin puolesta, että me kyllä saamme aika paljon tätä palautetta ja siitä huolimatta olemme täällä hallituksessa.

Sosiaalidemokraattien suunnalta kysyttiin, että kuinka kauan tämä kestää, milloin tämä loppuu. Valitettavasti näyttää tosiaan siltä, että tämä ei ihan heti lopu. Mikäli tehtäisiin sellaisia toimia, joita te olette esittäneet, sopeuttamisesta ei varmasti tulisi loppua lainkaan, mutta tällä hetkellä näyttää, että seuraava hallitus — riippumatta siitä, minkälaisia puolueita siellä on — joutuu tekemään vähintään samanlaista sopeuttamista kuin tämä hallitus.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

Ja senkin jälkeen se, että jatkossa tulot ja menot varsinkin käyttötalouden osalta olisivat lähempänä tasapainoa, edellyttää sitä, että jatkuvasti on kyettävä priorisoimaan ja tekemään valintoja siitä, mihin niitä resursseja käytetään yhteiskunnassa, jossa työikäisen väestön määrä vähenee ja vanheneminen on edelleen vahvaa, ja sitä olen pyrkinyt täällä salissa useaan kertaan kuvaamaan. Oppositiossa on fiksuja poliitikkoja, jotka varmasti ymmärtävät, että tämä sama tilanne on teidän edessänne, jos te olette hallituksessa. Ja sen takia, kun vaihtoehtoja rakennetaan, niissä olisi ehkä tässä vaiheessakin hyvä se muistaa, jotta ei tule sitten turhia yllätyksiä.

90-luvun lamaan ja siinä tehtyihin päätöksiin on viitattu useissa puheenvuoroissa. Nyt juuri olemme tilanteessa, jossa me voimme vielä aika vapaaehtoisesti tehdä näitä toimia eli aktiivisesti tehdä sopeuttamistoimia sen sijaan, että me olisimme ajautumassa esimerkiksi rahoituksen osalta täysin päin seinää, jolloin joku muu kertoo meille, mitä meidän tulee tehdä. Mikäli teille on epäselvää, minkälaisia toimia esimerkiksi finanssikriisin aikaan Kreikassa jouduttiin tekemään sosiaaliturvan ja monen muun toimen osalta, niin kannattaa tutustua. Silloin ei puhuta muutaman euron leikkauksista vaan merkittävistä, useiden kymmenien prosenttiyksiköiden leikkauksista — ja me emme ainakaan halua joutua tähän. Luottoluokittaja on jo herännyt Suomen vaikeaan tilanteeseen ja heikentänyt meidän näkymiä. Tiedätte, että me olemme alijäämämenettelyn osalta aivan veitsenterällä. Ja toisaalta meidän tavoitteemme velkasuhteen vakauttamisesta ei mielestäni ole liian kunnianhimoinen. Totta kai meidän olisi hyvä tavoitella sitä, että velkasuhde saadaan laskuun.

Edustaja Honkonen väitti, että täältä ei ole tullut taas mitään positiivista ja että on ainoastaan kurjuutta ja ankeutta jaettu. [Antti Kurvinen: Leikkuulauta!] Päinvastoin, olen tänäänkin puheenvuoroissani kuvannut niitä valopilkkuja, joita meillä on ja jotka ovat lisänneet esimerkiksi palkansaajaperheiden ostovoimaa, kun reaaliansiot ovat pitkästä ajasta nousussa: minkälaisia näkymiä on investoinneissa, yritysrahoituksen kysynnässä ja niin edelleen. Mutta yleensä kun täältä niitä kerrotaan, teidän vastaanottonne on täysin sitä vastaan. Me emme saisi viitata siihen, mitä ennustelaitokset lupaavat ensi vuodelle, me emme saisi viitata näihin positiivisiin näkymiin. Me emme saisi teidän mielestänne viitata heikkoon suhdanteeseen, jonka kanssa hallituksen toimilla ei ole mitään tekemistä. Keskustasta on tänäänkin tullut paljon erinomaisia puheenvuoroja erityisesti valiokunnan puheenjohtaja Lohelta ja monelta muulta sieltä takarivistä, mutta täytyy sanoa, että te kaksikko siinä — teidän puheenvuoronne eivät ole olleet millään tavalla rakentavia. [Naurua — Suna Kymäläinen: Tämäkö ei ole henkilöön käyvää!]

Haluan sanoa myös sen, että IMF ja komissio ovat hallituksen talouspolitiikan peruslinjaa kiittäneet, [Välihuutoja vasemmalta ja keskeltä — Suna Kymäläinen: Pata kattilaa soimaa!] ja lähtökohtahan on se, että IMF esimerkiksi on sitä mieltä, että finanssipolitiikan linja ja sopeuttaminen on täysin välttämätöntä. Mutta sama taho on sitä mieltä, että sitä pitäisi tehdä enemmän — ei siis vähemmän vaan enemmän sopeuttamista — samaan aikaan, kun lisätään kasvua helpottavia toimia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen, poikkeuksellisesti vastauspuheenvuoro — vain yksi — tähän väliin. Ja sen jälkeen pääministeri.

15.23 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä valtiovarainministerin kommentti minulle ja edustaja Honkoselle, niin kuin tulkitsin, kertoo sen, että valtiovarainministeri, perussuomalaisten johtaja Purra on täysin hukannut sen, mistä

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

demokratiassa ja parlamentarismissa on kysymys. [Vasemmalta: Sivistyksen!] Opposition tehtävä on haastaa teidän politiikkaanne. Minä en ole koskaan arvostellut teitä henkilönä. Te olette oikein mukava ja fiksu ihminen, mutta teidän politiikkaanne on täysin väärää ja se, että te pelottelette ihmisiä leikkuulaudoilla ja saksilla. Ja nyt sitten te käytte täällä persoonani kiinni, edustaja Honkosen persoonaa kiinni, kun se kritiikki osuu liian taitavasti. Ette taaskaan voinut kertoa sitä, pelastatteko te näiden pienempien kaupunkien päivystykset. Vaikenette siitä. Oma eduskuntaryhmämme on täysin sekaisin, ja käytte sitten minun ja keskustan kansanedustaja Petri Honkosen henkilöön.

Ja totean sen, puhemies, että tulen kuitenkin tästä perussuomalaisten parlamentarismia vähättelevästä tyylistä huolimatta jatkamaan edelleen opposition tehtävää demokratiassa eli haastamaan tätä kokoomus—perussuomalaista hallitusta. [Petri Honkonen: Tätä on kokoomuksenkin ryhmässä liikkeellä mediatietojen perusteella.]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pääministeri Orpo.

15.24 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Taas nähtiin totaalisen väärinymmärtämisen mallisuoritus, ei teidän persoonaanne kukaan puuttunut. [Välihuutoja] Edustaja Tuppurainen näytti pitävän tästä teidän kommentistanne, mutta ei teidän persoonaanne kukaan ollut puuttunut, ei sellaista kannata väittää täällä. Se, mitä valtiovarainministeri minun tulkintani mukaan sanoi, oli se, että teidän puheenvuoronne ovat kriittisiä eivätkä tuo mitään lisäarvoa tähän keskusteluun. [Välihuutoja vasemmalta ja keskeltä] Oppositiossa voi tehdä politiikkaa fiksusti, kuten esimerkiksi valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Markus Lohi. Ottakaa esimerkkiä hänestä, miten tehdään fiksusti oppositiopolitiikkaa: voidaan olla eri mieltä ilman, että vääristellään kaikkea. [Välihuutoja vasemmalta ja keskeltä]

Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Suomen talouden tilanne on edelleenkin äärettömän vakava, äärettömän vakava. Meidän velkaantuminen on kovaa luokkaa, talouskasvua ei ole ollut 15 vuoteen, paitsi Sipilän hallituksen aikana parin kolmen vuoden ajan, joka kantoi myöskin Rinteen—Marinin hallitusta, ne uudistukset, jotka silloin tehtiin, mutta käytännössä talous on junnannut paikallaan viitisentoista vuotta. Hallitus on käynyt määrätietoisesti sekä velkaantumisen että puuttuvan kasvun kimppuun, ja se edellyttää sitä, että julkista taloutta sopeutetaan eli leikataan. Sen lisäksi tehdään kasvua edistäviä toimia.

Jokainen varmasti ymmärtää sen — ja minä ymmärrän oppositiopolitiikan tekemisen — että meidän geopolitiittinen tilanteemme on tällä hetkellä äärettömän vaikea. Sota Ukrainassa, Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa jatkuu, nyt jo kolme vuotta on mennyt, ja sillä on valtavat vaikutukset. Kun viime hallitus aloitti, niin me olemme yhdessä tukeneet Ukrainaa yli kolmella miljardilla eurolla, me olemme käyttäneet ja käytämme miljardeissa lisää rahaa puolustukseen sekä kansallisen turvallisuuden vahvistamiseen. Ne ovat tietenkin pois jostain muualta, se on ihan selvä. Samaan aikaan meidän keskeiset vientimarkkinat, kuten Saksa esimerkiksi, junnaa paikallaan, koko euroalue, joka on puolet meidän vientimarkkinasta.

Mutta me emme ole jääneet odottelemaan sitä, josko se kasvu sieltä sitten alkaisi, vaan siksi me ollaan tehty merkittäviä historiallisia uudistuksia työmarkkinoille, sosiaaliturvaan, me laitamme miljardin koulutukseen, tutkimukseen, innovaatioihin, tuotekehitykseen ja myöskin, kuten todettu, puolustukseen ja sisäiseen turvallisuuteen. Ja nämä uudistukset, kun se kasvu lähtee liikkeelle, tukevat talouden kasvua. Me ollaan tehty paljon sen eteen, että puhtaan siirtymän investoinnit lähtevät liikkeelle. Ja tässä nyt päästäänkin sii-

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

hen, että nyt niitä merkkejä on, [Anne Kalmarin välihuuto] eikä pelkästään ihan pieniä merkkejä. Googlen jättimäiset maakaupat Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuuseen, erinomaisia uutisia, tai ensimmäinen alumiinitehdas Eurooppaan 30 vuoteen Kokkolan seudulle, 4—5 miljardin hanke. Se on juuri sitä vihreää siirtymää. Toki sekin saastuttaa, mutta miljoonia tonneja vähemmän kuin se, että se alumiini hankittaisiin jostain muualta. Siis tässä on oikeasti nyt käänös tapahtumassa, mutta se ottaa aikaa. Ensi vuonnakin me tullaan näkemään vielä kovaa velkaantumista, mutta se käänös tapahtuu, ja hallituksen politiikka tukee sitä kasvua.

Hyvät kollegat! Se talouden kestävä kasvu on se, millä me päästään hallituksen politiikan keskeiseen tavoitteeseen: suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan pelastaminen. Maailman parasta koulutusta, sosiaali- ja terveystaloutta, varhaiskasvatusta, poliiseja, toimivaa infrastruktuuria, sitä, että pystytään pitämään meidän ympäristöstä, luonnosta huolta, kaikki vaatii sitä, että meillä on terve, kasvava talous. Ei se ole muuten mahdollista.

No, kyllä minä sen ymmärrän, että kun me nyt ollaan hallituksessa ja me joudumme tekemään näitä toimia, jotta me päästään kestäväälle uralle, niin totta kai oppositio niitä arvostelee, mutta kohtuullista olisi, että teillä olisi esittää vaihtoehto, oikeasti kokonainen vaihtoehto sille, että jos te kerran olette eri mieltä, niin tehdään sitten näin. Tai sitten myönnätte suoraan, jos te olette tulleet hallituksen linjalle, kuten sosiaalidemokraatit esimerkiksi työttömyysturvan uudistamisen osalta, jota te olette vastustaneet, mutta se ei ole teidän vastalauseessanne valtiovarainvaliokunnassa. Nyt olisi ollut paikka tehdä se esitys. No, ette ole tehneet, eli te hyväksytte sen. Mielestäni kyllä oppositiolla on oikeus ja jopa velvollisuus haastaa ja arvostella hallitusta, mutta kyllä me saamme takaisin sanoa, jos teidän politiikkanne ei ole loogista tai jos se näyttää siltä, että tuolla puhutaan toista ja tuolla toista.

Kun tässä debatti on päättymässä, niin haluan kuitenkin kiittää edelleen eduskuntaa siitä työstä, jota syksyn aikana on tehty. Ja älkää huoliko, hallitus on huomenna voimissaan ja vielä ensi vuonnakin voimissaan, me viemme meidän ohjelmaamme eteenpäin. [Suna Kymäläinen: Kiitos ei mistään!] Tämä budjettikirja, joka teillä siellä on, on historiallinen. Sillä rohkeasti uudistetaan Suomea ja laitetaan Suomen asioita kuntoon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset pääministerille. Sitten mennään puhujalistaan. Puheenvuorot... [Antti Kurvinen: Puhemies! Minut erikseen pääministeri mainitsi, joten kai saan puheenvuoron?] — Tässä salissa on mainittu aika monta nimeä moneen kertaan, ja se on myös keino saada puheenvuoroja, mutta nyt valitettavasti menemme puhujalistaan. — Edustaja Talvitie poissa, edustaja Simula poissa. — Edustaja Kokko.

15.30 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! ”Nyt on oikea aika lopettaa velaksi eläminen”, näin kampanjoi kokoomus edellisissä eduskuntavaaleissa hakien tukea vastuulliselle talouspolitiikalle — tai ainakin oletan tämän vaalilauseen pitäneen sisällään vastuullisen talouspolitiikan. Tuskinpa kaikki äänestäjät tiesivät, minkälaista tuo vastuullinen talouspolitiikka olisi. Riittää, kun katsoo nyt käsittelyssä olevaa talousarviota vuodelle 2025: Maamme velkaantuu yli 12,5 miljardia euroa tulevan vuoden aikana. Kahden ensimmäisen vuoden aikana Petteri Orpon hallituksen velkasaldo lähenee jo 25 miljardia euroa. Voitaneen perustellusti kysyä, missä se vastuullinen talouspolitiikka oikein luuraa. Ei ainakaan hallituksen riveissä. Velkaantumisen perusteluksi ei myöskään voi käyttää edellistä hallitusta, sillä mikään, mitä edellinen hallitus teki tai jätti tekemättä, ei anna oikeutusta nykyhalli-

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

tuksen harjoittamalle talouspolitiikalle, vaan nämä ovat valintoja. Esimerkiksi hallituksen ei ole mikään pakko leikata kaikkein heikompiosaisten sosiaaliturvasta ja toteuttaa hyvätuloisia suosivaa veropolitiikkaa. — Nämä ovat valintoja: on valinta laskea ministereiden tuloluokan verotusta, ja on valinta pudottaa 17 000 uutta lasta köyhyyteen.

Arvoisa puhemies! On selvää, että suomalainen hyvinvointivaltio tarvitsee perusteellisia uudistuksia. Hyvinvointivaltion tekemä palvelulupaus on tehty paremman huoltosuhteen, työllisyyden ja talouden aikana. Siksi muutoksia tarvitaan, jotta kansalaisten veroerot saadaan riittämään mahdollisimman hyvin kaikkien suomalaisten hyödyksi. Tämä hyvinvointivaltion uudistus voidaan kuitenkin tehdä oikeudenmukaisesti, ja sen SDP on osoittanut vaihtoehtobudjetissaan: 94 sivua konkreettisia vaihtoehtoja uudenaikaiseksi hyvinvointivaltioksi. Euromääräisesti SDP:n sopeutus on hallituksen tasolla, mutta se on toteutettu oikeudenmukaisesti. Yhdeksän kymmenestä suomalaisesta hyötyy enemmän SDP:n vaihtoehdosta kuin hallituksen.

On myös selvää, että Suomi ei leikkaamalla nouse vaan kasvulla. Nyt meillä kuitenkin on 50 000 työllistä vähemmän kuin hallituksen aloittaessa. Konkurssit ovat suorastaan räjähtäneet käsiin. Jos 500 kasvutoimea on aiheuttanut vain 12,5 miljardin euron velkaantumisen, niin kuinkahan paljon näitä kasvutoimia pitäisi sitten olla alijäämän taittamiseksi?

Jälleen kerran yritystuet ovat jääneet lähes kokonaan koskematta. Valtio tukee miljardiyrityksiä verovaroin samalla kun yritykset maksavat omistajilleen jättiosingot. Suurimpien yritystukien saajien joukossa ovat muun muassa Viking Line, UPM-Kymmene, Outokumpu, Stora Enso ja Metsä Board. Äkkiseltään ne kuulostavat sellaisilta yrityksiltä, joiden menestymisen ei luulisi olevan kiinni suomalaisten veronmaksajien lompakosta. Yritystuet eivät voi olla elinkeinotoiminnan tekohengittämistä vaan uutta kasvua luovia ja työllisyyttä vahvistavia, jotka vielä edistävät ilmastonmuutoksen torjuntaa.

Mutta, arvoisa puhemies! Hallituksen velkaantumista kiihdyttävän talouspolitiikan johdosta kannatan edustaja Räsänen tekemää epäluottamuslause-esitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari.

15.34 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Nyt on vaikeat ajat. Kyse ei ole siitä, etteikö keskusta ymmärtäisi, että täytyy säästää, ja itse asiassa monien säästöpäätösten takana olemme olleet, vaikka tiedämme, että niistä koituu harmia. Mutta sen sijaan ei ole järkeä siinä, että hyväosaiset eivät osallistu näihin talkoisiin, ei ole järkeä siinä, että ihmisiä ajetaan sellaiseen tilanteeseen, että heiltä menee voimavarat auttaa itse itseään selviytymään tulevaisuudesta. Eläminen kallistuu, ja verot nousevat. Talous on lamassa, ja työttömyys pahenee. Yrityksiä kaatuu, edessä on lakkotalvi. Velkaa tulee ovista ja ikkunoista. Otamme Suomen historian eniten velkaa ensi vuonna. Kokoomus, perussuomalaiset, kristilliset ja RKP ottavat enemmän velkaa kuin yksikään hallitus koskaan Suomen historiasa. Lähi- ja peruspalveluja terveysasemista sairaaloiden päivystyksiin asti ajetaan alas.

On olemassa vaihtoehto: Suomi nousuun, tuplataan talouskasvu, pelastetaan palvelut. Keskusta parantaisi etenkin pienten ja keskisuurten yritysten toimintaedellytyksiä. Talouskasvu on lopulta kestävin ratkaisu myös velkaan. Keskusta ei leikkaisi sosiaali- ja terveyspalveluista eikä koulutuksesta. Koulutuksenhan piti olla pääministeri Orpon erityissuojeluksessa. Siellä varmaan toivotaan, että enää ammattikouluissa ei jouduttaisi Petteri Orpon erityissuojelukseseen, ei liioin aikuiskoulutuksessa. Siellä mennään nyt niin kovaa kyytiä, että monissa ammattioppilaitoksissa on todettu, että pidetään maanantaina ja perjantaina

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

opetustunnit, ja oppilaat sitten keskenään koettavat opiskella omaehtoisesti muut välipäivät. Olen aivan varma, että tästä tulee enemmänhaittaa kuin hyötyä.

Keskusta pelastaisi sairaalapalvelut. Vetoan niihin hallituspuolueitten kansanedustajiin, jotka vielä ovat täällä, joilla on sydän kohdallaan: äänestetään huomenna yhdessä tämä sairaalaesitys, tämä sairaalasotku kumoon. Ei ole oikein se, että tehdään leikkauksia, joitten taloudellinen hyöty on hyvin kyseenalainen, ja näin viedään palvelut ja elinvoima alueilta, jotka ovat kipeästi sitä tarvitsemassa. Keskusta haluaisi tukea perheiden pärjäämistä. Keskusta haluaa enemmän rahaa arkeen.

Ennen kuin jatkan, kannatan edustaja Kallin epäluottamuslausetta.

Mutta vielä muutama huomio nimenomaan perusteista tähän epäluottamuslauseeseen: Me emme tule pärjäämään veronkorotuksilla ja leikkauksilla, elleimme saa talouskasvua. Keskusta on esittänyt usean kohdan, kymmenen kohdan, kasvutoimia, ja jos niistä edes jotkut otettaisiin käyttöön nyt mahdollisimman nopeasti, saisimme mahdollisimman nopeasti tähän kiertoon uutta rahaa, jolloin leikkaukset taas seuraavalla kierroksella eivät olisi niin järkyttäviä. Esimerkiksi investointeihin kannustava verotus, halvempi sovellus Viron veromallista tai se, että parannetaan kotitalousvähennystä, alennetaan veronluontoisia maksuja, pistetään vanhempainvapaat verovapaiksi, eläköityvien tuloverotuksen alentaminen tai matkailualan kasvuohjelma, 40 000 uutta työntekijää Suomeen vuosittain, itäisen Suomen erityisalueen kymmenen vuoden kokeilu, pikamuoti- ja krääsävero, Euroopan nopein luvitusprosessi — tässä on asioita, joihin kannattaisi syventyä. Niille on haettu rahoitus, vastinpari. Niitten käytännön toteutusta on selvitetty. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa rouva puhemies! Pyydän, että suhtaudutte vakavasti keskustan esityksiin. Siitä voisi olla hyötyä myös hallitukselle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu, poissa. — Edustaja Meriluoto.

15.40 Laura Meriluoto vas: Arvoisa puhemies! Kymmenen eri ampumarataa, erilaiset sotamuseot, naispappeuteen kriittisesti suhtautuva uskonnollinen järjestö, yhdistys, jota johtaa kansanedustajan isä — siinä esimerkkejä tahoista, jotka saavat iloa hallituksen joulumielestä joululahjarahan muodossa. Sen sijaan vähemmän aihetta iloon on terveystalviteita käyttävillä ihmisillä Varkaudessa, Iisalmissa, Kouvolassa, Jämsässä, Raahessa, Kemissä, Oulaisissa, Salossa, Savonlinnassa ja Valkeakoskella, kun hallitus huomenna ilmeisesti aikoo päättää leikkauksista näiden alueiden sairaaloiden ja perusterveydenhuollon toimintoihin. Näillä päätöksillä paitsi heikennätte ihmisten turvallisuudentunnetta ja potilasturvallisuutta myös murennatte alueiden elinvoimaa ja viittaatte kintaalla hyvinvointialueiden itsehallinnolle. Ja kuten olette varmasti, hallituspuolueidenkin edustajat, tahoillanne huomanneet, nämä teidän päätöksenne jakaa rahaa eturyhmillenne ja sitten leikata elintärkeistä terveystalviteista osuvat kansalaisten oikeudentajuun. Tämä tuntuu kohtuuttomalta, ja sen takia vetoaisinkin vielä jokaiseen hallituspuolueen edustajaan, että tutkisitte tässä asiassa vielä sydäntänne ennen huomista ja miettisitte, meneekö tämä nyt aivan oikein näiden sairaaloiden osalta.

Arvoisa puhemies! Hallitus nakertaa alueiden ja erityisesti Itä-Suomen elinvoimaa paitsi sairaalaverkkopäätöksellään myös lukuisilla muilla leikkauksilla.

Esimerkkinä mainittakoon vaikkapa kulttuurileikkausten vaikutukset itäsuomalaisiin teattereihin, joista on tullut jo viestiä, että jos hallitus jatkaa valitsemallaan linjalla, teattereita häviää, toiminta loppuu ja laajat alueet jäävät ilman ammattiteattereita. Leikattavat

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

summat saattavat näyttää pieniltä ministeriön taulukossa, mutta esimerkiksi kotikaupunki-ni Kuopion kaupunginteatteriin kohdistuva 200 000 euron leikkaus on suhteessa valtavan iso. Kulttuurileikkausten alueelliset vaikutukset hallitusta eivät kuitenkaan näytä kiinnostavan lainkaan.

Toisena esimerkkinä voi mainita hallituksen tekemät koulutusleikkaukset. 120 miljoonan euron leikkaus ammatilliseen koulutukseen näkyy omalla alueellani esimerkiksi niin, että Savon koulutuskuntayhtymä Sakky vähentää henkilöstömäärää 54 työntekijällä. Ammatillinen koulutus on isossa roolissa Itä-Suomen osaamistason, työllisyyden, elinvoiman ja nuorten hyvinvoinnin parantamisessa, mutta valitettavasti näyttää siltä, että Itä-Suomen asia kiinnostaa hallitusta vain puheiden tasolla. Tämä on surullista, koska kuten tiedämme, ihmiset Itä-Suomessa voivat monella mittarilla mitattuna huonommin kuin muualla Suomessa. Suomi jakautuu hyvinvoinnissa itä—länsiakselilla, ja jo elinajanodotteessa on eroja sen mukaan, syntyykö vauva Joensuussa vai Vaasassa. Tähän alueelliseen eriarvoisuuteen hallitus ei puutu vaan päinvastoin syventää sitä.

Arvoisa puhemies! Tämän kaiken sanottuani haluan vielä korostaa, että hallituksen politiikka on kyllä tuhoisaa ihmisille kautta Suomen, ihmisille, jotka elävät nyt, ja ihmisille — jos suunta ei muutu — jotka elävät tulevaisuudessa, ihmisille, jotka ovat jo valmiiksi haavoittuvassa asemassa. Lapsiperheköyhyiden lisääminen, ilmastolain tavoitteista jälkeen jättäytyminen, koulutuksesta sekä sosiaali- ja terveystalouden leikkaaminen, sote-alan järjestöiltä leikkaaminen, sairastamisen kustannusten lisääminen ja ihmisten eriarvoistaminen ovat kaikki päätöksiä, joiden seuraukset löydämme vielä edestämme. Niistä tullaan pahimmillaan maksamaan vielä sukupolvia myöhemmin.

Näin ollen kannatan edustaja Koskelan tekemää epäluottamusehdotusta. Suunnan tässä maassa on muututtava. Nyt tarvitsemme hallituksen, jonka sanavarastoon ”empatia” kuuluu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ingo.

15.45 Christoffer Ingo r: Värderade fru talman! Finlands ekonomi är och har länge varit i obalans. Under större delen av mitt liv har vi levt över våra tillgångar. Vi har hållit fast vid strukturer som på sikt är omöjliga att hålla, och vi har ökat byråkratin. Man har höjt skatter och lånat pengar av framtiden. Att regeringen redan innan den tillträdde deklarerade att den skulle söka framtidslösningar som vänder ekonomin torde vara klart för alla, och nästa års statsbudget är, som vi vet, bästa åhörare, ett steg i rätt riktning. Allt annat skulle ha varit oansvarigt, och i nästa års budget ser vi flera obekväma om än också nödvändiga nedskärningar.

Syksyn aikana olemme joutuneet työstämään useita lainsäädäntöpaketteja, joiden odotetaan vievän Suomea oikeaan suuntaan. Hyvänä esimerkkinä ovat hallituksen työmarkkinauudistukset, joita myös suuret oppositiopuolueet kannattavat vaihtoehtobudjeteissaan. Toinen on rakennuslain korjaussarja, joka sujuvoittaa rakennuslupaprosessia sekä yksityishenkilöiden että yritysten kannalta.

Kun puhumme ensi vuodesta, meidän on silti tunnu tunnustettava, että vuosi 2025 on kriittinen. Vuoden aikana olemme lukeneet pitkistä sarjasta aiesopimuksia, maanvarauksia ja käynnistettyjä yva-menettelyjä, kun on kyse todella suurista investoinneista vihreään

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

siirtymään. Suunnitelmat eivät enää yksin riitä, vaan ensi vuonna on käynnistettävä useita rakennushankkeita, jos aiomme odottaa kasvua. Nyt on toiminnan aika.

Ärade talman! Regeringens budget stöder export och tillväxt. För livsmedelssektorn bereds en tio miljoners permanent satsning för exportfrämjande, och regeringens infrastruktursatsningar är mer eller mindre alla knutna till exporten, som behöver öka.

Då det kommer till den arbetskraftsrelaterade invandringen gör regeringen det till en viss del lättare för personer från tredje länder att arbeta i Finland. Kravet på att hållas i den bransch där man inledde sin karriär slopas, och branscherna med mest brist på arbetskraft får ett större urval potentiella anställda att rekrytera bland. Med tanke på den åldrande befolkningen och med tanke på vissa branschers akuta brist på arbetskraft borde vi dock göra mer. Behovsprövningen borde slopas och den arbetskraftsrelaterade invandringen borde ligga på minst 40 000 per år, vilket den ungefär har gjort nu.

Arvoisa puhemies! Nykyisessä hallitusohjelmassa todetaan selvästi, että maanviljelijöiden kustannukset eivät saa nousta. Kun tarkastellaan tämän vuoden talousarviota, on selvää, että vaikeasta taloudellisesta tilanteesta huolimatta olemme alkutuottajien puolella ja varmistamme, että tuottajalle ei aseteta lainsäädännöllä lisää kustannuksia. Toisaalta jotkin tiukasta valvonnasta ja liiallisesta byrokratiasta johtuvat valtion kustannukset ovat kasvussa ja ohjattu tuottajalle. Toivon, että voimme jossain vaiheessa aloittaa keskustelun siitä, onko meillä todella varaa ylläpitää nykyisiä järjestelmiämme. Mietin esimerkiksi, ovatko Ruokaviraston tehtävät, toiminnot ja prosessit tarkoituksenmukaisia. Tähän aiheeseen saadaan kuitenkin palata toisella kerralla.

Arvoisa puhemies! Myös ensi vuoden talousarvio on raskaasti alijäämäinen. Muiden asiantuntijoiden tavoin me, jotka suosimme tulojen kautta työskentelyä, näemme hyvät mahdollisuudet sille, että hallituksen talousarvioon sisältyvät kasvutoimenpiteet kantavat hedelmää. Mutta kun otetaan huomioon, että hallituksen puoliväliriiheen on alle puoli vuotta, on luultavasti viisasta sanoa tämä ääneen: ensi vuoden leikkaukset tai kasvutoimenpiteet eivät riitä itsessään. Työtä julkisen talouden tasapainottamiseksi ja hyvinvointimme turvaamiseksi pitkällä aikavälillä on jatkettava. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Päivärinta.

15.49 Susanne Päivärinta kok: Arvoisa puhemies! Me emme puhu pelkistä numeroista, kun me puhumme ensi vuoden budjetista. Me puhumme vastuusta, me puhumme toivosta ja tulevaisuudesta. Vuoden 2025 budjetti on vahva ja vastuullinen suunnitelma, joka osoittaa hallituksen toimivan määrätietoisesti Suomen talouden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden kohentamiseksi. Suunta on nyt selvä. Se on vaikeuksien kautta kohti parempaa.

Vuoden 2025 budjettia on valmisteltu erittäin vaikeassa tilanteessa. Me kaikki tiedämme, että Suomen julkinen talous on ollut pitkään kroonisesti alijäämäinen. Talous ei ole kasvanut 17 vuoteen, mikä on sitten johtanut julkisen velan nopeaan kasvuun. Suomen julkisen velan suhde bkt:hen huitelee jo 80 prosentissa, kun se on Ruotsissa ja Tanskassa noin 30 prosenttia. Siellä vaadittavat työmarkkinauudistukset on tehty jo aikaa sitten. Meidän pohjoismaisissa verrokkimaissa työllisyys on aivan eri tasolla kuin Suomessa. Meidän täytyy pystyä samaan. Meidän elintasomme on tällä hetkellä lainaa, näin ei voi enää jatkua,

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

siksi me hallituksessa teemme kaikkemme, jotta myös meidän tulevilla sukupolvilla olisi hyvinvointivaltio ja mahdollisuus turvalliseen ja merkitykselliseen elämään.

Arvoisa puhemies! Hallituksen talouspoliittinen suunta on selkeä. Samaa ei voi sanoa poukkoilevasta SDP:stä, joka ei todella näytä itsekään nyt tietävän, millaista talouspolitiikkaa se haluaa harjoittaa. Tänäään ei ole salissa tullut vastauksia. Oletteko te sopeutuneet tähän yhdeksän miljardin sopeutuslukuun vai ettekö te ole sopeutuneet? Te sanoitte tänään monta kertaa, että te olette yrittäjien puolella. Kuitenkin teidän vaihtoehdossanne — teidän vaihtoehdossanne — yrittäjiltä lähtee 900 euroa vuodessa. Se ei ole yrittäjien puolella olemista. SDP on vastustanut siis isoon äänen puolitoista vuotta kaikkia hallituksen tekemiä työmarkkinauudistuksia ja sopeutuksia, ja kun sitten SDP:n oli aika julkistaa oma vaihtoehtobudjettinsa, te ette löytäneetkään sieltä mitään peruttavaa hallituksen säästöistä, ei edes niistä teidän kritisointinne sosiaaliturvaleikkauksista. Miten äänestäjänne nyt tietävät, millä ratilla te ajatte, mitä te olette mieltä? Tässä salissa se ei ainakaan ole selvä. [Aki Lindén: Sekö teitä huolestuttaa?] — Kyllä se huolestuttaa, se olisi reilua politiikkaa, että kerrotte, mitä mieltä te olette. Me kuulisimme sen mielellämme. Odottelimme teidän vaihtoehtobudjettinne, alkuperäisen sellaisen, työllisyysvaikutuksia, ja neidän piilotettiin. Oliko se reilua? Ei ollut. Olisimme mielellämme nähneet myöskin ne.

Arvoisa puhemies! Orpon hallitus ei poukkoile. Me tiedämme, että yhdeksän miljardin euron sopeutusohjelma on täysin välttämätön Suomen velkakierteen katkaisemiseksi. Siihen me olemme sitoutuneet, ja sitä meiltä myös odotetaan. Jopa yli puolet suomalaisista ovat valmiita julkisen sektorin lisäleikkauksiin, kertoo vastikään julkaistu Elinkeinoelämän valtuuskunta EVAn kyselytutkimus. Kannattaa kuunnella myös kansaa.

Hallituksen suunta on oikea. Ja kun täällä on kaivattu myös hyviä uutisia, niin voin sanoa, että pelottelun sijaan voi kertoa myös, että on valoakin näkyvissä. Ensi vuodelle odotetaan jo 1,7 prosentin hienoista talouskasvua. Se on jotakin jo se. Asuntomarkkinat ovat alkaneet elpymään, ja Suomen velkaantumisen odotetaan hidastuvan tulevina vuosina. Hallituksen tekemät toimet alkavat purra. Teollisuuden tilauksetkin ovat kasvussa, ja uskon, että te myös siellä oppositiossa olette iloisena lukeneet näitä innostavia uutisia investoinneista, joita kaavaillaan nyt eri puolille Suomea. Esimerkiksi Google, onko se teistä hyvä uutinen? Google on kertonut ostavansa maata Kajaanista ja Muhokselta laajentaakseen pilvi- ja datakeskus-infrastruktuuria Suomessa. Orpon hallitus on siis onnistunut tekemään Suomesta houkuttelevan sijoituskohteen.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden budjetti ei siis nojaa vain säästöihin, vaan siinä investoidaan tulevaisuuteen, työpaikkoihin, koulutukseen, puhtaaseen energiaan ja infrastruktuuriin. Hallitus on ottanut merkittäviä askelia purkaakseen työnteon esteitä ja luodakseen kannustavamman järjestelmän, joka auttaa ihmisiä pääsemään työelämään, sillä suomalainen hyvinvointi ja kasvu, se syntyy työstä. Se ei synny pelkästään veroja kiristämällä. Jos verotuksella olisivat nämä ongelmat hoidettu, niin meillä ei olisi tällä hetkellä näitä ongelmia. Talouden tasapainottaminen ei tarkoita siis sitä, että me luopuisimme välittämisestä. Päinvastoin, vastuullinen talouspolitiikkamme on väline turvata oikeudenmukainen ja kestävä hyvinvointi kaikille suomalaisille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

15.55 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hallitus on vajaassa kahdessa vuodessa saanut merkittävästi aikaan — aikaan nimenomaan sitä, että luottamusyhteiskun-

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

tamme suunta on muuttunut täysin väärään suuntaan. Köyhyys lisääntyy enemmän kuin työllisyys. Työmarkkinauudistukset, eli työelämäheikennykset työntekijöille, ovat sotkeneet työmarkkinat pahemman kerran. Olemme jo nyt saaneet teollisuuden alan neuvottelukierroksen alussa nähdä useita laillisia lakkoja, ja pahoin pelkään, että tämä on ollut vasta alkusoittoa tuleville työtaisteluille, valitettavasti.

Työmarkkinasotkun lisäksi hallitus on ollut toimettomana rakennusalan suhteen. Rakennusallalla yrityksiä kaatuu ja työttömyys on lisääntynyt räjähdysmäisesti. Mitä tekee hallitus? Leikkaa vimmaisesti työttömiltä. Leikkaaminen työttömiltä on hallituksen työllisyyden taikaseinä.

Arvoisa rouva puhemies! Luottamusyhteiskunta murenee monesta nurkasta. Pienituloilta leikkaamisen lisäksi sosiaali- ja terveyspalvelut ovat hälytystilassa hallituksen leikkaamisen myötä. Vajavaisen rahoituksen lisäksi hallitus halvaannuttaa perusterveydenhoitoa lakkauttamalla ympärivuorokautisia päivystyksiä esimerkiksi Varkaudessa ja Iisalmissa. Samaan aikaan kun julkiset sosiaali- ja terveyspalvelut ovat henkitorissaan, hallitus työntää satoja miljoonia yksityisten terveysjätien taskuun. Yksityinen sektori vastaa tähän antamalla positiivisia tulosvaroituksia. Tämä ei paljon lämmitä sitä hoitoa tarvitsevaa pienituloista tuolla maakunnassa. Tulemme pahimmillaan näkemään ennennäkemätöntä inhimillistä hätää ja turvattomuutta tarvittavan hoidon saamattomuuden vuoksi. Luottamusyhteiskuntamme menee siis tässäkin täysin väärään suuntaan.

Arvoisa rouva puhemies! Koulutusleikkaukset toisesta asteesta ja aikuiskoulutuksen lakkauttaminen halvaannuttavat pahimmillaan työntekijän työmarkkina-arvon kehittämistä tilanteessa, jossa Suomi on Euroopan kärkimaa työttömyydessä — täysin älyttömiä päätöksiä, joissa perusteet ontuvat pahasti. Miten tarvittavasta koulutuksesta leikkaaminen parantaa yksittäisen työntekijän parempaa työllistymistä ja maamme taloutta? Käsittämätöntä. Luottamusyhteiskuntamme koulutuksen ja osaamisen lisäämisen osalta murenee, vaikka niiden piti olla hallituksen erityissuojeluksessa.

Arvoisa rouva puhemies! Yrittäjien luottamus yhteiskuntaamme ja erityisesti hallitukseen horjuu. Harvoin siteeraan Suomen Yrittäjien toimitusjohtajaa, mutta nyt on sen paikka: ”Suomen kasvun kannalta yrittäjien tyytymättömyys ei ole hyvä asia. Kun luottamus politiikkaan hupenee, voi tämä merkitä käsijarrua investoinneissa. Arvelen, että tyytymättömyyttä ovat lisänneet arvonlisäveron korotukset, kotitalousvähennyksen leikkaukset ja kyvyttömyys luoda kasvua”, sanoi toimitusjohtaja Mikael Pentikäinen Suomen Yrittäjistä tiedotteessaan muutama viikko sitten. [Mira Nieminen: Tuli vähän erilaista tekstiä viimeksi!] Luottamusyhteiskuntamme murenee jo pieni- ja keskisuurten yritystenkin keskuudessa.

Arvoisa rouva puhemies! On siis todettava, että maamme suunta on täysin väärä. Luottamusyhteiskunnastamme on pian jäljellä enää savuavat rauniot. Suunnan on muututtava. Jälleenrakentaminen tulee kestämaan kauan tämän tuhon jälkeen, valitettavasti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen, ja sen jälkeen menemme sisäministeriön pääluokkaan.

15.58 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Uskaltaudun nyt ihan täältä korokkeeltakin puhumaan, vaikka äsken tuossa pääministeri ja valtiovarainministeri yhteen ääneen todistivat, että näkemykseni eivät tuo mitään lisäarvoa tämän isänmaan asioiden

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

hoitamiseen. Siitä huolimatta käytän tätä kansanedustajan valtakirjalla saamaani oikeutta puhua ja esittää asioita.

Kyllähän tämä Orpon ja Purran hallituksen talouspolitiikan koko kuva osoittaa sen, että Suomessa on johtajuus hukassa. Täällä mantranomaisesti toistellaan näitä hallituksen tekemiä uudistuksia. Myönnän sen, että on tehty aivan oikeita — pääsääntöisesti oikeita — työmarkkinapoliittisia uudistuksia, mutta niiden vaikutukset taloudessa näkyvät vasta pitkällä aikavälillä. Suomessa vallitsee tällä hetkellä toivottomuuden ilmapiiri, jota valtiovarainministeri heilumalla leikkuulautojensa kanssa vain syventää. Äskeisessäkin esittelypuheen-vuorossa, jonka saimme kuulla, tuotiin esille sitä, kuinka synkkä Suomen tulevaisuuskuva on: vielä seuraavallakin vaalikaudella joudutaan näitä menosopeutuksia tekemään.

No, tämä on totta. En missään nimessä kiistä sitä, etteikö näitä sopeutuksia tarvittaisi vielä tulevaisuudessa, kun julkisen talouden kestävyysvaje on niin pitkäaikainen ja pitkälti aikaväliltä tuleva ja rakenteellinen. Mutta se, mikä puuttuu: Suomelta puuttuu kasvutarina, puuttuu sellainen myönteinen visio, joka oli Suomella muun muassa pääministeri Juha Sipilän hallituksen aloittaessa ja joka sitten realisoitui merkittävänä talouskasvuna — sellainen ilmapiiri, jossa yrittäjät uskaltavat investoida, jossa kotitaloudet uskaltavat ostaa, kuluttaa, rakentaa, uskovat tulevaisuuteen, jossa uskalletaan perheellistyä ja rakentaa tulevaisuutta.

Nyt tällainen ilmapiiri kokonaan puuttuu tässä leikkuulauta-Suomessa ja leikkuulautajassa. Hallituksen politiikka ei tätä kyllä ollenkaan helpota. Muun muassa valtiojohtoinen asuntopoliitiikka, erilaiset toimet erilaisten perheiden asumisen helpottamiseksi, ajetaan täysin alas. Suomessa on toisesta maailmansodasta lähtien tehty päämäärätietoista asuntopoliitiikkaa, joilla on ihmisten asumisoloja parannettu. Nyt se lopetetaan kokonaan ja mennään täysin markkinoiden ehdoilla — puhumattakaan sitten niistä pienituloisista kotitalouksista, joidenka asumiseen käytettävät rahat ovat todella, todella pienet.

Omaa tarinaansa tästä hallituksen päätöksentekokyvyttömyydestä ja toimintakyvyn puutteesta kertoo kuntien aseman parantaminen. Nyt on aivan selvää, että hallitus on poliittisista syistä päättänyt siirtää kuntien valtionosuusuudistuksen toteuttamista, ja tämän itse asiassa kuntaministeri Ikonen on jo myöntänytkin, että kuntavaalien takia ei voitu tätä asiaa ottaa keskusteluun. Siis puoluepoliittisista syistä kuntasektorin hallitusohjelman aivan keskeisin uudistus jätettiin tekemättä. Tämä on jotain aivan ennenkuulumatonta, että näin todella toimitaan.

No, tänään kuulimme sitten valtiovarainministeriön selvityshenkilöiden luovuttaman raportin esitykset kuntien valtionosuusjärjestelmään. Kyllähän sieltä monia aika huolestuttavia asioita kävi ilmi. Kunnat odottavat, että nyt tämä toimimaton valtionosuusjärjestelmä uudistetaan, jotta pystytään tuottamaan ne välttämättömät peruspalvelut, mitä kuntalaiset erikokoisissa kunnissa ja kaupungeissa Suomessa tarvitsevat, mutta niiden pitää jakautua oikeudenmukaisesti siten, että kaikissa kunnissa ovat nämä mahdollisuudet tuottaa palveluita, kouluja, kansalaisopistoja, infraa ynnä muuta tärkeää.

Arvoisa herra puhemies! Sitten vielä viimeisenä tämä sairaalaverkkokysymys, jossa nyt hallitus näyttää olevan aivan tolaltaan: Rivit näyttävät olevan aivan sekaisin. Onneksi kuitenkin muutamilla kokoomuksen ja perussuomalaisten kansanedustajilla näyttää omatunto heränneen ja he aikovat äänestää tätä tietyillä alueilla ihmisten perusturvallisuutta voimakkaasti heikentävää hallituksen esitystä vastaan. Hyvä näin. Mutta mitä tämä kertoo? Tämä kertoo siitä, että Orpon ja Purran hallitus aikoo toteuttaa tämän sairaalaverkkopäivystysten lakkauttamisuudistuksen, vaikka näillä teollisuuden ja yrittäjyyden paikkakunnilla, joilla

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

nämä laajat yöpäivystykset sijaitsevat, yrityksetkin pitävät tätä aivan välttämättömänä, että nämä palvelut siellä heillä olisivatkin. Toivon todella näiden paikkakuntien ja alueiden ihmisten puolesta Iisalmesta Jämsään ja muille paikkakunnille, että nyt hallitus tästä uudistuksesta perääntyisi ja kuuntelisi puoluekantaan riippumatta näiden alueiden ihmisten toiveita ja tarpeita.

Talman Jussi Halla-aho: Den allmänna debatten avbryts. Den allmänna debatten fortsätter i detta plenum efter den allmänna debatten med tidtabell om huvudtitel 26 och de ärenden i andra behandling som följer på huvudtiteln.

Riksdagen avbröt den allmänna debatten klockan 16.04.

Riksdagen fortsatte behandlingen av ärendet och den allmänna debatten klockan 23.38.

Andre vice talman Tarja Filatov: Nu fortsätter den allmänna debatten om budgeten som avbröts tidigare i detta plenum. — Debatten fortsätter. Ledamot Mikkonen, Krista. Fem minuter.

23.39 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Viime viikolla julkaistu suomalaisten mielipiteitä kuvaava Kansalaispulssi-kysely kertoo karua kieltä. Vain alle 40 prosenttia suomalaisista luottaa nykyiseen hallitukseen. Pienituloisten luottamus oli vain 24 prosenttia, kun taas hyvätuloisissa luottamus oli 60 prosentin tasolla. Tämä tulos heijastaa hyvin sitä, kenen pärjäämisestä Orpon hallitus huolehtii.

Samaisen kyselyn mukaan erityisesti suomalaisten luottamus terveydenhuoltoon ja koulutukseen on laskenut rajusti. En ihmettele. Orpon hallitus on monin tavoin heikentänyt julkista terveydenhuoltoa. Tuoreimpana esimerkkinä yöpäivystysten lakkauttaminen ympäri maata ja hoitotakuun pidentäminen. Samaan aikaan hallitus on lappanut rahaa yksityisen terveydenhoidon Kela-korvauksiin, jotka ovat hyödyttäneet vain hyvätuloisia ja terveysjättejä.

Leikkaukset perusterveydenhuoltoon ja ennaltaehkäisevään tukeen ovat yksi esimerkki hallituksen hölmöläisten peitonjatkamispolitiikasta. Ne eivät tuo tosiasiallisia säästöjä, vaan sen sijaan nyt tehtävien monien leikkausten vaikutukset näkyvät vasta myöhemmin ja suurempina laskuina. Myös sote-järjestöihin kohdistuva leikkaus osuu suoraan ihmisten saamaan ennaltaehkäisevään tukeen, apuun ja neuvontaan, ja kustannukset niistä kaatuvat valtiolle.

Arvoisa puhemies! Suomessa kaikilla on oltava tasavertaiset mahdollisuudet laadukkaaseen koulutukseen ja sivistykseen. Vihreille on selvää, että vain koulutukseen ja sivistykseen panostamalla voimme rakentaa ja ylläpitää yhteiskuntaa, jossa kenestä tahansa voi tulla mitä tahansa, yhteiskuntaa, jolla on mahdollisuus kasvaa ja menestyä.

Kuitenkin hallitus leikkaa koulutuksesta, kuten amiksista, jatkuvasta oppimisesta ja työttömien koulutusmahdollisuuksista. Nämä ovat selkeitä virheitä tilanteessa, jossa Suomen tulisi pyrkiä nostamaan koulutustasoa ja varmistaa, että maailman muuttuessa osaamista voi kasvattaa koko työiän ajan.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

Hallituksen leikkaukset opiskelijoiden toimeentuloon ovat olleet kaikista ikäryhmistä rajuimmat. Ei olekaan ihme, että viimeviikkoisen kansalaiskyselyn mukaan stressin kokeminen on yleistynyt huomattavasti nuorten ikäryhmissä. Kaikkiaan hallituksen leikkauspolitiikka osuu korostetusti lapsiin ja nuoriin. Tällä hetkellä 120 000 lasta elää Suomessa köyhyyydessä. Se on aivan liikaa. Hallituksen politiikka syventää lapsiperheköyhyyttä entisestään. Tämä on väärin. Leikkaaminen lapsilta ja nuorilta ei tuo säästöjä, vaan inhimillistä hätää ja tulevaisuuteen kasautuvia kuluja.

Arvoisa puhemies! Vihreät, aivan kuten kyselyjen mukaan suomalaiset laajasti, pitävät tärkeänä julkisen talouden vahvistamista, Suomen saamista kestäväen kasvun uralle ja velkaantumisen taittumista. Kyse on siitä, miten se tehdään. Hallitus ei tee sitä reilulla tavalla. Sen leikkaukset osuvat kohtuuttoman kovasti niihin, jotka ovat ennestään heikommalla. Tätä suomalaiset eivät pidä oikeudenmukaisena.

Arvoisa puhemies! Vihreät haluaa rakentaa menestyvää Suomea, joka kantaa vastuuta ympäristöstä, ihmisistä, taloudesta ja turvallisuudesta. Vihreät ei halua jättää velkaa, ei rahallista tai ekologista, tulevien sukupolvien maksettavaksi. Vain uskaltamalla uudistaa talouden rakenteita voimme suojella suomalaista luontoa, torjua ilmastokriisiä ja vahvistaa taloutta samanaikaisesti. Talous on kestävää vain, kun se toimii planeetan rajoissa. On selvää, että Orpon hallituksen politiikalla Suomi ei tule onnistumaan luontokadon pysäyttämisessä ilman merkittäviä lisätoimia. Yhtä lailla tarvitaan merkittävästi uusia ilmastotoimia. Päästöt laskevat päästökauppa- ja maankäyttösektorilla, mutta hallitus sivuuttaa täysin taakanjako- ja maankäyttösektorin — päinvastoin, se on omilla päätöksillään lisännyt niiden päästöjä.

Vihreä siirtymä on iso mahdollisuus Suomen taloudelle ja työllisyydelle, kunhan teemme sen ympäristöstä huolehtien. Vihreiden investointien toteutuminen laajasti vaatii johdonmukaista ilmastopolitiikkaa, mutta se hallitukselta puuttuu. Hallitus ei vielä koske merkittävällä tavalla ympäristölle haitallisiin yrityksiin, vaikka ne parantaisivat sekä talouden että ympäristön tilaa. Hallitus suuntaa edelleen miljoonatolkulla yritystukea fossiilille sen sijaan, että se loisi markkinoita vihreille ratkaisuille.

Arvoisa puhemies! Kannatankin täällä salissa tänään aiemmin edustaja Oras Tynkkysen esittämää vihreiden vastalause-esityksen mukaista epäluottamuslausetta hallitukselle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Löfström poissa, edustaja Kaunistola poissa. — Edustaja Ronkainen.

23.44 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Elämme maailmassa, jossa turvallisuusympäristömme on maailmanlaajusten konfliktien ja kiristyneiden suurvaltajännitteiden myötä muuttunut radikaalisti. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ja Israelin ja Gazan välinen konflikti muistuttavat meitä siitä, kuinka nopeasti jännitteet voivat eskaloitua laajemmiksi kriiseiksi. Yhtä lailla hybridiuhat ja erilaiset vaikuttamisyritykset ovat nousseet osaksi nykypäivän uhkakuvia, joihin meidän on syytä varautua.

Kansainvälinen poliittinen epävarmuus heijastuu myös Suomeen. Meidän onkin huolehdittava omasta turvallisuudestamme ja kriisinkestävydestämme vielä entistäkin määrätietoisemmin. Tämä tarkoittaa vahvaa panosta puolustukseemme, niin asevelvollisuuden ylläpitoon kuin materiaalihankintoihin. Vaikeassakin taloudellisessa tilanteessa on muistettava turvallisuuden olevan perusta kaikelle muulle — talouskasvulle, vakaalle yhteiskunnalle ja kansalaistemme hyvinvoinnille.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

Arvoisa puhemies! Turvallisuuden takaaminen ei rajoitu vain ulkoiseen turvallisuuteen. Myös sisäinen turvallisuus on keskeinen tekijä kriisinkestävän yhteiskunnan rakentamisessa. Tässä suhteessa muun muassa poliisin, Rajavartiolaitoksen ja pelastustoimen resurssit ovatkin ratkaisevassa asemassa. Vaikka säästötalkoiden keskellä joudutaankin monesta tinkimään, on kuitenkin ensiarvoisen tärkeää, että kansalaisten turvallisuuden kustannuksella emme tee kompromisseja.

Esimerkiksi poliisitoimen toimintamenoihin esitetään tulevalle vuodelle reilua 976 miljoonaa euroa, mikä on liki 30 miljoonaa euroa enemmän suhteessa vuoden 24 varsinaiseen talousarvioon. Tästä lisäyksestä merkittävä osa osoitetaan poliisitehtävissä toimivien määrän nostamiseen portaittain, jotta vaalikauden loppuun mennessä voitaisiin saavuttaa hallitusohjelmassakin linjattu 8 000 poliisin määrä. Lisäksi nuoriso- sekä jengirikollisuuden ehkäisyyn ja torjuntaan panostetaan.

Ensi vuonna tulee valtio tukemaan yhteensä kymmentä eri ampumarataa. Ampumaratojen kehittämiseen osoitetut varat taasen tukevat sekä harrastustoimintaa että reserviläisten ampumataitojen ylläpitoa. Samalla nämä panostukset vievät Suomea eteenpäin kohti hallitusohjelmassakin asetettua tavoitetta tuhannesta ampumaradasta.

Arvoisa puhemies! Suomen sotahistorian tunteminen ja sen arvostaminen ovat tärkeä osa kansallista identiteettiämme. Onkin erityisen arvokasta, että sota-ajan museoita ja historiallisia kohteita, kuten Rajamäen tykkitorneja, viestimuseo Lokkia tai Panssarimuseota, tullaan ensi vuonna tukemaan. Samalla suomenhevosen merkitys osana sotahistoriaamme ja jälleenrakentamistamme saa ansaitsemansa huomion, kun tämän arvokkaan rodun säilyttämiseen tullaan viimeinkin panostamaan.

Tällä hallituskaudella myös tiestöä ja väyläverkostoa on alettu tarkastella laajemmin myös kokonaisturvallisuuden näkökulmasta. Tiestöä ympäri Suomea tullaan korjaamaan kuljetusalan, teollisuuden ja jokaisen suomalaisen arjen turvallisuus ja tarpeet huomioon. Panostukset väyliin ympäri Suomea paitsi auttavat korjausvelan kasvun taittamisessa myös ovat ennen kaikkea ehdoton edellytys talouden kasvulle ja maamme kokonaisturvallisuuden takaamiselle. Esimerkiksi valtatie 12, joka on huoltovarmuuden kannalta keskeinen poikittaisväylä, saa ensi vuonna osakseen 92 miljoonan euron investoinnit perusparannushankkeisiin. Tämä on vain yksi lukuisista suuremmista liikennehankkeista, jotka tullaan ensi vuonna käynnistämään. Uusi asfaltti tulee myös tulevana vuonna teilläämme tuoksumaan.

Arvoisa puhemies! Nämä panostukset puolustukseen, sisäisen turvallisuuden toimijoiden resursseihin sekä tieverkostoon osoittavat, että vaikeassakin taloudellisessa tilanteessa osataan tehdä vastuullisia ja kauaskantoisia päätöksiä. Turvallisuus on perusta yhteiskuntamme vakaudelle, hyvinvoinnille ja tulevaisuuden kasvulle, ja on tärkeää, että niin ulkoinen kuin sisäinenkin turvallisuus pidetään etusijalla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila poissa, edustaja Andersson poissa, edustaja Keto-Huovinen poissa, edustaja Koskela, Jari, poissa, edustaja Hiltunen poissa, edustaja Kallio poissa. — Edustaja Ollikainen.

23.49 Mikko Ollikainen r: Arvoisa rouva puhemies! Käymme tässä keskustelua ensi vuoden budjetista, ja aina kun tämä kohta on, niin sitten voidaan periaatteessa avata se ihan kaikista näkökulmista, ja tämän päivän aikana on niin tehtykin.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

Elämme todella haasteellisia aikoja monellakin eri saralla, ja mannerlaatat liikkuvat vähän kaikilla sektoreilla. Kriiseistä on puhuttu ja hybrdivaikutuksista — viimeisessä puheenvuorossa kanssa käytettiin näitä sanoja.

Turvallisuustilanne on täysin eri kuin silloin, kun vain viisi vuotta sitten tulin tähän taloon edustajaksi. Nyt yhä suurempi osa ymmärrettävästi menee puolustusmenoihin, sisäiseen ja ulkoiseen turvallisuuteen. Samaan aikaan valtio velkaantuu ja on periaatteessa velkaantunut koko sen ajan, kun itse täällä olen ollut: 12 miljardia euroa uutta velkaa ensi vuonna. Tulevia sukupolvia ajatellen ei ole kestävä, että velkaannutaan tätä vauhtia. Tästä johtuen joudumme tekemään eri tasoilla todella haasteellisia, niin sanottuja ei-toivottuja päätöksiä. Omalla hyvinvointialueellani tehtiin myös vaikeita päätöksiä viime viikolla. Ja sitten yhtä aikaa myös sote-määrärahoja kasvatetaan kahdella miljardilla ensi vuonna.

Iloitsen kuitenkin siitä, että perusopetukseen panostetaan paljonkin. Tässä on puhuttu oppimisen tuesta, ja on todella hienoa, että siitä löydettiin yhteinen näkemys sivistysvaliokunnassa. Siihen nyt panostetaan aika paljonkin, noin 100 miljoonaa vuodesta 2026 eteenpäin, mutta ensi vuonna syksyllähän se alkaa. Myös lukioissa ja ammatillisessa koulutuksessa panostetaan oppimisen tukeen.

Riksdagens finansutskott har behandlat det här, precis som alla utskott, och i deras betänkande finns många olika betydelsefulla projekt, också för min hemregion, till exempel för det lägre vägnätet — efterlängtat projekt då det gäller att hålla näringslivet i skick och minska på reparationsskulden och också öka tryggheten för människor som bor där. Ta nu Maxmo, Björkö, Petsmo, Petalax och Rangsby vägar som exempel. Förutom det här finns det ju också en hel del satsningar, basvägspengar, också i fortsättningen kring asfalteringen.

Det finns också andra projekt som är väldigt fina, som har lyfts med: Ung företagsamhet till exempel, Företagsbyn, att starta en svenskspråkig psykoterapiutbildning, vilket är väldigt efterlängtat. Vi har satsningar på naturstationer och energilösningar där, servicebåt för Håll skärgården ren, Oravais teaters nya vridläktare och Kvarken Space Center. Lärum får anslag för förmedling av anpassade läromedel för det finlandssvenska utbildningsfältet, och det här är otroligt viktigt. Vi ska komma ihåg att det handlar om minoriteternas minoritet.

Vihreä siirtymä, digitalisaatio ja avaruus nähdään tulevaisuuden aloina. On hienoa, että Kvarken Space Centerissä Vaasan yliopiston yhteydessä on monta yliopistoa mukana, Uumajan yliopisto myös Ruotsin puolella. Sinne kohdennetaan rahaa ja pysytään mukana avaruustutkimuksessa.

Vihreästä siirtymästä ja digitalisaatiosta puheen ollen on todella hienoa, että viime viikoina on tullut investointiuutisia Googlen uudesta datakeskuksesta Kainuussa ja suunnitella olevasta alumiinitehtaasta Kokkola—Kruunupyhyyn. On todella tärkeää, että uskotaan kasvuun ja että luodaan sellaisia edellytyksiä, että yritykset voivat kasvaa. Yleensä puhutaan uusista yrityksistä, mutta näen, että on ensisijaisen tärkeää, että jo Suomessa olevat yritykset panostavat ja uskovat Suomeen ja tekevät investointeja täällä.

Kohta koittaa puoliväliriihi, ja odotamme hallituksen kasvupakettia, joka tulee olemaan valmis silloin. Nyt ollaan siinä tilanteessa, että tarvitaan paljon ideoita ja vähän hullujakin.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

Vi behöver alltså också lite fördomsfritt fundera på olika tillväxtåtgärder, och det är väldigt viktigt att det här tillväxtpaketet presenteras i samband med halvtidsrian. — Kiitoksia, tack.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

23.54 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Vuoden 2025 talousarvioesitystä käsitellään tilanteessa, jossa Suomen julkinen talous on kriittisessä tilassa. Velan määrä kasvaa, korkokulut rasittavat budjettia ja haasteet työllisyydestä jatkuvat. Hallitus on ottanut tehtäväkseen kääntää tämän suunnan. Talouden tasapainottaminen on ainoa tapa varmistaa Suomen tulevaisuus. Tavoitteemme on selvä: velkaantumismuutos on taitettava tällä vaalikaudella. Tämä työ ei ole helppoa, mutta se on välttämätöntä.

Arvoisa rouva puhemies! Budjetin pohjana olevat talousennusteet antavat toivoa paremmasta. Työllisyysasteen odotetaan paranevan, ja talouskasvu elpyy vähitellen. On hienoa nähdä, että elinkeinoelämä investoi jälleen Suomeen. Uudet hankkeet eri puolilla maata kertovat luottamuksesta, jota olemme rakentaneet sujuvoittamalla lupaprosesseja, vahvistamalla työmarkkinoita ja tukemalla tutkimus- ja kehitystoimintaa.

Kasvu ei kuitenkaan tapahdu itsestään. Sen eteen on jatkettava työtä määrätietoisesti. Hallituksen panostukset turvallisuuteen ansaitsevat myös erityismaininnan. Puolustusvoimien rahoituksen kasvu ja poliisien määrän vahvistaminen ovat osa sitoumustamme huolehtia kansalaisten turvallisuudesta. Huoltovarmuus ja ruokaturva ovat osa kriisinkestävyyttämme ja sen ydintä, eikä niistä tingitä.

Arvoisa rouva puhemies! Olemme seuranneet opposition vaihtoehtobudjetteja huolestuneina. SDP hyväksyi nyt hiljaisesti lähes kaikki ne hallituksen työmarkkina- ja sosiaaliturvauudistukset, joita se vastusti äänekkäästi kuukausia sitten. Vihreiden ja vasemmistoliiton veronkorotukset puolestaan iskivät rajusti suomalaiseen työhön, yrittäjyyteen ja omistamiseen. Näillä linjoilla Suomen talous ei vahvistu.

Arvoisa rouva puhemies! Huolimatta valopilkuista julkisen talouden näkymissä, meidän on kannettava huolta yhdestä merkittävästä asiasta: pitkäaikaistyöttömyys. Se on kasvanut yli 13 prosenttia vuodessa ja heikentää paitsi ihmisten elämää myös kansantalouttamme. Työmarkkinoiden rakenteellinen uudistaminen, erityisesti paikallisen sopimisen edistäminen, ja työllistämisen kannustimet ovat askelia oikeaan suuntaan, mutta meidän on tehtävä enemmän. Jokainen työllistetty on askel kohti vahvempaa julkista taloutta.

Arvoisa rouva puhemies! Budjettiesityksen tärkein viesti on tämä: Me emme alistu velkaantumisen tuomaan epävarmuuteen. Me rakennamme tulevaisuutta vakaalle pohjalle, jossa turvallisuus, työllisyys ja talouskasvu kulkevat käsi kädessä. Suomi ansaitsee sen, ja tulevat sukupolvet odottavat sitä meiltä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Huhtasaari, poissa. — Edustaja Viitala.

23.58 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen talousarvioesitys heikentää suomalaista hyvinvointivaltiota. Hallitus kasaa tämän vuoden kovien sosiaaliturvaleikkauksien päälle vielä lisäleikkauksia erityisesti työttömyysturvaan ja asumistukeen. Samalla julkisia sote-palveluita heikennetään pidentämällä hoitotakuuta kolmeen kuukauteen, vanhuspalveluiden henkilöstömitoitusta heikentämällä ja sairaalaverkkoa karsimalla. Kaiken päälle hallitus nostaa lääkkeiden omavastuuta ja arvonlisäveroa sekä sote-pal-

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

veluiden asiakasmaksuja. Miten esimerkiksi pienituloisen eläkeläisen rahat riittävät jatkossa arjen menoihin, kun asumistukea leikataan? Joutuuko yhä useampi tekemään valintoja ruuan, lääkkeiden tai lääkärissä käymisen välillä, kun rahat eivät riitä näihin kaikkiin?

Kovista leikkauksista huolimatta velkaantuminen jatkuu. Erityisesti kokoomuksen ykköslupaus vaaleissa oli velkaantumisen lopettaminen, ja tällä hallitus myös perustelee kovia leikkauksiaan pienituloisten toimeentuloon ja julkisiin sote-palveluihin. Kuitenkin näistä kovista leikkauksista huolimatta hallitus jatkaa velkaantumista jopa enemmän kuin edellinen hallitus, joka joutui vastaamaan kahteen suureen kriisiin.

Hallituksen politiikka ei ole onnistunut nostamaan työllisyyttä ja luomaan kasvua. Velkaantumisen taittamisen lisäksi hallituksen politiikka on epäonnistunut toisessa sen keskeisessä tavoitteessa, työllisyyden nostamisessa ja talouskasvun luomisessa. Vaikka hallituksen oma ministeriö toteaa työllisyysennusteessaan useiden hallitusten toimien haittaavan työllisyyttä, ei hallitus ole valmis tarkastelemaan politiikkaansa vaan puskee läpi samalla kurjistavalla leikkauslinjalla. Saamme jäädä vieläkin odottamaan hallituksen lupaamia aitoja työllisiä. Tähänastinen saldo on kymmeniätuhansia miinuksella. Työtöntä vanhempaa tuskin lämmittää se tieto, että hallituksen laskelmissa hän työllistyy, kun häneltä on leikattu sekä työttömyysturvan lapsikorotus että asumistuesta satanen kuussa.

Arvoisa puhemies! SDP on esittänyt kauden aikana useita erilaisia kasvutoimia. Olemme esittäneet ratkaisuja rakennusalan kriisiin, apuja pienille yrittäjille sekä ratkaisuja vihreiden investointien tukemiseen, työvoiman turvaamiseen ja työmarkkinoiden rauhoittamiseen. Hallitus, valitettavasti, on ollut haluton tarttumaan mihinkään näistä. Hallituksen toimimattomuuden tulos nähdään olemattomana talouskasvuna, Euroopan huonoimmin hoidettuna työllisyytenä ja ennätyskorkeina konkurssilukuina. Se näkyy myös kansan arvioissa. Kansan enemmistön mielestä hallitus vie Suomea väärään suuntaan. Tarve muutokselle on siis ilmiselvä.

SDP:n vaihtoehto tarjoaa tämän suunnanmuutoksen. Se on oikeudenmukainen ja tukee talouskasvua. Vaikka oikealla toista väitetäänkin, hallituksen näivettävälle, erityisesti kaikista heikoimmassa asemassa oleviin osuvalle leikkauspolitiikalle on olemassa oikeudenmukaisempi, aitoa, kestävää talouskasvua tukeva vaihtoehto. Me SDP:ssä emme leikkaisi kaikista pienituloisimpien toimeentulosta, emme heikentäisi ihmisille tärkeitä sosiaali- ja terveyspalveluita.

Talouskasvua ei rakenneta leikkaamalla. Talouskasvun tukemiseksi tarvitaan aitoja kasvutoimia eikä pelkkiä laskennallisia työpaikkoja. Meidän pitää houkutella Suomeen uusia vihreitä investointeja. Tätä voisi tukea uudella toimivammalla investointituella. Pienyrittäjien tilanne vaatii myös helpotusta, ja SDP:n kymmenen kohdan toimenpidelistä pienille yrittäjille vapauttaisi heidän kasvupotentiaaliaan.

Talouden tasapainottaminen vaatii myös veropohjan kolojen täyttämistä. Hallitus on haluton ottamaan talkoisiin kaikista hyväosaisimpia ja ei puutu listaamattomien yritysten verohelpotuksiin. Tämän tekemällä hallitus olisi voinut välttää monia hyvin epäoikeudenmukaisia leikkauksia. SDP myös puuttuisi hyvinvointialueiden kohtuuttoman korkeisiin ostopalveluihin ja ei laittaisi Kela-korvauksien kautta rahaa terveysjättien voittoihin.

Arvoisa puhemies! Vielä tähän loppuun haluan nostaa hieman rakentavampaa näkökantaa, ettei mene pelkästään hallituksen arvostelemiseksi, eli puhtaan energian hankkeista muutama sana. Niistä käydään tällä hetkellä kovaa kilpailua, ja Suomen tulee pystyä tekemään sellaisia ratkaisuita, jotka tukevat sitä, että me ollaan houkutteleva investointikohde

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

tuulivoimalle ja sitä myötä vihreälle teollisuudelle. [Puhemies koputtaa] Tarvitsemme pitkäjänteistä teollisuuspolitiikkaa ja selkeää näkymää yli hallituskausien. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen poissa, edustaja Wallinheimo poissa, edustaja Mäenpää poissa, edustaja Riipi poissa, edustaja Laakso poissa, edustaja Razmyar poissa, edustaja Oinas-Panuma poissa, edustaja Reijonen poissa. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

0.04 Niina Malm sd: Arvoisa herra puhemies! Joskus tuntuu, että tässä talossa on kupla, jossa hämärtyy se, miten meidän päätöksemme vaikuttavat aivan tavallisiin ihmisiin ja heidän arkeensa. Nyt näyttää, että hallituksella tässä kuplassa hämärtyminen on tapahtunut. Joissain tapauksissa voidaan ehkä puhua jopa vauhtisokeudesta. Ehkä kyse voi olla myös hallituksen päättäjien kulkemisesta täydellisessä pimeydessä, joten muutama kohdevalo ehkä tässä on tarpeen.

Itäisestä Suomesta on puhuttu paljon ja puheenvuoroja tässäkin salissa itäisen Suomen asukkaiden puolesta on pidetty useita. Miten pärjää ja jaksaa pienipalkkainen itäsuomalainen yksinhuoltajaäiti, jolle on tullut postissa Kelan kehoitus vaihtaa pienempään asuntoon kustannussyistä? Työpaikalla käydään yt-neuvotteluja, ja hän määrä- ja osa-aikaisena kantaa suurta huolta työpaikastaan ja toimeentulostaan. Työelämän joustot ovat hävinneet ja velvoitteet ovat lisääntyneet. Erityisesti työttömyysturvan suojaosa oli monen osa-aikaisen pelastusrenkas. Näin ei enää ole. Tämä äiti oli ajatellut lähteä koulunpenkille, mutta aikuiskoulutustuki poistettiin, joten tämäkin haave on haudattava. Samaan aikaan eri-ikäiset lapset vaativat osansa ja vanhin tyttö ei meinaa löytää koulutuspaikkaa, sillä ammatillisen koulutuksen 120 miljoonan leikkaukset kohdistuvat juuri pienille paikkakunnille ja naisvaltaisille aloille. Elinikäisen oppimisen tavoite on haudattu.

Arvoisa puhemies! Itäisessä Suomessa on ikääntynein ja sairain väestö koko Suomessa. Tähän joukkoon iskee kovimmin yleinen alvikannan nosto erityisesti lääkkeiden ja matkustamisen osalta. Jo nyt moni laskee euroja, mihin rahat riittävät, ja lääkkeistä säästetään. Pahimmassa tapauksessa perheissä valitaan, ostetaanko lapsen lääkkeet, jätetäänkö omat ostamatta. Joissain tapauksissa vanhemmat jopa jättävät itse joka toinen päivä lääkkeet syömättä, jotta kuluja saadaan pienennetyksi. Samaan aikaan sote-palvelut karkaavat ja lähiapu vähenee, kun yksin asuvien määrä kasvaa ja läheisten apua ei välttämättä ole. Ei ole yksi eikä kaksi yksinhuoltajaperhettä, joissa isovanhemmat eivät asu samalla paikkakunnalla, eikä välttämättä ole muita ystäviä tai tuttaviam, joilta apua voisi saada. Toiveikkuus on kortilla, ja elämä näyttää synkältä.

Puhemies! Sanotaan, että kaikki vaikuttaa kaikkeen, ja tänä päivänä tämä sanonta on kyllä totisinta totta. Puhutaan kansallisesta resilienssistä eli toipumiskyvystä, ehkä jopa suomalaisesta sisusta. Tähän kykyyn vaikuttavat monet asiat. Puolustuspoliittinen tai ulkopoliittinen varautuminen on tärkeää, sitä en kiellä. Lisäksi tarvitaan sisäisen turvallisuuden vahvistamista. Sisäiseen turvallisuuteen olennaisesti liittyvät myös työmarkkinat. Meillä on pitkään tässä maassa ollut tapana, että työnantajat ja työntekijät neuvottelevat keskenään, ihmiset kuuluvat järjestöihin, ja jos sitten niitä erimielisyyksiä tulee, niin niistäkin voidaan sopia asiantuntijoiden kesken. Tai jos tulee lakko, niin sekin on ennalta sovittu ja hallittavissa — ei niin kuin Ranskassa joitakin vuosia sitten keltaliivien hallitsemattomat lakot.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

Mutta kun näitä sisäiseen turvallisuuteen liittyviä kysymyksiä on tämänkin hallituksen toimesta tehty, niin yksi niistä on esimerkiksi sähköiset varautumisohjeet. Ja ne eivät yksin kyllä riitä, jos samaan aikaan puretaan hyvinvointivaltion rakenteita ja näin aiheutetaan suurta kokonaisturvallisuusvajetta. Tämä näkyy erityisesti Itä-Suomessa, jossa on liipaisimella niin sairaalaverkon karsinta kuin suuria haasteita teollisten työpaikkojen säilymisessä, puhumattakaan työikäisen väestön muuttamisesta alueelta. On turhan monta aluetta, jotka jäävät tyhjiksi vaille silmiä ja korvia, kun elämisen edellytykset puuttuvat.

Arvoisa hallitus, tulkaa pois tästä pimeydestä ja sytyttäkää kansalliset valot, jotta pääsemme kaikki ulos tästä taloudellisesta mutta ennen kaikkea henkisestä synkkydestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman poissa, edustaja Nieminen poissa, edustaja Hamari poissa, edustaja Bergbom poissa, edustaja Haatainen poissa, edustaja Seppänen poissa, edustaja Rantanen poissa, edustaja Koponen poissa, edustaja Asell poissa, edustaja Rintamäki poissa, edustaja Mäkinen poissa, edustaja Sillanpää poissa. — Edustaja Anna-Kristiina Mikkonen, olkaa hyvä.

0.10 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Suomen työllisyyskehitys on ollut Orpon hallituksen aikana Euroopassa surkeinta, ja talouskasvussa olemme tällä hetkellä maailman heikoimpia. Velkaantuminen on tämän hallituksen aikana ollut nopeinta koko Euroopassa. Suurista puheista ja kurjistavasta politiikasta huolimatta velkaantuminen jatkuu yli 12 miljardilla ensi vuonna. Tällä hetkellä Suomessa kasvavat lähinnä velka, työttömyys ja köyhyys. 100 000 työllisen sijaan on maahamme saatu kymmeniätuhansia uusia työttömiä. Työllisten määrä on vähentynyt 50 000:lla. Samaan aikaan kun kaikkien yhteisistä palveluista ja pienituloisten toimeentulosta leikataan, suositaan edelleen omistajia ja kaikkein suurituloisimpia. Hallituksen budjettiesitys indeksijäädytyksineen, työttömyys-turvan, asumistuen leikkauksineen lisää köyhyyttä ja pienituloisten määrää, eritoten lapsiperheköyhyyttä.

Sama eriarvoistava linja jatkuu terveydenhuollossa. Hallitus laittaa yli puoli miljardia euroa Kela-korvauksiin, jotka tutkitusti eivät lyhennä hoitajajonoja, vaan valuvat pääosin yksityisten terveysjättien pyörittäjille. Tosielämässä samaan aikaan korotetaan terveydenhoidon asiakasmaksuja, nostetaan lääkkeiden hintoja sekä pidennetään julkisen terveydenhuollon hoitajajonoja luopumalla hoitotakuusta ja karsimalla sairaalaverkkoa.

Tämä hallituksen politiikka eriarvoistaa ihmisiä sekä alueita. Itäinen Suomi jää oman onnensa nojaan, kun surullisen kuuluisa Itä-Suomi-ohjelma jää ilman eurojaan ja sen maa-laama tulevaisuudenusko tuhoaan hallituksen esityksillä sairaalaverkon karsinnasta, josta suurin osa runtelee itäisen Suomen palveluverkkoa lakkauttaen Iisalmen ja Varkauden sekä kurjistaen Kouvola ja Savonlinnaa.

Hallituksen kurjistamispolitiikka on ajanut niin sanotusti itsehallinnolliset hyvinvointialueet taloudellisten lyhytnäköisten leikkausten tielle, leikkauksiin, joiden vaikutusten arviointia ei ole tehty, ja on jopa hyvin todennäköistä, että ne johtavat kasvavien kulujen tielle. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen STEA-avustuksiin käytetään ensi vuonna 79,5 miljoonaa euroa vähemmän kuin tänä vuonna, jolloin vapaaehtoistyöstä ja ennalta ehkäisevästä työstä leikataan, mikä voi säästämisen sijaan nostaa kustannuksia ihmisten hakeutuessa kalliiden erityispalveluiden piiriin. Jatkuva epävarmuus palvelujen saatavuudesta heikentää suomalaisten sisäisen turvallisuuden tunnetta ja herättää toivottomuutta.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

Arvoisa puhemies! Kaikista infrainvestoinneista Etelä-Savon maakunta jatkaa hallituksen kartalla mustana aukkona, joka ei ilmeisesti minkäänlaisia investointeja alueelleen ansaitse. Saavutettavuus on niin työpaikkojen, investointien, koulutuksen ja palvelujen järjestämisen kannalta oleellista, mutta yhtäkään esitystä ei maakuntaamme kohdistu.

Hallituksen erityissuojeluksessa olevasta koulutuksesta pelkästään ammatillisesta koulutuksesta leikataan yli 100 miljoonaa euroa, opiskelijoiden toimeentuloa heikennetään ja aikuiskoulutustuki on jo lakkautettu. Suomalaisten osaamistason nostaminen ja elinikäinen oppiminen pitäisi olla koko kansakunnan ykkösprioriteetti, mutta nyt hallituksen toimin kouluttautumisen mahdollisuudet ovat rajalliset ja koulutuksen järjestäjät säästöjen kourissa.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa kulttuuripalveluille tarjotaan henkisen kriisinkestävyyden, hyvinvoinnin ja yhteenkuuluvuuden tunteen ylläpitäjän roolia osana kokonais-turvallisuutta. Näiden ylläpitäminen ei synny ilman resursseja ja kulttuurialan arvostusta. Leikkausten myötä kulttuurialan työpaikat vähenevät, kulttuuritarjonta vähenee, luovien alojen kasvupotentiaali heikentyy, ja nämä hallituksen leikkaukset kulttuuriin ovat kerrannaisvaikutuksiltaan massiiviset varsinkin itäisen Suomen kulttuurilaitoksille. Hallituksen politiikan seurauksena kulttuurilaitoksia ja museota suljetaan, esittävän taiteen ryhmiä lakkautetaan, lippujen hinnat nousevat ja kulttuurialan osaajia jää työttömiksi.

Kun maailmalla kuohuaa, haetaan turvaa elämän perusasioista. Hallituksen politiikka heikentää tulevaisuudenuskoa ja perusturvallisuuden tunnetta epäoikeudenmukaisuudellaan. Suomesta on tullut vahvoista välittävällä politiikalla Eppujen Murheellisten laulujen maa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius poissa, edustaja Berg poissa, edustaja Garedeu poissa, edustaja Kvarnström poissa. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

0.16 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Ajattelin puhua puolentoista vuoden saldosta ja nimenomaan työllisyysasteesta ja työttömyydestä, koska ne ovat tässä olennaisia asioita siinä, miten Suomessa pärjätään. Meillä on nyt faktalukuja olemassa. Tilastokeskus on tehnyt hyvin tarkkaa tilastointia tässä. Olemme lähteneet puolitoista vuotta sitten ennätystyöllisyysasteesta tähän tilanteeseen. Tämän hallituksen alun jälkeen työllisyysaste on laskenut kaksi prosenttiyksikköä noin karkeasti ottaen, eri ikäluokissa kun katsotaan. Jos katsotaan 20—64-vuotiaita tai 15—64-vuotiaita, sama trendi on molemmissa, eli on menty alaspäin voimakkaasti.

Työttömyysaste on noussut noin puolitoista prosenttiyksikköä vastaavana aikana. Tällä hetkellä meillä on 285 000 työtöntä työnhakijaa, lokakuun lopussa, ja se on viimeinen Tilastokeskuksen tilasto. Mikä pahinta, avoimien työpaikkojen määrä on romahtanut tämän puolentoista vuoden aikana. Se on pudonnut noin neljäsosaan siitä, mitä se oli hallituksen aloittaessa, ollen lokakuun lopussa 24 000. Eli näin kun katsotaan, jos meillä on 24 000 avointa työpaikkaa ja 285 000 työtöntä, niin jokaista avointa työpaikkaa kohti on 12 työnhakijaa. Eli työn tarjontaa on valtavasti, ja nyt iso ongelma on se, että meillä ei synny kasvua.

Toinen ongelma tässä on se, että kun katsotaan näitä työllisyys- ja työttömyystilastoja täältä taustalta, niin täällä näkyy myös se, että korvattujen päivien per työtön, jos on ansio-turvalla, keskimääräinen kesto on noin 100 päivää, peruspäivärahalla suurin piirtein sama, mutta jos on työmarkkinatuella, niin se kesto on 170 päivää, 180 päivää. Eli jos joutuu työ-

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

markkinatuella, niin työttömyyden kesto on lähes kaksinkertainen siihen verrattuna, mitä on, kun ansioturvalta tehdään. Eli meillä tapahtuu tällöinen muutos, ja sen takia nyt on ihmisiä siirtynyt aika paljon työmarkkinatuella.

Jotain hyvääkin näissä työllisyys- ja työttömyystilastoissa on. Työllisyysaste on noussut 65—74-vuotiailla noin 3—4 prosenttiyksikköä viimeisen neljän vuoden aikana. Se on tasaisesti noussut. Toinen mielenkiintoinen asia, josta me ei olla tässäkään salissa juurikaan puhuttu: työllisyysaste sellaisilla henkilöillä, joilla on alle 18-vuotiaita lapsia, verrattuna sellaisiin henkilöihin, jolla ei ole. Yllätys piilee siinä, että niillä, joilla on lapsia, työllisyysaste on noin kolme prosenttiyksikköä korkeampi kuin niillä, joilla ei ole lapsia. Tavallaan tämäkin kertoo sen, että perheelliset ovat hyvin tiiviisti töissä.

Ongelma on siis tässä, että meidän työttömyys on todella korkealla tasolla, ja meidän pitäisi saada kasvua aikaiseksi. Ja kasvua ei ole saatu aikaiseksi sen takia, että työmarkkinoiden ja kotimarkkinoiden luottamus on heikkoa, rakentaminen sakkaa, uudet vihreät ja muutkaan investoinnit eivät ole lähteneet liikkeelle, hallitus on viivytellyt kasvutoimien liikkeelle saamista ja Murron työryhmä, jota tässä on monessa yhteydessä mainostettu, tekee raporttinsa vasta keväällä. Suurin piirtein kaksi vuotta siitä, kun hallitus on alkanut, menee ennen kuin ensimmäisiä toimia voidaan odottaa tulevan. Eli nyt pitäisi kaikki toimet laittaa siihen, että meillä tapahtuisi kasvua.

Osaamisen osalta täytyy sanoa, että me ollaan leikattu työssä olevan työuran aikaista osaamista aikuiskoulutustuen lakkauttamisella, nyt ammatillisen koulutuksen leikkaamisella, ja nyt sitten vielä vähennys, jonka työnantaja sai tehdä ammatillisesta koulutuksesta tai henkilöstökoulutuksesta — sekin — poistuu. Me ollaan tehty sellaisia toimia, jotka koko ajan vaikeuttavat sitä, miten kasvua saadaan aikaiseksi.

Hallituksen toimet pitäisi siirtää kasvusuuntaan leikkaamisten sijaan. Silloin me ehkä päästäisiin täältä alhosta pois. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, poissa. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

0.22 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Suurista puheista ja lukuisista pienituloisiin kohdistuvista leikkaustoimista huolimatta julkisen talouden velkaantuminen jatkuu Orpon hallituksella edelleen. Hallitus sai perinnöksi lähes ennätystasolla olevan työllisyyden, mutta siitä huolimatta budjetin alijäämä on edelleen tulevana vuonna yli 12 miljardia. Suurista vaalipuheista huolimatta julkisen talouden tilanne ei siis vahvistu.

Samaan aikaan, kun hallitus leikkaa pienituloisilta, keventää se toisella kädellä hyväntuloisten verotusta. Tämä ei monenkaan Suomen kansalaisen oikeudentajuun mahdu. Kun ajat taloudessamme ovat kovat, suomalaiset kyllä ymmärtävät, että julkisen talouden vakauttamista tarvitaan ja että koviakin päätöksiä on tehtävä, mutta ihmiset odottavat, että politiikassa päätökset tulee tehdä oikeudenmukaisesti ja taakka jakaa maksukyvyyn mukaan.

Suomen työllisyyskehitys, niin kuin tässä aiemminkin on kuullut, on Orpon hallituksen aikana Euroopan surkeinta. Puheet 100 000 uudesta työpaikasta ovat kauden edetessä vaihtuneet kymmeniintuhansiin uusiin työttömiin. Konkurssien määrä hipoo ennätyksiä, ja velkaantuminen siis jatkuu. Tällä hetkellä Suomessa kasvavat siis lähinnä velka, työttömyys ja köyhyys.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

Arvoisa puhemies! Valitettavasti hallituksen toimet kasvun edistämiseksi ovat myös jäämässä hyvin laihoiksi. Paljon mainostettu 500 kasvutoimen lista jäi kyllä aika tussahdukseksi. Työperäisen maahanmuuton edellytysten heikennykset merkitsevät, että tulevaisuudessakin on pulaa osaavasta työvoimasta. Aikuiskoulutustuen käsittämätön lakkauttaminen ja ammatillisen koulutuksen leikkaukset vain syventävät tulevaisuudessa työpaikkojen osaaajapulaa. Itä-Suomessa tämä on tarkoittanut esimerkiksi satoja aloituspaikkojen leikkauksia oppilaitoksiin ja opetushenkilöstön irtisanomisia.

Samalla, kun kasvutoimet jäävät laihoiksi, kohdistuvat budjetissa edelleen merkittävät leikkaukset heikoimmassa asemassa oleviin. Asumistuen, työttömyysturvan leikkaaminen merkitsee tuhansille perheille tulojen romahtamista ja vyön kiristämistä. Paitsi, että toimenpiteet iskevät kovasti juuri pienituloisiin, ne myös heikentävät samalla kotimarkkinointamme, kun ihmisten ostovoima heikkenee kovaa vauhtia.

Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäyssodan vuoksi käyttöön otetut pakotteet ja rajan sulkeminen ovat merkinneet Itä-Suomen taloudelle merkittävää romahdusta. Marinin hallitus perustikin nopealla aikataululla valtiosihteeri­työryhmän kartoittamaan tukitoimia Itä-Suomen elinvoiman vahvistamiseksi, jotka osittain kerittiinkin edellisen hallituksen osalta laittaa nopeasti täytäntöön.

Tämän hallituksen Itä-Suomi-työ on ollut pitkä­veteistä ilman tuloksia. Budjettiriihen suuret puheet Itä-Suomen tukemiseksi ovat jääneet täysin ohjelmatyön varaan, kun hallitus ei halua kohdentaa rahoitusta hankkeille vaan hautaa toimet jatkuviin työryhmiin ja selvityksiin. Nyt olisi ollut lupauksen lunastamisen paikka, mutta valitettavasti hallituksen tahto ei taida riittää koko maan tasa-arvoiseen kehittämiseen. Toivottavasti olen väärässä.

Jotta Suomi pysyy kasvussa mukana, tarvitaan panostuksia niin koulutettuun työvoimaan, yritysten investointien tukemiseen kuin saavutettavuuden turvaamiseen. Jotta aluekehityserot eivät pääse repeämään, hallituksen tehtävänä on turvata kasvun edellytykset koko maassa. Tämä budjetti ei edelleenkään valitettavasti rakenna kasvua eikä vahvista Itä-Suomen näkymiä ja samalla Suomen kasvupolkua.

Vasta lausuntokierroksen lopettanut Itä-Suomi-ohjelmaluonnos, joka itse asiassa on ollut kesäkuusta asti valmiina, on tällä hetkellä työ- ja elinkeinoministeriössä työstettävänä, ja toivottavasti nyt lopultakin sitten toimenpideohjelma saadaan aikaan eikä enää puheita ja lisää selvityksiä sekä työryhmiä. Itä-Suomi tarvitsee nopeasti konkreettisia toimenpiteitä Itä-Suomen toimeenpano-ohjelman hyväksymiseksi ja sen rahoittamiseksi. Toivottavasti puoliväliriihessä viimeistään sitten ne panostukset näkyvät: Itä-Suomen elinvoimaa ja investointeja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Werning, poissa. Edustaja Mäkinen, poissa. Edustaja Harakka, poissa. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

0.27 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraattien vaihtoehto valtion budjetiksi, vaihtoehto hallituksen talouspolitiikalle, on suunnanmuutos. Sitä tietysti oppositiolta odotetaan, ja sitä opposition velvollisuus on tarjota. Muutoksen pitää olla kuitenkin harkittu. Sen pitää toimia paitsi puheissa myös elävässä elämässä. Sen pitää ottaa huomioon talouden reunaehdot, tunnustaa tosiasiat.

Orpon—Purran hallitus perustettiin ideologiselle innolle. Pää­ta­voit­teeksi asetettiin valtion velkaantumisen taittaminen. Edellisen hallituksen ratkaisut koronapandemian ja Venäjän hyökkäyssodan aikana nähtiin vain ideologisiksi valinnoiksi. Kasvanutta velanottoa

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

ei haluttu ymmärtää pääosin olosuhteiden pakottamaksi. Kuvitelmissa ja vaalilupauksissa velkaantumisen luultiin päästävän eroon käden käänteessä. Oikeistohallituksen päätavoitteista ei ole mitään jäljellä. Valtion velkaantumisen tahti on vain kiihtynyt. Väärin mitoitettu ja väärin ajoitettu finanssipolitiikka ja erityisesti rakentamisen alasajo ovat heikentäneet työllisyyttä jyrkemmin kuin missään Euroopan maassa. Tämä on syönyt veropohjaa ja kasvattanut työttömyyden aiheuttamia menoja heikentäen julkista taloutta miljardiluokassa. Hallituspuolueiden ideologisia tavoitteita on toteutettu kohdentamalla leikkauksia kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin sekä sosiaalialan järjestöihin ja kulttuuriin. Poliitiikan kylmyys ja kovuus näyttävät itsetarkoitukselta. Heiltä, joilla on ollut vähän annettavaa, on otettu sekin vähä pois.

Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraattien esittämä suunnanmuutos perustuu suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan arvoihin. Sillä on ideologisia tavoitteita. Samalla sillä on luja taloudellinen perusta. Veropolitiikassa keventäisimme pienten ansiotulojen verotusta, jotta ihmiset tulisivat toimeen omalla palkallaan. Samalla veronkevennys lisäisi työn kannusteita. Olisimme vastaavasti tarkastamassa maltillisesti varakkaimpien ja hyvätuloisimpien verotusta, jotta julkisen talouden tasapainosta vastuuta kantaisivat ne, joilla on siihen varaa. Esityksemme elinkeinotukien leikkaamiseksi toisi säästöjä. Samalla lakkaisimme antamasta tukia, jotka kasvun kannustamisen sijasta todennäköisesti vain vääristävät markkinoita. Kasvun tekijät löytyvät pääosin aivan muualta kuin tukimiljoonista. Esimerkiksi vahva sitoutuminen energiatalouden vihreään siirtymään on tuomassa Suomeen uusia investointeja, kun taas ehdottamamme teollisuuden sähköistämisen tuen leikkaus ei todennäköisesti lakkauttaisi yhtään teollisuuslaitosta tai teollista työpaikkaa. Kautta linjan vaihtoehtobudjettimme yhdistää tavoitteet oikeudenmukaisuudesta huolelliseen arvioon menojen säästöistä ja tarpeellisista lisätuloista. Emme tingi tavoitteista mutta emme myöskään luettele katteettomia lupauksia.

Arvoisa puhemies! Vaihtoehtomme perustuu siis sekä arvoihin että tosiasioiden tunnustamiseen. Valtion velkaantumisen osalta lähdemme siitä tosiasiasta, jonka mukaan sen, mikä ei voi jatkua, on loputtava. Kyllä valtion velkaantuminen on saatava hallintaan. Velkataakan kasvattaminen jatkuvilla budjettivajeilla ei elvytä kestävästi Suomen kansainväliselle kilpailulle avointa taloutta. Rajattomalla velkarahalla tehtävien investointien tulevista tuotoista ei ole aina riittävää varmuutta.

Me emme voi nykyhallituksen tavoin mennä kohti tulevaisuutta katteettomilla lupauksilla. Emme myöskään voi rakentaa tulevaa talouspolitiikan vaihtoehtoa vain haukkumalla edeltävää hallitusta. Sen, mitä sanomme nyt, on pidettävä myös silloin, kun vaihtoehtomme koetellaan tosioloissa.

Orpon—Purran hallituksen kannatuksen lasku perustuu toki suurelta osin sen epäoikeudenmukaiseksi koettuihin päätöksiin, mutta ehkä yhtä suuri osa kansalaisten tuomiosta on seurausta siitä, ettei tehdyillä uhrauksilla saavuteta mitään. Me emme varaudu toimilla seitsemään laihaan vuoteen.

Vaihtoehtobudjetissamme korostuva vastuunkanto on Suomen kaltaiselle maalle erityisen tärkeää. Vaikka monet meitä suuremmat kansantaloudet Yhdysvalloista Eurooppaan suhtautuvat julkisen talouden tasapainoon varsin vapaamielisesti, meillä ei ole syytä tällaiseen politiikkaan lähteä. Suomella on näihin päiviin saakka ollut luottoa. Luotosta mutta myös luottamuksesta on pidettävä kiinni tulevaisuudessakin.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen on poissa, edustaja Kopra poissa, edustaja Sarkomaa poissa, edustaja Marttinen poissa, edustaja Vornanen poissa, edustaja Skinnari poissa, edustaja Kaunisto poissa, edustaja Fagerström poissa, edustaja Kettunen poissa, edustaja Mehtälä poissa. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

0.33 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tänään on käyty laajaa keskustelua valtion ensi vuoden talousarvioesityksestä, ja puutun tässä omassa puheenvuorossani vielä muutamaa keskeiseen teemaan.

Hallituksen talousarvioesityksen suurin valuvika liittyy siihen, että hallitus on valitettavasti koko kautensa ajan laiminlyönyt työllisyyden hoidon. Tämän kertoo se tosiasia, että Suomen työllisyyskehitys on tämän hallituksen aikana ollut Euroopan surkeinta ja hallituksen lupaus 100 000 uudesta työllisestä näyttää kaikkoavan jälleen entistä kauemmaksi. Tosiasia on se, että hallituksen aloitettua Suomen työllisten määrä on vähentynyt 57 000:lla. Ja miksi tämä työllisyyspolitiikka, tai sanotaanko sen puute, on niin merkittävä virhe: se liittyy siihen, että kun työllisyyskehitys on ollut näin surkeaa, niin totta kai myös budjetin pohja pettää. Tällä surkealla työllisyyden hoidolla on aiheutettu uusi yli miljardin euron vaje valtiontalouteen. Tämän myös valtiovarainministeriö on omissa arvioissaan vahvistanut.

Arvoisa puhemies! Kun nyt me olemme tässä tilanteessa, jossa me nyt todella käsittelemme valtion ensi vuoden talousarviota, niin sosiaalidemokraatit tekevät, totta kai, tähän merkittäviä muutosesityksiä, mutta ne voi oikeastaan tiivistää kahteen asiaan. Suomi tarvitsee suunnanmuutoksen varsinkin kahdessa asiassa. Ensimmäinen liittyy siihen, että meidän pitää palauttaa ihmisten luottamus julkisiin palveluihin, julkisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin ja koulutukseen. Nämä kokonaisuudet ovat eniten ensi vuonna tässä talousarvioesityksessä valtiovarainministerin saksien alla. Ja toinen kokonaisuus liittyy siihen, että meidän esityksillämme palautettaisiin kuluttajien ja yritysten luottamus tulevaan. Tällä olisi työllisyyttä vahvistava vaikutus, ja tällä olisi myös ylipäättänsä Suomen tulevaisuudenuskoa vahvistava vaikutus. Ja jotta tämä luottamuksen palautus saavutetaan, niin senpä takia SDP on esittänyt yli puolella miljardilla eurolla suuremmat veronkevennykset painottuen pieni- ja keskituloisiin, jotta ihmisten ostovoima vahvistuisi, jotta ihmisillä olisi mahdollisuus kuluttaa, jotta syntyisi lisää työtä ja sitä kautta lisätuloja myös valtiolle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

0.36 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Täällä on käyty tänään pitkä ilta keskustelua ensi vuoden talousarviosta ja siihen liittyvistä hallituksen esityksistä. Tähän alkuun täytyy todeta, että Orpon—Purran hallituksen viitoittama Suomen suunta huolettaa todella paljon. Tänäänkin on kuultu valtiovarainministeriltä kovaa ja vaihtoehdotonta talouskuripuhetta, vaikka seuraukset näkyvät jo nyt köyhyyden lisääntymisenä ja ihmisten kasvavana näköalattomuutena.

Vihreä eduskuntaryhmä on esittänyt vaihtoehdon, jolla haluamme rakentaa menestyvää Suomea, joka kantaa vastuuta ihmisistä ja ympäristöstä. Aiemmin tänään tässä salissa käytiin todella perusteellista keskustelua sairaalaverkon palveluiden karsimisesta. Sitä on käyty jo aiempinakin päivinä, ja huomenna sitten äänestetään. Kovin monta hallituspuolueen edustajaa ei täällä ole näkynyt tätä esitystä puolustamassa.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

Ja terveydenhuollon leikkaukset eivät valitettavasti rajaudu sairaaloihin. Hoitoonpääsyä heikennetään, mielenterveys-, päihde- ja nuorisopalveluita tarjoavien järjestöjen rahoituksesta leikataan, terveydenhuollon asiakasmaksuja ja lääkkeiden alkuomavastuuta korotetaan, muutamia hallituksen leikkauksia tässä mainitakseni.

On selvää, että sote-palveluita on uudistettava, mutta tällä leikkauspolitiikalla hallitus on ajanut palveluita järjestävät hyvinvointialueet ahdinkoon ja pakottaa ne tekemään kohdalokkaita leikkauksia nopealla aikataululla, ja kärsijöinä ovat palveluita tarvitsevat ihmiset.

Arvoisa puhemies! Suomessa kaikilla on oltava tasavertaiset mahdollisuudet laadukkaaseen koulutukseen ja sivistykseen. Hallitus kuitenkin leikkaa koulutuksesta. Leikkaukset kohdistuvat erityisesti ammatilliseen koulutukseen. Vihreät eivät näitä leikkauksia tekisi, vaan turvaisivat ammatillisen koulutuksen saatavuutta, laajuutta ja riittävää lähiopetusta koko maassa. Toisen asteen opiskelijat ansaitsevat yhdenvertaiset opiskeluolosuhteet ja laadukkaan opetuksen. Heidän osaamisensa ja sen kehittäminen on suomalaisen työelämän kannalta kriittistä tilanteessa, jossa väestö ikääntyy ja osaajapula riivaa koko maata.

Myöskään opiskelijoiden toimeentuloa emme heikentäisi vaan päinvastoin vahvistaisimme. Lapset ja nuoret ovat joutuneet todella vahvasti hallituksen leikkauslistalle tilanteessa, jossa meidän pitäisi pystyä luomaan heille hyvät eväät elämään ja toivoa tulevaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Ilmastokriisi ja luontokato etenevät, ja seuraukset alkavat näkyä entistä selvemmin myös Suomessa. Tämäkään ei näytä hallitusta herättävän. Hallituksen toimin Suomi ei tule saavuttamaan kansallisia ja kansainvälisiä luonto- ja ilmastotavoitteita. Vanhojen metsien suojele ei etene, vesiensuojelusta leikataan, liikenteen ja maatalouden ilmastopäästöt junnaavat sitkeästi paikallaan. Näyttää ilmeiseltä, että hallitus ei ole aidosti sitoutunut ilmastopäästöjen vähentämiseen ja luontokadon pysäyttämiseen. Suomi menettää suuria mahdollisuuksia, jos se tyytyy olemaan EU:ssa jarrumies sen sijaan, että tekisi linjakasta ja kunnianhimoista luonto- ja ilmastopolitiikkaa niin kansallisella kuin EU:n tasolla. Kokonaisuudessaan hallitus leikkaa luonnonsuojelusta yli kolmanneksen. Vaikka hallitus tekee yksittäisiä panostuksia esimerkiksi Saaristomeren suojeleluun, se ei riitä kääntämään suuntaa.

Arvoisa puhemies! Olen todella huolestunut siitä, miten hallitus romuttaa hyvinvointiyhteiskunnan perustan lisäksi kansalaisyhteiskuntaa leikkaamalla laajasti järjestökentältä. Hallituksen tekemät suuret leikkaukset kansalaisjärjestöjen rahoitukseen tulevat vaikeuttamaan merkittävästi niiden arvokasta ja tuloksekasta työtä muun muassa terveyden ja hyvinvoinnin, rauhantien ja luonnonsuojelun saralla. Järjestöjen työstä leikkaamalla leikataan myös siitä vapaaehtoistyöstä, joka luo monelle merkitystä elämään ja mahdollistaa osallisuuden kokemuksia. Suomalaiset ansaitsevat parempaa, ja meidän velvollisuutemme tässä talossa on luoda ihmisille toivoa ja rakentaa, ei repiä ja rikkoa.

Valitsin kuitenkin käyttää tämän puheenvuoron Orpon—Purran hallituksen politiikan epäkohtien esiin nostamiseen, koska se on opposition tehtävä. Yhtä tärkeää on kestävien vaihtoehtojen esiin nostaminen, ja sitä työtä vihreät jatkavat, ja toivomme, että hallitus esityksiimme myös tarttuu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto, poissa. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

0.41 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Vielä muutama asia. Suomen julkisen talouden tila on jatkunut ja velkaantuminen on jatkunut kovista puheista huolimatta. Voidaan katsoa, että tuo mietintö näyttää, että Suomen valtionvelan taso olisi ensi vuoden lopussa 181 miljardia euroa, 63 prosenttia suhteessa bkt:hen. Ja jos katsotaan, miten paljon tämän hallituskauden aikana sitä on tullut, niin tälle vuodelle on arvioitu noin 12 miljardia, ensi vuodelle 12,5 miljardia. Ja muistetaan vielä, että tämän vuoden alkuvuodessa oli 2,5 miljardia, joka siirrettiin vuodelle 23, eli tämä hallitus on tässä 27 miljardia velkaantunut aika lyhyessä ajassa eli on menty aivan eri suuntaan.

Toinen asia, joka viime vuonna oli täällä meillä esillä: kerrottiin VM:n toimesta, että Suomen talous kääntyy nousuun. Toisin on käynyt. Nyt me olemme miinusmerkkisillä luvuilla, 0,2—0,5 on eri ennusteiden mukaan tämän vuoden lopullinen luku. Ja voi arvioida, että nyt kun tässä on tämmöisiä miinusmerkkisiä vuosia, niin vaikka ensi vuodelle luvattaisiinkin puolentoista prosentin kasvua ja se toivottavasti toteutuu, niin se kuitenkin vain paikkaa tämän kuopan, mitä tässä 23 ja 24 vuonna on tullut, eli me palataan vasta sinne vuoden 22 tasolle. Tämäkin on syytä pitää mielessä.

Kolmantena asiana tässä on, että työllisyyden kasvua luvattiin tässä salissa 60 000—65 000 viime vuonna näihin samoihin aikoihin, kun tätä tämän vuoden budjettia käsiteltiin. Tosiasiassa on käynyt juuri päinvastoin, että ollaan melkein niillä luvuilla menty miinusmerkkiseen suuntaan. Ja tämä noin 57 000 työllistä vähemmän tarkoittaa, että meillä kolme miljardia euroa on se kokonaisuusero, sillä hallitus lupasi 100 000 uutta työpaikkaa, mikä olisi kaksi miljardia, ja nyt kun tämä on mennyt yli 50 000 toiseen suuntaan, niin sieltä tulee miljardi, eli ollaan kolmen miljardin kokonaisuudessa tässä. Näyttää siltä, että ollaan todella kaukana siitä talouden tasapainottamisesta, ja sen takia tämä työllisyysasia olisi erittäin tärkeä. Muutenkin hallituksen talouden tasapainottamistoimista — budjettipäälliköltä kysyttiin niitä — noin puolet on todennettavissa, ja siellä epävarmimpia tekijöitä on nimenomaan tämä työllisyyden huono kehitys.

Eli nämä kolme kokonaisuutta ovat vieneet koko ajan niin kuin väärään suuntaan taloutta ja sen tasapainottamista. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

0.44 Niina Malm sd: Arvoisa herra puhemies! Kyllä tässä, kuten illan aikana on todettu, Suomen ykkössija työllisyyden hoidossa Euroopan surkeiden on surkea uutinen. Työtä ei ole näkyvissä, ja ei sitä kyllä taideta haluta kansalaisille saadakaan näkyviin. Työrauhalainsäädäntö — työllisyysvaikutus nolla. Paikallinen sopiminen — työllisyysvaikutus nolla. Sovittelijajärjestelmän uusiminen — nolla. Kun hallitus varsin hyvin tietää sen, että yksi prosentti työllisyydessä merkitsee yhtä miljardia, niin jos eivät edes inhimilliset perusteet kiinnosta, niin luulisi, että nämä talousluvut kiinnostavat ja suuntaa ruvettaisiin muuttamaan.

Arvoisa puhemies! En voi olla myöskään huomauttamatta siitä, että kun tässä ovat ammatillinen koulutus ja myöskin itäinen Suomi tänään pyörineet monesta eri kulmasta, niin kyllä Etelä-Karjala on tässä jäänyt mopen osaan. Tämä hallituksen esitys, joka tällä hetkellä ammatillisesta koulutuksesta on vireillä, tarkoittaisi lähes 500:aa opiskelijavuotta Etelä-Karjalassa leikkauksia. Se on lähes 15 prosenttia. Se on tuplasti enemmän kuin on edes osattu ajatella. Muilla alueilla ja muilla koulutuspaikkakunnilla tämä on muutamia pro-

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

sentteja, ja emme todellakaan voi ymmärtää Etelä-Karjalassa, miksi hallitus haluaa meitä näin kurittaa.

Kun korona iski, sen jälkeen rajat laitettiin kiinni. Me laskimme, että se on yksi miljoona euroa per päivä, jonka me menetämme sen takia, että Venäjän-raja on kiinni. Ja nyt meiltä viedään myös mahdollisuudet kouluttaa ja uudelleenkouluttaa ihmisiä niille vähäisille työpaikoille, joita meillä vielä on.

Muistan varsin hyvin ne puheet, kun itse aloitin politiikassa 2008. Jo sitä ennen oli pitkään puhuttu, että teollisuus on Suomessa auringonlaskun ala, ja näin ei todellakaan ole. Olen nähnyt sen niin terästehtaalla kuin metsäteollisuudessa, kuinka paljon jo nyt pystytään tekemään vihreämpää tuotantoa, kuinka paljon asiakkaat sitä enemmän vaativat, mutta näille aloille työvoiman saaminen tulevaisuudessa on todella haastavaa näiden hallituksen ammatillisen koulutuksen aikuiskoulutuksen leikkausten myötä. On aivan selvää, että ammatillisen koulutuksen leikkaukset... Vaikka niitä kuinka koetettaisiin valkopestä siihen muotoon, että ne ovat vain aikuiskoulutuspaikkoja, tämä ei pidä paikkaansa. Samalla tulevat kärsimään myös nuoret.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

0.47 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Puhumme täällä paljon siitä, millä tavalla valtion taloutta pitää tasapainottaa, ja ottaen nyt huomioon tämän kroonisen alijäämäisyyden on selvä, että tarvitsemme tästäkin eteenpäin joka vuosi niin menosopeutuksia kuin tulosopeutusta, jotta tässä tasapainossa pääsisimme paremmalle tolalle. Mutta pelkästään näillä toimilla valtiontalous ei tule tasapainottumaan, vaan se vaatii ennen kaikkea kasvun ja työllisyyden vahvistumista. Ja mitä tähän kasvun ja työllisyyden vahvistumiseen tulee, niin tässä todella olisi moniakin asioita, joihin toivoisin, että hallitus reagoisi.

Ensimmäinen liittyy todella siihen, että kun me katsomme varsinkin pienempien kotimarkkinoilla toimivien yritysten tilannetta, niin huomaamme, että siellä luottamus tulevaan on horjunut, ja vaikka se kevään alhaisimmista luvuista on syksyn mittaan hieman parantunut, on se edelleen alhaisemmalla tasolla kuin millä sen pitäisi olla. Senpä takia SDP on esittänyt, että esimerkiksi täällä kotitalousvähennyksen saralla tehtäisiin parannuksia suhteessa hallituksen esitykseen, jotta pienemmillä yrityksillä olisi enemmän työllisyysmahdollisuuksia, nostettaisiin arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa, jotta yrittäjäksi lähteminen olisi helpompaa, kevennettäisiin pieni- ja keskituloisten verotusta enemmän kuin hallitus, jotta ihmisten ostovoima parantuisi ja sitä kautta mahdollisuudet myös kuluttaa kasvaisivat.

Mutta tämän lisäksi, arvoisa puhemies, tarvitsemme, totta kai, myös sellaisia toimenpiteitä, joilla saamme nämä investoinnit liikkeelle. Ja tähän on ollut se valitettava kehityskulku oikeastaan koko tämän kauden, että ne valtaiset investointisuunnitelmat, joita Suomeen on ollut, ovat syystä tai toisesta jääneet aika lailla piippuun. Tämän vuoksi hallitus-
han keväällä päätti omassa kehysriihessään räätälöidä näille vihreille investoinneille nyt uuden verohyvityksen, verokannustimen, joka piti saada voimaan jo ensi vuoden alusta. No, tänään kuulimme, että tämä esitys annetaan vasta nyt torstaina valtioneuvoston istunnossa, ja tältä osinhan voimaantulo menee sitten sinne ensi vuoden keväälle, ja kun hallitus on suunnitellut sitä voimaan vain ensi vuoden osalta, niin aikaikkuna jää aika pieneksi. Tämän takia sosiaalidemokraatit ovat jo aikaisemmin esittäneet, että tästä pitäisi vähintään tehdä kahden vuoden mittainen, jotta investointeja saataisiin kunnolla liikkeelle. Mutta yh-

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

dessä asiassa annan tunnustusta hallitukselle: tässä esityksessä, jonka hallitus tulee antamaan, sitä alarajaa on laskettu niin kuin SDP on täällä esittänyt, ja kiitän kyllä hallitusta, että tähän SDP:n esitykseen hallitus on tarttunut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu, olkaa hyvä.

0.51 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnan mietintö ensi vuoden budjetista on saatu valmiiksi. Budjetin kokonaissumma on 89,2 miljardia euroa. Siitä 30 prosenttia on hyvinvointialueiden osuutta. Kenties tämä prosenttiluku auttaa ymmärtämään, miksi juuri niiden toiminnan tehostaminen ja sopeuttaminen on niin merkittävää koko valtion taloudelliselle kantokyvyille. Kipeiden päätösten tekeminen ei tietenkään ole hauskaa, mutta jotain on viimein tehtävä, koska tähänastiset hallitukset ovat vain siirtäneet velkaongelmaa ja väestön ikärakenteen vaatimia muutoksia seuraaville päättäjille. Tämä hallitus ei kuitenkaan pysty ratkaisemaan kerralla kaikkea. Kuten valtiovarainvaliokunta toteaa, sopeutustarve jatkuu myös ylivaalikautisesti.

Hallituksen tekemien lakimuutosten ansiosta vuonna 2025 Suomi tulee olemaan turvallisempi, autoilijaystävällisempi ja vähemmän byrokraattinen maa.

Oikeusministeriön hallinnonalalta haluan nostaa esiin panostukset rikoksen uhrien tukemiseen sekä perheväkivallan vastaiseen työhön. Eduskunta esimerkiksi myönsi 150 000 euron määrärahalisäyksen Rikosuhripäivystykselle lähisuhdeväkivallan uhrien auttamiseen sekä todistajatukitoiminnan jatkamiseen. Myös väkivaltaa kokeneiden naisten auttaville puhelimille, Nollalinjalle ja Naisten Linjalle, myönnettävät valtionavustukset on pyritty suojaamaan sopeutustoimilta.

Samoin jengi- ja huumorikollisuuden vastaista taistelua jatketaan. Nuorisorikollisuuden ehkäisyyn ja torjuntaan hallitus lisää yhteensä 10 miljoonaa euroa. Koulupoliisille myönnettävä kahden miljoonan euron budjetti on kymmenkertainen verrattuna aiempaan. Lasten ja nuorten pahoinvoinnin ehkäisemisessä toimivat lisäksi muun muassa toukokuussa voimaan astuva terapiatakuu sekä harrastamismahdollisuuksien parantaminen.

Perusopetuksen rahoitusta nostetaan asteittain hallitusohjelman mukaisesti, ja monet koulumaailmaan liittyvät uudistukset auttavat lapsiamme pärjäämään paremmin. Nämä ovat esimerkiksi perustaitojen opetuksen lisääminen, oppimisen tuen uudistus sekä valmis-teilla oleva kännykkäkielto. Valtiovarainvaliokunta toteaa, että ”panostukset koulutukseen ovat panostuksia niin yksilöiden hyvinvointiin kuin yhteiskunnan menestymiseen ja muun muassa osaavan työvoiman saatavuuteen”. Tästä olen aivan samaa mieltä.

Myös autoileva Suomi saa kiittää hallitusta sen huomioimisesta. Perusväylänpitoon panostetaan lähes 1,6 miljardia euroa, mikä on vajaat 10 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa. Tunnistettuna haasteena on tieverkon korjausvelka. Sen kasvaminen pystytään tällä budjettitasolla estämään keskeisen tieverkon osalta, mutta toki tiet ja junaradat kuluvat käytössä koko ajan, eikä niihin panostamista voi lopettaa myöskään tulevana hallituskausina. Kiitos myös valtiovarainvaliokunnalle, joka teki tärkeitä budjettilisäyksiä monille tieosuuksille. Haluan nostaa näistä esille, että esimerkiksi Keski-Suomeen Jyväskylän Keljonkankaantien kevyenväylän suunnitteluun ja toteuttamiseen myönnettiin 250 000 euroa ja Saarijärvelle saatiin 400 000 euroa valaistukseen.

Teiden kunnon lisäksi hallitus on edelleen hallitusohjelman mukaisesti huomionut autoilijoita kohtuullistamalla autoilun kustannuksia monin tavoin. Esimerkiksi jakeluvelvoi-

Punkt i protokollet PR 136/2024 rd

te tulee ensi vuonna olemaan reippaasti pienempi kuin se olisi Marinin hallituksen suunnitelman mukaan ollut.

Tosiaan myös byrokratian keventämistä ja normien purkamista jatketaan. Yksi hieno esimerkki tästä oli kalliiden ja aivan täysin hullujen ilmastosuunnitelmien laatimisvelvoitteen poistaminen kunnilta.

Arvoisa puhemies! Ensi vuodelle ennustetaan talouskasvua, valoisampia aikoja ja investointien elpymistä. Niitä todella tarvitsemme. Suomi on hieno maa, [Puhemies koputtaa] ja sen menestyksen eteen tämä hallitus tekee kaikkensa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

0.56 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä salissa monesti käydään keskustelua näistä autoilun kustannuksista ja siitä, miten ne ovat tässä vuosien saatossa muuttuneet. Ja ajattelen, että ehkä on kuitenkin hyvä käydä tämä kokonaisuus vielä lävitse, koska tässä-hän tapahtuu useita eri muutoksia, jotka vaikuttavat sitten eri suuntiin, ja on varmaan vaikea hahmottaa, mikä se lopputulos sitten siellä autoilijan kukkarossa on.

Ja on totta, että tämä hallitus on polttoaineveroa alentanut, totta, että tämä hallitus on ajoneuvoveron puolella tehnyt useampia muutoksia, osan keventäen ajoneuvoveroa ja osan taas sitten ajoneuvoveroa nostamalla. On puututtu erilaisiin autoilun muihin kustannuksiin, kuten verotuksen puolella tähän matkakuluvähennykseen, jota jo viime vuonna heikennettiin vuodesta 23.

Ja kun nämä kaikki muutokset ymppää yhteen, niin tosiasia on kuitenkin se, minkä myös Verohallinto on pyydettäessä laskenut, että mikäli kuljet pidempää matkaa työn perässä, niin näiden muutosten johdosta, joita hallitus on tehnyt, tosiasiallisesti häviät johtuen siitä, että tämä matkakuluvähennyksen muutos, jonka hallitus jo viime vuodelle teki, kiristi työmatkaliikenteen osalta ihmisten verotusta. Mutta se on totta, että he, jotka sitten enemmänkin tarvitsevat autoa noin muuten vaan, eivät välttämättä työn perässä liikkumiseen vaan noin muuten vaan, voivat ajatella, että tämä polttoaineveron alennus, joka siellä pumpulla muutamina sentteinä litrahinnassa näkyy, on sitten madaltanut kustannuksia.

Mutta valitettava asia on se, että työn perässä liikkuminen on tässä maassa tehty tämän hallituksen päätöksillä kalliimmaksi kuin mitä se aikaisemmin oli. Ja tämä ei minusta siinä näkään mielessä ole järkevää, että kun me varmaan kaikki haluamme, että ihmiset olisivat valmiimpia ottamaan työtä vastaan myös hieman pidemmältä, ja tähänhän olemme kannustaneet ihmisiä, niin sen takia olisi tärkeitä, että myös tällä verotuksen matkakuluvähennyksellä tähän kannustettaisiin ja nimenomaan tehtäisiin työn perässä liikkuminen edullisemmaksi kuin mitä se tänä päivänä on.

Siksipä sosiaalidemokraatit ovat esittäneet osana näitä tuloveromuutoksia ensi vuodelle, että matkakuluvähennystä korotettaisiin, jotta työn perässä liikkuminen olisi Suomessa kannattavampaa kuin mitä se tänä päivänä on.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten.